

LIETO

Täällä on kaikki.

TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2018–2020

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2018–2020

Kunnanvaltuusto 11.12.2017

Sisällysluettelo

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	1
LIEDON KUNTASTRATEGIA 2015-2020 (2025)	4
LIEDON KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUS	6
RISKIENARVIOINTI JA -HALLINTA.....	8
TALOUSUUNNITTELUN TAVOITTEET JA TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT.....	9
TALOUSARVION SITOVIUUS.....	13
TULOSLASKELMA.....	15
TULOSLASKELMA (ULKONIN)	16
RAHOITUSLASKELMA.....	17
VALTUUSTOON NÄHDEN SITOIVAT MÄÄRÄRAHAT	18
TARKASTUSLAUTAKUNTA	20
KUNNANHALLITUKSEN ALAINEN TOIMINTA.....	21
KONSERNIHALLINTO	23
SISÄISET PALVELUT.....	26
MAASEUTUPALVELUT	31
PELASTUSTOIMI.....	33
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	34
TYÖLLISTÄMINEN JA YHTEISPALVELU	36
YMPÄRISTÖTERVEYSPALVELUT.....	41
YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA	43
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	46
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA	49
TULOSALUE SOTE-HALLINTO.....	52
TULOSALUE PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT.....	55
TULOSALUE VANHUS- JA HOIVAPALVELUT	60
TULOSALUE TERVEYS- JA SAIRAANHOITOPALVELUT.....	63
SIVISTYSTOIMI.....	67
VARHAISKASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA.....	68
KOULUTOIMI.....	71
YLEISSIVISTÄVÄ OPETUS.....	71
VARHAISKASVATUS.....	73
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA	76
KULTTUURIPALVELUT	79

TEKNISET PALVELUT	81
TEKNINEN LAUTAKUNTA	82
TEKNISTEN JA YMPÄRISTÖPALVELUIDEN HALLINTO	84
TOIMITILAPALVELUT	86
YHDYSKUNTATEKNIikka	88
VESILAITOS, VIEMÄRILAITOS.....	90
KAAVOITUS JA RAKENTAMINEN	94
KAAVOITUS- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA.....	95
KAAVOITUS- JA MITTAUSTOIMI	97
RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖNSUOJELU	98
TONTINLUOVUTUSOHJELMA 2018-2020	100
KAAVOITUSOHJELMA 2018-2020	101
INVESTOINTIOSA	103
KUNTAKONSERNI	105
KUNTAKONSERNIN TOIMINNAN JA TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	105
LIEDON ASUNNOT OY	106
LIEDON LÄMPÖ OY	109

Kunnanjohtajan katsaus

YLEISTÄ

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön taloudellisen katsauksen (Valtiovarainministeriön julkaisu – 32a/2017) mukaan Suomen talous kasvaa vuonna 2017 selvästi nopeammin kuin viime vuonna, minkä jälkeen kasvuvauhti hidastuu kahden prosentin tuntumaan. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa vuoden 2018 aikana edelleen vahvasti aiempiin vuosiin verrattuna. Kasvun ennakoitaan vähenevän verrattuna vuoden 2017 kasvuun. Tämä johtuu pääosin yksityisen kulutuskysynnän hidastumisesta. Inflaation nopeutuminen heikentää palkansaajien ostovoimaa työllisyyden paranemisesta huolimatta. Kotimainen inflaatio kiihtyy ensi vuonna ja eniten hinnat tulevat nousemaan palveluissa. Hintojen nousua kiihdyttää myös alhaisen korkotason nouseminen.

Valtionvarainministeriön kuntatalousohjelman vuodelle 2018 (Valtiovarainministeriön julkaisu 31a/2017) mukaan Kuntatalouden kirjanpidollisen tuloksen vahvistuminen vuonna 2016 edellisestä vuodesta johtui pääosin toimintamenojen matalasta kasvusta. Toimintakatteen matalaa kasvua selittivät kuntien omat sopeuttamistoimenpiteet sekä kilpailukyky sopimukseen liittyvät säästöt. Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa kuluvana vuonna selvästi kevään 2017 kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi, koska verotulojen odotetaan kasvavan aiemmin arvioitua paljon suotuisammin. Kuluvana vuonna kuntataloutta vahvistaa myös toimintamenojen supistuminen, mikä on seurausta kilpailukyky sopimuksen toimenpiteistä, kuntatyönantajan eläk maksujen alentumisesta sekä kuntien omista ja hallituksen linjaamista sopeutustoimista.

Valtiovarainministeriö arvioi kuntatalouden toimintamenojen kasvavan vuonna 2018 maltillisesti menopaineista huolimatta. Kilpailukyky sopimus pienentää kuntatalouden toimintamenoja, mutta alentaa myös kuntien verotuloja ja valtionosuuksia. Nettovaikutukseltaan sopimus on vuonna 2018 kuntataloutta heikentävä. Keväällä 2017 päätetyn varhaiskasvatusmaksujen alentamisen arvioidaan laskevan varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista saatavia tuloja ja lisäävän kuntatalouden toimintamenojen kasvua päivähoito kysynnän kasvun vuoksi. Kuntatalouden tulojen kehitys onkin vuonna 2018 jäämässä maltilliseksi. Kunnallisveron kasvun arvioidaan jäävän heikoksi ja kuntien saamien valtionapujen laskevan hieman.

Liedon kunnan osalta verotulojen kehityksen arvioidaan jatkuvan nousevana. Tähän ovat vaikuttamassa kunnan asukasmäärän lisääntyminen ja kuntalaisten verotettavien tulojen korkea taso sekä työllisyyden paraneminen.

Seudun kehitysnäkymät

Työ- ja elinkeinoministeriön alueelliset kehitysnäkymät 2/2017 -julkaisussa ennakoitaan, että talouden ja työllisyyden nousujohteinen kehitys jatkuu edelleen. Positiiviset näkymät kattavat käytännössä koko maan, eikä millään alueella nähdä vielä merkkejä kasvun taitumisesta. Alueiden kasvuodotusten taustalla ovat hyvät kehitysnäkymät erityisesti vientiteollisuudessa. Hyviä näkymiä on mm. biotaloudessa, rakentamisessa, ICT-sektorilla, liike-elämän palveluissa ja matkailussa. Työ- ja elinkeinoministeriön ennakotietojen

perusteella voimakkainta kasvu on Lapissa, Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Näissä maakunnissa yritysten liikevaihdon kasvu on ollut keskimäärin 13–17 prosenttia. Voimakkainta kehitys on ollut Varsinais-Suomessa, jota on käytetty esimerkkinä positiivisen rakennemuutoksen alueesta. Erityisesti tämä koskee Turun seutukuntaa ja Vakka-Suomea.

Turun seutukunnalla on hyvät edellytykset toipua vuoden 2008 jälkeisestä taantumasta ja alueen avaintoimialojen rakennemuutoksen aiheuttamista menetyksistä. Alueen kehittämisen vahvuuksia ovat alueen vetovoimaisuus, väestön koulutustaso ja monipuolinen elinkeinorakenne. Alueelle sijoittunut meriteollisuus ja muu teknologiateollisuus omaavat merkittävää kasvupotentiaalia, joka on taloudellisen aktiivisuuden myötä alkanut realisoitua. Varsinais-Suomen vahvan kasvun jatkuminen ja sen hyödyntäminen edellyttävät alueen saavutettavuuden parantamista. Kuljetusten ja liikenteen toimivuudelle on tieverkon kehittäminen ja kunnossapito välttämätön. Erityisesti tämä koskee E18 Turun kehätien parantamista sen koko matkalta ja erityisesti väliltä Kausela–Kirismäki, joka ei kaksikaistaisena täytä tärkeimmille päätieyhteyksille asetettuja tavoitteita. Ulkomaanyhteyksien ja kuljetusten tärkeyden vuoksi Turun lentokentän ja logististen palvelujen kehittäminen on myös hyvin tärkeää.

Liedon kunnan strategisena tavoitteena on edistää Liedon osuutta alueellisessa kasvussa ja rakennemuutoksessa omilla elinkeino-, asunto-, ja maapoliittisilla toimillaan sekä yhteistyössä muiden alueen kuntien ja toimijoiden kanssa.

LIEDON KUNNAN TALOUSARVIO VUODELLE 2018

Vuoden 2018 talousarvion valmistelua on päästy tekemään tilanteessa, jossa Varsinais-Suomen talous on ollut lähes poikkeuksellisessa kasvussa, joka näyttäisi myös jatkuvan taloussuunnitelmavuosille 2019 – 2020. Toiminnan suunnittelussa nousee keskeisesti esiin sen varmistaminen, että kunta toimillaan pysyy mukana alueen kehityksessä ja positiivisessa rakennemuutoksessa.

Liedon kunnan talousarvio vuodelle 2018 oli lautakuntien ensimmäisten esitysten jälkeen yli 3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Talousarviota työstettiin kunnanhallituksen talousarvioseminaarissa 12.10.2017, jossa päätettiin palauttaa talousarvioesitykset uudelleen valmisteltavaksi toimintakulujen, toimintakatteen ja investointien osalta siten, että lopputulos olisi kunnanhallituksen asettaman raamin mukainen.

KUNNANJOHTAJAN EHDOTUKSEEN SISÄLTYVÄT MUUTOKSET

Liedon kunnan talousarvio oli lautakuntien uudelleenkäsiteltyjen esitysten jälkeen noin 2 miljoonaa euroa alijäämäinen, jonka jälkeen talousarvioehdotusta käsiteltiin kunnanjohtajan ja toimialajohtajien välisissä neuvonpidoissa.

Kunnanjohtajan ehdotuksen mukainen tilikauden 2018 ylijäämä on **1,3 miljoonaa euroa**. Merkittävin muutos kunnanjohtajan talousarvioehdotuksessa verrattuna lautakuntien esitykseen on 1,7 miljoonan euron lisäys pysyvien vastaavien myyntivoittoihin. Lisäksi verotuloennustetta on nostettu 0,5 miljoonaa euroa ja valtionosuusennusteessa on huomioitu valtioneuvoston 16.11.2017 tekemä vuoden 2018 talousarvioesityksen täydentävä esitys, joka kasvatti valtionosuusennustetta noin 0,4 miljoonaa euroa.

Kunnanjohtajan ehdotus sisältää seuraavat lautakuntakohtaiset muutokset:

Kunnanhallituksen alaiseen toimintaan on lisätty määrärahat tiedottamiseen (3.000 euroa) ja henkilöstön liikuntapahtumiin (10.000 euroa). Asiantuntijapalveluihin varattua määrärahaa on leikattu 17.000 euroa.

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan alaisen toiminnan osalta henkilöstökuluihin varattua määrärahaa on vähennetty 500.000 euroa. Vähennyksen jälkeen lautakunnan palkat ja palkkiot ovat

talousarviossa 2018 noin 17,2 Milj. euroa. Lautakunnan palkat ja palkkiot olivat tilinpäätöksessä 2016 noin 16,4 Milj. euroa ja ennusteen mukaan vuoden 2017 palkat jäävät vuoden 2016 tasolle.

Teknisen lautakunnan alaisen toiminnan palvelujen ostoihin sekä aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin varatuista määrärahoista on vähennetty noin 148.000 euroa.

Kaavoitus- ja rakennuslautakunnan alaisen toiminnan osalta pysyvien vastaavien myyntivoittoja on lisätty 1,7 Milj. euroa.

Kunnanjohtajan ehdotus ei sisällä muutoksia sosiaali- ja terveyslautakunnan, ympäristöterveyslautakunnan eikä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvioehdotuksiin.

Kunnanjohtajan ehdotus Liedon kunnan talousarvioksi vuodelle 2018 ei sisällä kunnallisveron korotuksia. Kunnanjohtajan talousarvioehdotuksella ja toimintasuunnitelmalla 2018 turvataan kuntalaisille suunnatut palvelut määrällisesti ja laadullisesti hyvällä tasolla sekä kehitetään niiden asiakaslähtöisyyttä, saatavuutta ja vaikuttavuutta.

Kunnanhallituksen käsittelyssä 4.12.2017 talousarvioesitykseen lisättiin 300.000 euron määräraha avoterveydenhuollon, sairaalapalveluiden ja suun terveydenhuollon vastuualueille käytettäväksi uusien palveluinnovaatioiden kehittämiseen, kuntalaisten palveluiden laadun ja saatavuuden sekä vaikuttavuuden lisäämiseen sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksyttäväksi tulevan käyttösuunnitelman 2018 mukaisesti kohdistettuna. Määrärahan suunnitellusta käytöstä on raportoitava kunnanhallitukselle kesäkuussa 2018.

Lisäksi kunnanhallituksen käsittelyssä 4.12.2017 päätettiin, että Luottamushenkilöhallinnon tulosalue on jatkossa nimeltään Konsernihallinto.

Kunnanvaltuuston käsittelyssä 11.12.2017 lisättiin 200.000 euron määräraha varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarvioon käytettäväksi lautakunnan käyttösuunnitelman mukaisesti.

Liedon kuntastrategia 2015–2020 (2025)

Liedon kunnanhallituksen vuoden 2018 talousarvion ja vuosien 2018–2020 taloussuunnitelman laatimisen pohjana on Liedon kunnan kuntastrategia 2015–2020.

Kuntastrategian keskeiset tavoitteet

- Liedon kunnassa ovat Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät
- Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pöhinää
- Lieto toimii! – Lieto on aktiivinen ja liikkuva.

Strategisten tavoitteiden toteuttamisen raamit ovat:

- Lieto kasvaa ja kehittyy; väestönkasvutavoite 1-1,5 % / vuosi
- Työpaikkojen määrä kunnassa kasvaa
- Terve, investoinnit mahdollistava talous; vuosikate on yhtä suuri tai suurempi kuin vuotuiset investoinnit
- Veroprosentit (kunnallisvero ja kiinteistövero) ovat enintään Turun ydinkaupunkiseudun (Turku, Kaarina, Raisio, Rusko) keskiarvo.

Kriittiset menestystekijät

Strategian perusteella lautakunnat ovat valinneet kriittiset menestystekijät, joissa lautakunnan tulee onnistua strategisten päämäärien saavuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

- Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee
- Liedosta löytyy työtä ja tekemistä
- Liedossa eletään aktiivista vanhuutta.

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta

- Liedossa saa laadukasta perusopetusta, lukiokoulutusta ja varhaiskasvatusta
- Vaikuttavilla, aktivoivilla ja ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä huolehditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista
- Esiopetuksen sijoittuminen koulun yhteyteen mahdollistaa kasvatuksellisen jatkumon, kasvun ja oppimisen varhaisen tuen ja resurssien yhteiskäytön
- Sähköisiä palveluja kehittämällä ja laajentamalla parannetaan asiakaspalvelua ja toiminnan tuottavuutta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

- Lietolaiset yhdistykset, järjestöt ja vapaaehtoiset toimivat aktiivisesti lietolaisten hyvinvoinnin edistäjinä
- Kunnan keskustan puisto- ja ulkoilualueet houkuttelevat liikkumaan, kokoontumaan ja viihtymään
- Hyväkuntoiset lähiliikuntapaikat ja kevyen liikenteen väylät ja reitit houkuttelevat liikkumaan yksin ja yhdessä
- Lieto-opisto toimii aktiivisessa yhteistyössä toisen asteen koulutuksen, yliopiston, järjestöjen ja paikallisten yhdistysten kanssa.

Tekninen lautakunta

- Kuntaa ja palveluita kehitetään hyviä joukkoliikenneyhteyksiä ja viihtyisiä kevyenliikenteen väyliä toteuttaen
- Motivoitunut henkilöstö ja asiakaskeskeinen palvelu mahdollistavat valtakunnallisen johtoaseman
- Kunnan tarjoamille palveluille varmistetaan terveelliset ja toimivat toimitilat
- Seudullinen palvelutaso ylitetään kustannustehokkaasti

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta

- Ylivertainen maankäyttö- ja lupapolitiikka takaa seudullisen johtoaseman säilymisen
- Jokirannan ja Keskuspuiston kehittäminen luo kaikenikäisille kuntalaisille yhteisen olohuoneen
- Kunnan eri osiin sijoittuvalla monipuolisella yritystonttitarjonnalla varmistetaan työpaikkaomavaraisuuden kasvu ja kärkisijoitus yrittäjäystävällisyyskyselyssä
- Motivoituneella henkilöstöllä ja asiakaskeskeisellä palvelulla saavutetaan valtakunnallinen johtoasema asukkaiden ja yrittäjien tyytyväisyydessä.

Yhteistyötoimikunta

- Hyvinvoiva ja tyytyväinen henkilökunta palvelee asiakkaita / kuntalaisia ilman turhaa byrokratiaa.

Liedon kunnan hyvinvointikertomus

Terveydenhuoltolain mukaan kunnan on seurattava asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia.

Liedon kunnan laajaa hyvinvointikertomusta on valmisteltu syksyn 2017 aikana. Hyvinvointikertomus tuodaan kunnanvaltuuston käsiteltäväksi sen valmistuttua. Valtuustolle vuosittain raportoitavat toimenpiteet terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi perustuvat laajassa hyvinvointikertomuksessa yksilöityihin mittareihin.

Vuoden 2018 talousarvion laadinnan yhteydessä on määritelty seurattavat indikaattorit, joilla seurataan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteiden toteutumista (Lähde Sotkanet tai kunnan oma tilasto ellei muuta mainittu):

Turvallisuus

- Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset /1000 asukasta
- Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset/1000 asukasta
- Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset/1000 asukasta
- Perheväkivaltaraportti
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä

Asuminen

- Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista
- 75-vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavan ikäisistä asuntokunnista
- Vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta

Osallisuus

- Kyselyt, toteutetut kyselyt
- Vanhus- ja vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston, omaispaneelin ja seuraparlamentin toiminnan aktiivisuus
- Avustukset yhdistyksille ja järjestöille (€/kpl)
- Äänestysaktiivisuus

Koulutustaso

- Yhteisvalinnan ulkopuolelle jääneet 21.9.
- Koulutustaso
- Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneet (etsivä nuorisotyö)

Terveys- ja liikunta

- Sairastavuusindeksi (Sotkanet tai ikävakioitu / Kela)
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet (18-24, 25-64)
- Ei yhtään läheistä ystävää (kouluterveyskysely, 8-9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Tupakoi päivittäin (kouluterveyskysely 8-9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Harrastaa liikuntaa liian vähän viikossa (kouluterveyskysely 8-9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Ylipainoa (kouluterveyskysely % 8-9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Liikuntapaikkojen määrä (liikuntatoimi exel)

- Pyöräteiden/kevyenliikenteen väylien määrä, km (tekniset ja ympäristöpalvelut)
- Erityisliikunnan tapahtumat/vuosi (liikuntatoimi)
- Opiston kurssit ikäihmisille 64- (Lieto-opisto)
- Ruskan kävijät/lkm

Työllisyys

- Työvoima
- Pitkäaikaistyöttömien määrä yli vuoden työttömänä olleet
- Toimeentulotukea saaneet 25-64 – vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Yrittäjien tyytyväisyys

- Kansalliset kyselyt
- Työpaikkaomavaraisuus
- Elinkeinotoimikunnan toimivuus
- Yhteisöverotulon kehitys € ja verotulo €/asukas (TP)

Väestön kehitys

- Asukasmäärä/muutos edelliseen vuoteen
- Muuttoliike kunnasta ja kuntaan muuttaneiden määrä
- Syntyneiden määrä ja kuolleisuus
- Vieraskielisten lukumäärä
- Väestön ikärakenne; yli 65 v, yli 75 v ja 0-14 v, huoltosuhde

Riskienarviointi ja -hallinta

Kuntalain 14 §:n 7 kohdan mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Varsinainen huolehtimisvastuu on 39 §:n mukaisesti kunnanhallituksella. Liedon kunnanvaltuusto on vuonna 2014 hyväksynyt Liedon kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joita noudatetaan ensisijaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä. Liedon kunnan sisäisen valvonnan yleisohje täydentää voimassaolevia kunnanvaltuuston perusteita. Sisäisen valvonnan yleisohje on päivitetty tilikauden 2017 aikana. Kunnanhallitus on hyväksynyt voimassaolevan sisäisen valvonnan ohjeen 11.9.2017. Liedon kunnan hallintosäännön 12 luvussa on tarkemmin määrätty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja järjestämisestä kuntakonsernissa. Kunnanhallitus on lisäksi hyväksynyt 13.2.2017 korkoriskien hallintaperiaatteet.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kunnan ja kuntakonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että
- omaisuus ja resurssit turvataan.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin. Riittävän sisäisen valvonnan perusedellytyksenä on riskien tunnistaminen ja niiden huomioon ottaminen valvontaa suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Kuntakonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat:

- strategiset,
- taloudelliset ja
- toiminnalliset riskit sekä
- vahinkoriskit

Strategiset riskit

- Uuden ja vanhan strategian yhteensovittaminen ja päätöksentekijöiden ja henkilöstön sitouttaminen uuden strategian mukaisiin tavoitteisiin

Taloudelliset riskit

- Väestönkasvun tuottamaa palvelujen kysynnän kasvua ei pystytä hallitsemaan niin, että käyttötalous (toimintakate) pysyy nykyisellä tasolla.
- Verotulojen ja valtionosuuksien väheneminen, tontinmyyntitulojen väheneminen
- Soveltuvan raakamaan puute
- Vuosikate on pysyvästi pienempi kuin investointien määrä, jolloin kunta velkaantuu
- Korkoriskit

Toiminnalliset riskit

- Henkilöstön saatavuus

Taloussuunnittelun tavoitteet ja taloudelliset lähtökohdat

Kuntastrategia

Kuntastrategia edellyttää tervettä taloutta, jossa palvelut voidaan järjestää vakaalla pohjalla ja investoinnit voidaan toteuttaa ilman lainakannan jatkuvaa kasvua. Strategisten tavoitteiden toteuttamisen raameiksi on asetettu:

- Lieto kasvaa ja kehittyy; väestönkasvutavoite 1-1,5 % / vuosi
- Työpaikkojen määrä kunnassa kasvaa
- Terve, investoinnit mahdollistava talous; vuosikate on yhtä suuri tai suurempi kuin vuotuiset investoinnit
- Veroprosentti (kunnallisvero ja kiinteistövero) on enintään Turun ydinkaupunkiseudun (Turku, Kaarina, Raisio, Rusko) keskiarvo.

Suomen talouden kehitys

Valtiovarainministeriön syksyn 2017 taloudellisen katsauksen ennusteen mukaan kokonaiskuva vuosien 2017–2019 talouskasvusta on aiempia vuosia positiivisempi. Talouden kasvun yleiset edellytykset ja niitä määrittävät rakenteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet siinä määrin, että talouden kasvupotentiaali olisi kasvanut. Suomen talous kasvaa vuonna 2017 2,9 %. Teollisuusyritykset ovat saaneet viidenneksen enemmän uusia tilauksia alkuvuonna 2017 verrattuna vuoteen 2016. Eniten tilauksia on voittanut laivanrakennusteollisuus. Investointien kasvua rajoittaa asuntorakentamisen kasvun hiipuminen, mutta sitä kiihdyttävät isot tuotannolliset investointihankkeet. Bruttokansantuotteen kohtuullinen kasvu parantaa työllisyyttä, tosin työttömien määrä laskee silti hitaasti eikä ole juurikaan alentunut vuonna 2017. Työn tuottavuuden voimakkaaseen nousuun perustuvan talouskasvun vuoksi työllisyystilanne parantuu maltillisesti.

Vuonna 2018 Suomen talouden kasvuvauhti hidastuu 2 %:n tuntumaan. Lähivuosina talouden toimintaa lisäävät sekä kotimainen että ulkomainen kysyntä. Viennissä kasvuvauhti nopeutuu kohenevan maailmanlaajuisen kysynnän ja yritysten kustannuskilpailukyvyn paranemisen ansiosta. Kasvuvauhti yksityisessä kulutus- ja investointikysynnässä kuitenkin vaimenee. Suomen talouden kasvuvauhdin ennustetaan hidastuvan vuonna 2018 lähinnä palkansaajien ostovoiman kasvun hidastumisen vuoksi. Vaikka työllisyyden ennustetaan paranevan, ostovoimaa heikentää inflaation nopeutuminen. Ennusteen mukaan hinnat tulevat nousemaan eniten palveluissa. Hintojen nousua kiihdyttää myös alhaisen korkotason nouseminen. EKP:n viimeaikaiset toimet pitävät lyhyitä korkoja vielä matalalla tasolla, mutta pidempien korkojen odotetaan kuitenkin lähtevän nopeammin nousuun. Hintatason nousua hidastavat vahvistuva Yhdysvaltain dollari ja maltillisena pysyvä öljyn hinta. Työllisyysasteen ennustetaan nousevan vuonna 2018 noin 70 prosenttiin ja työttömyysaste laskee noin 8 prosenttiin. Ennusteita paremman työllisyyden kehityksen esteinä ovat erilaiset alueelliset ja ammatilliset yhteensopivuusongelmat.

Työllisyyden ennustetaan edelleen parantuvan vuonna 2019. Talous kasvaa vuonna 2019 enää 1,8 %. Talouden kasvu hiipuu ennusteen mukaan entisestään vuoden 2018 jälkeen. Vuosina 2020 ja 2021 talous kasvaa arviolta enää keskimäärin alle 1,5 % vuodessa.

Suomen talouden myönteisestä kehityksestä ja hallituksen sopeutustoimista huolimatta julkinen talous jää edelleen alijäämäiseksi vuosikymmenen loppuun saakka. Noususuhdanne ei poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia. Väestön ikääntymisestä johtuen rahoitusaseman tulisi olla ensi vuosikymmenen alussa selvästi ylijäämäinen.

Kokonaistaloudellinen kehitys ja ennusteet	2015	2016	2017*	2018*	2019*	2020*
BKT, määrän muutos, %	0,0	1,9	2,9	2,1	1,8	1,3
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,6	8,1	7,8	7,5
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	68,1	68,7	69,4	70,1	70,5	70,9
Yleinen ansiotaso, muutos, %	1,4	1,1	0,3	1,4	1,6	2,4
Kuntien ansiotaso, muutos, %	0,8	0,9	-1,1	1,1	1,4	3,6
Kuluttajahinnat, muutos	-0,2	0,4	0,9	1,5	1,5	1,8
Rakennuskustannusindeksi	0,5	0,5	0,4	2,1	2,2	2,0
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	-3,2	-1,6	4,3	1,6	2,7	2,0
Kuntatyönantajan sotumaksut, % (keskimäärin)	29,4	29,8	26,9	25,8	25,5	24,2

Lähteet: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2018 – syksy 2017 (VM julkaisu 31a/2017) ja VM Taloudellinen katsaus syksy 2017 (VM julkaisu 32a/2017) *) Ennuste

Kuntatalous ja kilpailukykysojimus

Valtiovarainministeriö on arvioinut (Kuntatalousohjelma vuodelle 2018), että kuntatalous on vahvimmillaan vuonna 2017 ja heikenee jo vuodesta 2018 alkaen sote- ja maakuntauudistuksen voimaantumiseen saakka. Hyvä talouskasvu ei ratkaise julkisen talouden ongelmia. Työttömyysaste pysyy rakenteellisten tekijöiden vuoksi melko korkeana, minkä vuoksi kuntien osaltaan rahoittamat työmarkkinatukimenot laskevat hyvin hitaasti. Lisäksi väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalveluiden tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Myös kasvanut maahanmuutto lisää kuntien tuottamien palvelujen tarvetta.

Kilpailukykysojimus on leikannut julkisen sektorin lomarahoja (30 % vuosina 2017–2019) ja alentanut työnantajan sosiaalivakuutusmaksuja ja siirtänyt niitä osittain palkansaajien maksettavaksi. Lomarahojen leikkauksen päättymisen näkyy toimintamenojen kasvuna jo vuonna 2019. Kuntatyönantajan työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksut sekä sairausvakuutusmaksu alenevat vuonna 2018 siten, että kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut ovat vuonna 2018 keskimäärin 1,25 %-yksikköä pienemmät kuin vuonna 2017. Kilpailukykysojimuksen kuntatyönantajille tuomaa hyötyä leikataan kuitenkin kunnilta valtionosuusjärjestelmässä. Lomarahaleikkaus ja vakuutusmaksujen kasvu heikentävät työntekijöiden ostovoimaa. Hallitus on päättänyt budjettiriihessä veronkevennyksistä, joilla työntekijöiden ostovoiman heikkenemistä estetään vuonna 2018. Veromuutos korvataan kunnille valtionosuusjärjestelmässä. Kokonaisuutena kilpailukykysojimuksen vaikutuksen arvioidaan vuonna 2018 olevan kuntatalouteen lievästi kiristävä. Myönteisten vaikutusten työllisyyteen ja talouskasvuun arvioidaan pidemmällä aikavälillä hyödyttävän kuntataloutta.

Kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkaukset ja palkkasopimukset näkyivät voimakkaasti kuntien vuoden 2017 tuloksessa, mutta vuonna 2018 sopimuksen merkitys pienenee ja vuodelle 2018 on ennakoitu noin 1,1 %:n ansiotason kasvua. Palkkasopimusten lopputuloksia ei kuitenkaan vielä tiedetä.

Alueelliset ja Liedon kehitysnäkymät

ELY-keskuksen syyskuun 2017 työllisyyskatsauksen mukaan työttömien osuus työvoimasta oli syyskuun lopussa Varsinais-Suomessa 10,2 %, joka on 2,2 %-yksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien osuus on Varsinais-Suomessa pienempi kuin koko maassa (10,5 %). Liedossa työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut syyskuussa 2017 verrattuna vastaavaan ajankohtaan viime vuonna 23 %. Varsinais-Suomen liiton syksyn 2017 tietojen perusteella maakunnan työllisyysaste kasvaa nopeasti, ja kasvu on selvästi nopeampaa kuin koko maassa keskimäärin. Myös työttömyysaste laskee nopeasti. Varsinais-Suomen liiton syksyn 2017 tietojen perusteella Varsinais-Suomessa yritysten liikevaihto kasvaa kaikilla päätoimialoilla ja etenkin maakunnan suurimman toimialan eli teollisuuden liikevaihto on kääntynyt nopeaan kasvuun. Erityisesti meri- ja autoteollisuuden tuotanto kasvaa voimakkaasti. Varsinais-Suomen asukasluku on kasvanut tasaisesti ja kasvun ennustetaan jatkuvan.

Väestö

Liedon kunnan asukasluku on kasvanut tasaisesti lähivuosien aikana ja asukasluvun ennakoitaan jatkavan kasvuaan tasaisesti suunnitelmakauden aikana.

Väestö ikäryhmittäin, Liedon kunta 31.12.	2015	2016	2017*	2018*	2019*	2020*
0-24-vuotiaat	5 932	5 906	5 925	5 953	5 977	6 004
Muutos %	-1,1	-0,4	0,3	0,5	0,4	0,5
25–64-vuotiaat	9 911	10 019	10 101	10 195	10 277	10 369
Muutos %	-0,2	1,1	0,8	0,9	0,8	0,9
+ 65-vuotiaat	3 420	3 493	3 623	3 730	3 843	3 937
Muutos %	4,3	2,1	3,7	3,0	3,0	2,4
Asukasluku vuoden lopussa	19 263	19 418	19 649	19 878	20 097	20 310
Muutos %	0,3	0,8	1,2	1,2	1,1	1,1

*) Ennuste

Verotulot

Verotuloarvio on tehty tammi-lokakuun 2017 tilitystietojen sekä Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön verotulojen ennusteen pohjalta. Liedon kunnan veroprosentit pysyvät vuonna 2018 samalla tasolla kuin vuonna 2017 (kunnanvaltuusto 13.11.2017).

Valtionosuustuottojen ennusteessa on otettu huomioon valtioneuvoston 16.11.2017 tekemä vuoden 2018 talousarvioesityksen täydentävä esitys (joka lisäsi kuntien valtionosuuksia vuodelle 2018). Valtionosuuksien ennakoitaan kuitenkin laskevan vuonna 2018 noin 1 % verrattuna vuoden 2017 tasoon ja laskevan edelleen hieman suunnitelmavuosien aikana. Lopulliset päätökset vuoden 2018 valtionosuusrahoituksesta tehdään joulukuun 2017 lopussa.

Veroproositit, Liedon kunta	2015	2016	2017	2018*	2019**	2020**
Kunnallisvero	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Kiinteistöverot						
yleinen prosentti	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
vakituinen asuinrakennus	0,40	0,40	0,41	0,41	0,41	0,41
muut asuinrakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
voimalaitokset	1,00	1,00	2,85	2,85	2,85	2,85

*) KV 13.11.2017 **) Ennuste (sote- ja maakuntauudistuksen aiheuttama veroproositileikkaus viimeisimmän tiedon mukaan -12,37 % vuonna 2020)

Verotulot 2015–2020*	2015	2016	2017**	2018**	2019**	2020**
Kunnallisvero	66 010	69 113	68 817	69 615	72 079	75 017
Muutos %	3,1	4,7	-0,4	1,2	3,5	4,1
Yhteisövero	3 127	2 725	3 496	3 472	3 583	3 731
Muutos %	4,2	-12,9	28,3	-0,7	3,2	4,1
Kiinteistövero	3 500	3 559	3 545	3 545	3 545	3 545
Muutos %	0,9	1,7	-0,4	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	72 637	75 397	75 858	76 632	79 207	82 292
Muutos %	3,0	3,8	0,6	1,0	3,4	3,9

*) Verotuloennuste perustuu Kuntaliiton ennusteeseen, jota on talousarviossa korjattu +500.000 € vuoden 2018 osalta **) Ennuste

Sote- ja maakuntauudistus

Hallituksen tekemien linjausten mukaan vastuu sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä siirtyy kunnilta 18 maakunnalle vuonna 2020. Sote- ja maakuntauudistus tulee muuttamaan kuntien rahoitusasemaa. Uudistusta koskevat lait eivät ole vielä voimassa. Tämän vuoksi talousarviossa ei ole huomioitu uudistuksen vaikutuksia vuoden 2020 taloussuunnitelmaan.

Talousarvion sitovuus

Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarviossa toimitelille sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, erillisen taseyksikön talousarvion sitovat erät ja erillisen taseyksikön sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Liedon kunnan hallintosäännön 10 luvun 1 §:n mukaan määräraha tai tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Valtuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnan viranomaisia.

TALOUSARVIO

Käyttötalousosa

Kunnanvaltuusto hyväksyy nettobudjetin käyttötalousosassa kunnanhallitukselle, lautakunnille sekä muille talousarviokirjan yksiköille. Yksikköä sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on mainittu valtuustoon nähden sitoviksi. Määrärahan sitovuustaso on toimintakate (nettobudjetti).

Investointiosa

Investointiosassa kunnanvaltuusto hyväksyy nettobudjetin (nettomäärärahan) hankekohtaisesti (sitovuustaso). Sitovana tavoitteena on nettomääräraha (hankkeen investointimenot vähennettynä hankkeen investointituloilla) sekä nettomäärärahan käyttötarkoitus. Hankekohtaisella euromääräisellä rajalla tarkoitetaan hankkeen kokonaiskustannuksia, ei ao. talousarviovuoden määrärahaa.

Irtaimen omaisuuden hankintaan investointiosassa esitetty määräraha tulee käyttää perusteluissa mainittuun tarkoitukseen. Alle 10 000 euroa maksavat koneet, kalusto, muut tavarat ja aineettomat hyödykkeet kirjataan käyttötalouteen samoin kuin käyttöiältään alle kolmen vuoden hankinnat.

Rahoitusosa

Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat tavoitteet verotuloihin, valtionosuuksiin sekä rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat erät ovat pitkäaikaisten lainojen ja antolainasaamisten lisäys.

Erillinen taseyksikkö

Valtuustoon nähden sitova erä on tuloslaskelman rivi Liikeliijäämä (-alijäämä) ennen varauksia. Lisäksi erikseen sitova erä on peruspääoman tuotto prosentti. Peruspääoman tuotto prosentiksi asetetaan vuosille 2018 – 2020 kuusi prosenttia.

Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaisesti tilivelvollisia ovat toimitelinten jäsenet ja asianomaisen toimitelimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Vahvistaessaan talousarvion kunnanvaltuusto hyväksyy tilivelvolliset. Tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenten lisäksi:

kunnanjohtaja
talouspäälikkö
vesihuoltopäälikkö

toimialajohtajat
kaavoitusjohtaja
maaseutupäälikkö

henkilöstöpäälikkö
terveysvalvonnan johtaja

KÄYTTÖSUUNNITELMIEN LAATIMINEN

Talousarvion laatimisen jälkeen tilivelvollisten toimielinten tulee vahvistaa käyttösuunnitelma. Käyttösuunnitelmassa toimialueet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot vastuualueen yksiköille (käyttötalousosa) ja hankkeille (investointiosa). Tekninen lautakunta laatii käyttösuunnitelman liitteeksi erillisen työohjelman rakennushankkeista.

TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA JA RAPORTOINTI

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausiraportoinnin sekä laajemman osavuosisraportoinnin avulla. Toimialojen kuukausiraportit käsitellään kuukauden 10. päivän jälkeisissä lautakunnissa, minkä jälkeen ne käsitellään kunnanhallituksessa ja viedään tiedoksi kunnanvaltuustoon. Kuukausiraportoinnissa käsitellään merkittävimmät poikkeamat talousarvioon ja tarkennetaan loppuvuoden ennustetta.

Osavuosisikatsaus laaditaan 30.6.2018 tilanteesta. Osavuosisraportit käsitellään elokuun loppuun mennessä toimialojen lautakunnissa sekä kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa syyskuun aikana.

Kunnanhallituksella on oikeus antaa vuoden 2018 talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä sekä tarvittaessa toimialoille talouden seurantaan liittyviä tarkempia ja yksityiskohtaisempia menettelytapaohteja.

Tuloslaskelma

1 000 Euroa	TP 2016	MTA 2017	LTK 2018	TA 2018	TA18/ MTA 17 ero €	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	47 540	44 110	43 570	45 270	1 159	43 497	42 851
Myyntituotot	25 532	19 780	20 049	20 049	269	19 959	19 869
Maksutuotot	5 712	6 061	6 038	6 038	-23	6 060	6 083
Tuet ja avustukset	3 104	2 924	2 593	2 593	-331	2 621	2 039
Muut toimintatuotot	13 191	15 345	14 889	16 589	1 244	14 857	14 860
Toimintakulut	-136 535	-132 169	-135 111	-134 960	-2 791	-135 887	-136 163
Henkilöstökulut	-52 232	-53 940	-54 203	-53 703	237	-54 738	-54 916
Palvelujen ostot	-58 521	-52 731	-54 682	-55 132	-2 401	-54 796	-54 772
Aineet, tarv. ja tavarat	-6 767	-6 980	-7 219	-7 116	-136	-7 235	-7 245
Avustukset	-7 781	-6 869	-6 758	-6 758	111	-6 794	-6 831
Muut toimintakulut	-11 234	-11 649	-12 250	-12 252	-603	-12 324	-12 398
Toimintakate	-88 995	-88 058	-91 542	-89 690	-1 632	-92 390	-93 312
Verotulot	75 363	74 305	76 632	77 132	2 827	79 207	82 292
Valtionosuudet	21 424	18 889	19 439	19 878	989	19 731	19 731
Rahoitustuotot ja -kulut	-321	-541	-413	-413	128	-373	-412
Korkotuotot	92	102	64	64	-38	64	64
Muut rahoitustuotot	255	159	181	181	22	181	181
Korkokulut	-554	-706	-559	-559	147	-520	-559
Muut rahoituskulut	-115	-96	-98	-98	-2	-98	-98
Vuosikate	7 471	4 595	4 117	6 908	2 313	6 175	8 299
Poistot ja arvonalentumiset	-5 717	-5 207	-6 104	-6 104	-897	-6 800	-7 800
Tilikauden tulos	1 754	-612	-1 988	803	1 416	-625	499
Poistoeron muutos	9	9	9	9	0	9	9
Tilikauden yli/alijäämä	1 764	-603	-1 978	813	1 416	-615	509
Tunnusluvut	TP 2016	MTA 2017	LTK 2018	TA 2018		TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot /kulut, %	35 %	33 %	32 %	34 %		32 %	31 %
Toimintakulut / € / asukas	-7 031	-6 773	-6 797	-6 789		-6 762	-6 704
Vuosikate / Poistot, %	131 %	88 %	67 %	113 %		91 %	106 %
Vuosikate / € / asukas	385	235	207	347		307	409
Kertynyt yli-/alijäämä	6 988	6 385	4 406	7 197		6 782	7 291
Asukasmäärä vuoden lopussa	19 418	19 515	19 878	19 878		20 097	20 310

Tuloslaskelma (ulkoinen)

1 000 Euroa	TP 2016	MTA 2017	LTK 2018	TA 2018	TA18/ MTA 17 ero €	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	29 756	25 123	24 210	25 910	787	24 138	23 491
Myyntituotot	17 325	10 856	11 143	11 143	288	11 053	10 963
Maksutuotot	5 691	6 051	6 026	6 026	-25	6 048	6 070
Tuet ja avustukset	3 104	2 924	2 593	2 593	-331	2 621	2 039
Muut toimintatuotot	3 635	5 292	4 447	6 147	855	4 415	4 418
Toimintakulut	-118 751	-113 177	-115 751	-115 600	-2 422	-116 527	-116 802
Henkilöstökulut	-52 232	-53 940	-54 203	-53 703	237	-54 738	-54 916
Palvelujen ostot	-50 297	-43 894	-45 865	-46 315	-2 421	-45 980	-45 956
Aineet, tarv. ja tavarat	-6 737	-6 880	-7 118	-7 015	-135	-7 134	-7 144
Avustukset	-7 781	-6 869	-6 758	-6 758	111	-6 794	-6 831
Muut toimintakulut	-1 703	-1 594	-1 807	-1 809	-215	-1 882	-1 956
Toimintakate	-88 995	-88 055	-91 542	-89 690	-1 635	-92 390	-93 312
Verotulot	75 363	74 305	76 632	77 132	2 827	79 207	82 292
Valtionosuudet	21 424	18 889	19 439	19 878	989	19 731	19 731
Rahoitustuotot ja -kulut	-321	-542	-413	-413	129	-373	-412
Korkotuotot	92	43	64	64	21	64	64
Muut rahoitustuotot	255	68	181	181	113	181	181
Korkokulut	-554	-647	-559	-559	88	-520	-559
Muut rahoituskulut	-115	-5	-98	-98	-93	-98	-98
Vuosikate	7 471	4 598	4 117	6 908	2 310	6 175	8 299
Poistot ja arvonalentumiset	-5 717	-5 207	-6 104	-6 104	-897	-6 800	-7 800
Tilikauden tulos	1 754	-609	-1 988	803	1 413	-625	499
Poistoeron muutos	9	9	9	9	0	9	9
Tilikauden yli/alijäämä	1 764	-600	-1 978	813	1 413	-615	509

Rahoituslaskelma

1 000 Euroa	TP 2016	MTA 2017	LTK 2018	TA 2018	TA18/ MTA 17 ero €	TS 2019	TS 2020
Toiminnan rahavirta	5 845	802	1 661	2 752	1 950	3 875	5 999
Vuosikate	7 471	4 595	4 117	6 908	2 313	6 175	8 299
Tulorahoituksen korjauserät	-1 626	-3 793	-2 456	-4 156	-363	-2 300	-2 300
Investointien rahavirta	-8 681	-16 001	-8 145	-6 445	9 556	-8 893	-7 710
Investointimenot	-12 002	-22 100	-11 761	-11 761	10 339	-11 693	-10 510
Rahoitusosuudet	1 294	1 806	160	160	-1 646	0	0
Pysyvien vast. luovutustulot	2 027	4 293	3 456	5 156	863	2 800	2 800
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 836	-15 199	-6 484	-3 693	11 506	-5 018	-1 711
Rahoituksen rahavirta	6 369	10 615	5 957	3 300	-7 315	5 000	1 500
Antolainauksen muutokset	139	35	0	0	-35	0	0
Antolainasaamisten lisäys	-381	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten väh.	520	35	0	0	-35	0	0
Lainakannan muutokset	6 269	10 580	5 957	3 300	-7 280	5 000	1 500
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 000	0	0	0	0	0	0
Pitkäaik. lainojen väh.	-8 731	-4 420	-3 500	-3 500	920	-2 500	-2 500
Lyhytaik. lainojen muutos	10 000	15 000	9 457	6 800	-8 200	7 500	4 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	3 533	-4 584	-527	-393	4 191	-18	-211
Tunnusluvut	TP 2016	MTA 2017	LTK 2018	TA 2018		TS 2019	TS 2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä vuodesta 2015 alkaen 1 000 €	-3 023	-18 222	-24 707	-21 916		-26 934	-28 645
Lainanhoitokate	0,9	1,0	1,2	1,8		2,2	2,9
Arvio lainakannasta	TP 2016	MTA 2017	TPE 2017	LTK 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Lainat 1.1.	47 417	53 686	53 686	60 186	60 186	63 486	68 486
Lainakannan lisäys	6 269	10 580	6 500	5 957	3 300	5 000	1 500
Lainat 31.12.	53 686	64 266	60 186	66 143	63 486	68 486	69 986
Muutos %	13 %	20 %	12 %	10 %	5 %	8 %	2 %
Lainat €/asukas 31.12.	2 765	3 293	3 063	3 327	3 194	3 408	3 446
Arvioitu asukasluku 31.12.	19 418	19 515	19 649	19 878	19 878	20 097	20 310

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat

Talousarvio ja taloussuunnitelma valmistellaan vastuualuetasolla, mutta esitetään kunnanhallitukselle ja valtuustolle tulosalueitasoisena. Tulot ja menot esitetään kokonaisuutena, mutta sitovuustaso on toimintakate lautakuntatasolla. Vuoden 2018 talousarvio on siten nettositova lautakuntatasolla eli lautakuntien toimintakate on valtuustoon nähden sitova. Alla taulukoituna lautakuntatasolla myös toimintatuotot ja toimintakulut (sisäiset erät mukaan lukien), mutta **sitovuustaso on toimintakate**.

1 000 €		TP 2016	TA 2017	MTA 2017	LTK I 2018	LTK II 2018	TA 2018	TA 18/ MTA 17 ero €	TS 2019	TS 2020
Tarkastus- lautakunta	Tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kulut	-45	-36	-36	-40	-40	-40	-4	-38	-38
	T.kate	-45	-36	-36	-40	-40	-40	-4	-38	-38
Keskus- vaali- lautakunta	Tuotot	0	30	30	30	30	30	0	30	0
	Kulut	-1	-74	-74	-74	-73	-73	1	-74	0
	T.kate	-1	-44	-44	-44	-44	-44	0	-44	0
Kunnan- hallitus	Tuotot	10 467	10 858	11 003	10 493	10 492	10 492	-511	10 406	9 756
	Kulut	-8 890	-9 238	-9 623	-10 360	-10 011	-10 007	-385	-10 078	-9 989
	T.kate	1 577	1 621	1 380	133	481	485	-895	328	-233
Ympäristö- terveys- lautakunta	Tuotot	1 559	1 633	1 633	1 612	1 612	1 612	-21	1 612	1 612
	Kulut	-1 752	-1 818	-1 818	-1 810	-1 805	-1 805	13	-1 810	-1 810
	T.kate	-192	-184	-184	-198	-193	-193	-9	-198	-198
Sosiaali- ja terveys- lautakunta	Tuotot	14 929	8 972	8 972	9 168	9 168	9 168	196	9 168	9 168
	Kulut	-67 554	-60 562	-60 890	-62 687	-62 109	-62 409	-1 519	-62 109	-62 109
	T.kate	-52 625	-51 590	-51 918	-53 519	-52 941	-53 241	-1 323	-52 941	-52 941
Varhais- kasvatus- ja koulutus- lautakunta	Tuotot	3 129	3 160	3 160	3 005	3 005	3 005	-155	3 035	3 065
	Kulut	-37 693	-38 817	-38 817	-39 387	-39 240	-38 940	-123	-39 780	-40 178
	T.kate	-34 565	-35 657	-35 657	-36 382	-36 235	-35 935	-278	-36 745	-37 113
Kulttuuri- ja vapaa- aikalauta- kunta	Tuotot	399	389	389	405	405	405	16	409	413
	Kulut	-3 375	-3 770	-3 770	-4 060	-4 032	-4 032	-262	-4 100	-4 141
	T.kate	-2 976	-3 381	-3 381	-3 655	-3 627	-3 627	-246	-3 691	-3 728

1 000 €		TP 2016	TA 2017	MTA 2017	LTK I 2018	LTK II 2018	TA 2018	TA 18/ MTA 17 ero €	TS 2019	TS 2020
Tekninen lautakunta	Tuotot	15 094	15 080	15 169	15 939	15 960	15 960	791	15 938	15 938
	Kulut	-15 793	-15 393	-15 393	-16 089	-16 000	-15 852	-459	-16 090	-16 090
	T.kate	-700	-314	-224	-150	-40	108	332	-152	-152
Kaavoitus- ja rakennus- lautakunta	Tuotot	1 964	2 254	3 754	2 898	2 898	4 598	844	2 898	2 898
	Kulut	-1 432	-1 448	-1 748	-1 817	-1 801	-1 801	-53	-1 817	-1 817
	T.kate	532	806	2 006	1 081	1 097	2 797	791	1 081	1 081
Yhteensä	Tuotot	47 540	42 376	44 110	43 550	43 569	45 270	1 160	43 496	42 850
	Kulut	-136 535	-131 156	-132 169	-136 324	-135 111	-134 960	-2 791	-135 896	-136 172
	T.kate	-88 994	-88 779	-88 058	-92 774	-91 542	-89 690	-1 632	-92 400	-93 323

LTK II 2018-vaiheessa on keskitetysti kaikille lautakunnille päivitetty alentuneet henkilösivukuluennusteet vuodelle 2018. Päivitys alensi henkilösivukuluja lautakuntaakohtaisesti seuraavalla tavalla (LTK II 2018 vs. LTK I 2018):

Lautakunta	1 000 €
Kunnanhallitus	52
Ympäristöterveyslautakunta	6
Sosiaali- ja terveyslautakunta	252
Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta	146
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	27
Tekninen lautakunta	75
Kaavoitus- ja rakennuslautakunta	10
Yhteensä	568

Tarkastuslautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Valtuusto on Kuntalain 71§:n mukaisesti asettanut tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Tarkastuslautakunta edustaa kunnan ulkoista tarkastustoimintaa ja tehtäviin kuuluu kuntalain mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain laadittavassa arviointikertomuksessa, joka luovutetaan kunnanvaltuustolle.

Arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin pyydetään palautteet kunnan hallintoelimiltä.

Liedon kunnan tarkastussäännön 4§:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös tehdä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kuntalain 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen. Kuntalain 84 §:n mukaiset sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Tilintarkastuspäivät	32	32	32
€ / tilintarkastuspäivä	1 666	1 666	1 666
Lautakunnan kokouksia	10	10	10

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	0	0	0	0 %	0	0
MENOT	-45	-36	-40	-11 %	-38	-38
TOIMINTAKATE	-45	-36	-40	-11 %	-38	-38

Kunnanhallituksen alainen toiminta

Konsernihallinto, Sisäiset palvelut, Maaseutupalvelut, Pelastustoimi

Kunnanjohtaja Esko Poikela
Toimialajohtaja Rauno Peltola
Talouspäälikkö Silja Ruusu
Henkilöstöpäälikkö Katja Laalo
Maaseutupäälikkö Nina Pohjanpalo
Tietohallintopäälikkö Jaakko Lahti-Mononen

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Kunnanhallituksen alaisen toiminnan vastualueen tehtävänä on luoda hyvät olosuhteet kunnan ylimmälle päätöksenteolle sekä tukea toimialoja talouden, juridiikan sekä henkilöstö- ja tietohallinnon asiantuntijuutta edellyttävissä toiminnoissa. Kunnanhallituksen toimialueen strategiset tavoitteet ovat yhteisiä kaikille toimialoille. Hallintopalvelut osaltaan edesauttaa strategisten tavoitteiden saavuttamista yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Palvelut tuotetaan kustannustehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla huomioiden kunnan talouden raamit.

Uuden valtuustokauden alettua käynnistettiin syksyllä 2017 Liedon kunnan strategian uudistamistyö. Samassa yhteydessä on arvioitu myös vanhan strategian onnistumista. Tässä yhteydessä voitiin todeta strategian toteutuneen varsin hyvin ja palvelleen erinomaisesti Liedon kunnan suotuisaa kehitystä. Vuoden 2018 aikana uuden strategian tavoitteiden mukaiset kriittiset menestystekijät valmistellaan laadittaviin ja täydennettäviin poliittisiin ohjelmiin sekä huomioidaan lautakuntien tavoitteenasettelussa ja työskentelyssä. Uuden ja vanhan strategian yhteensovittaminen muodostaa merkittävän haasteen ja mahdollisuuden vuoden 2018 työskentelylle.

Hallinnon tuottamien palvelujen tulee olla joustavasti saatavissa. Tietojärjestelmien toiminnan varmistamisella ja sähköisen asioinnin mahdollistamisella tietohallinto tukee aktiivisesti toimialoja niiden perustehtävän suorittamisessa. Vuoden 2018 aikana tehostetaan asiakirjahallinnan järjestelmien käyttöä siten, että jo alkuvuodesta otetaan käyttöön kuntatoimiston ominaisuuksia ja siten tehostetaan päätöksenteon ja lautakuntatyöskentelyn prosesseja. Tällä valmistaudutaan myös asiakirjahallintajärjestelmän uudistamiseen. Tavoitteena on uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönotto 1.1.2019.

Asianhallintajärjestelmän ja sen prosessien uudistaminen eivät ole itsetarkoituksellista toimintaa, vaan ne liittyvät saumattomasti tavoitteeseen parantaa valmistelun ja päätösten laatua. Kunnallinen päätöksenteko tapahtuu kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien toimesta. Päätöksenteon kannalta on tärkeää, että asioiden virkamiesvalmistelu on laadukasta ja täyttää lainsäädännön sekä hyvän hallinnon asettamat vaatimukset.

Uuden kuntalain vaatimusten täyttämisen varmistamisen välineinä toimivat uudistetut hallintosääntö, konserniohje ja sisäisen valvonnan yleisohje. Kuntalaki edellyttää kunnan konserni- ja omistajaohjauksen terävöittämistä sekä koko konsernin huomioimista kunnan talouden ja toiminnan suunnittelussa ja raportoinnissa.

Kunnan verotulo- ja valtionosuusennusteiden paraneminen vuoden 2017 aikana antavat hyvän mahdollisuuden toteuttaa Liedon kunnan talouden strategiaa terveestä, investoinnit mahdollistavasta taloudesta. Viime vuosina toteutetut mittavat investoinnit ovat johtaneet kunnan kokonaisvelkamäärän suunnitelmalliseen kasvuun, joka edellyttää uusia investointeja koskevassa päätöksenteossa sen

huomioimista, että kunnan velanmaksukyky säilyy hyvällä tasolla. Käytännössä tämä tarkoittaa jatkossa sen strategiaan kirjatun menestystekijän noudattamista, että vuosikate on yhtä suuri tai suurempi kuin vuotuiset investoinnit.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	9 874	10 281	9 517	-7 %	9 406	8 756
MENOT	-6 455	-6 478	-6 496	0,3 %	-6 378	-6 289
TOIMINTAKATE	3 418	3 802	3 021	-21 %	3 028	2 467

Kuntarakennelain mukaisen yhdistymisavustuksen (vuositasolla 688.000 euroa) maksaminen päättyy vuonna 2017. Kuntarakennelain ja valtioneuvoston päätöksen (VNP 448/2014) perusteella Liedon kunnalle maksettu valtionosuuksien vähenemisen korvaus noin 553.000 euroa päättyy vuonna 2 019.

Konsernihallinto

Kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja, Esko Poikela
Toimialajohtaja, Rauno Peltola

TOIMINTA-AJATUS

Konsernihallintoon kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja elinkeinotoimi. Kunnanvaltuusto päättää voimavarojen käytöstä, kuntastrategiasta ja kunnan toimintaan keskeisesti vaikuttavista asioista. Kunnanhallitus ja valtuusto edistävät demokraattisesti kaikilla toimillaan kunnan ja sen asukkaiden hyvinvointia kuntastrategian mukaisesti. Kuntastrategian 2015 - 2020 mukaisia tavoitteita ja kunnan tulevaisuuden menestyksen tekijöitä ovat:

- Liedon kunnassa ovat Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät
- Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pohinää
- Lieto toimii! – Lieto on aktiivinen ja liikkuva

Syksyn 2017 aikana on valmisteltu Liedon kunnan uutta strategiaa valtuustokaudelle 2017 – 2021. Kevään 2018 aikana laaditaan ja/tai päivitetään linjausten mukaiset politiikkaohjelmat ja toimintasuunnitelmat. Vuoden 2018 toiminnassa varmistetaan strategioiden yhteensovittaminen.

Elinkeinotoimen talousarvio sisältää sopimukseen perustuvien seudullisten elinkeino- ja kehittämispalvelujen rahoituksen sekä kunnan oman elinkeinotoimen määrärahat. Kunnanhallituksen asettama Elinkeinotoimikunta toimii koordinoivana ja kehittäjänä yhteistyöelimenä tukien yrittäjäjärjestöjen ja kunnan välistä vuoropuhelua. Elinkeinotoimikunta vastaa elinkeino-ohjelman laatimisesta ja seurannasta sekä toteutumisen raportoinnista kunnanhallitukselle tilinpäätöksen yhteydessä.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät / Uuden kuntastrategian yhteensovittaminen toiminnassa	Laaditaan uuden kuntastrategian edellyttämät politiikkaohjelmat ja varmistetaan talousarvion strategisten tavoitteiden ja uuden kuntastrategian yhteensovittaminen.	Uusi kuntastrategia ja politiikkaohjelmat huomioidaan lautakuntien toiminnassa ja päätöksenteossa. Seuranta tapahtuu kuukausi- ja osavuosisraportoinnilla sekä tilinpäätöksessä.
Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät	Laaditaan ja toimeenpannaan elinkeino-ohjelma sekä asunto- ja maapoliittinen ohjelma, joissa huomioidaan uuden kuntastrategian päivitykset. Lieto on viihtyisä ja turvallinen paikka elää, kasvaa, asua ja harrastaa.	Ohjelmat on laadittu ja niiden toimeenpano aloitettu 6/2018. Toteutetaan talousarvioon sisältyvät toimenpiteet uusi kuntastrategia huomioiden. Toteutumista seurataan ja siitä raportoidaan osavuosisraportoinnin ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pohinää / Lieto kykenee uudistumaan laadittavan kuntastrategian asettamien tavoitteiden mukaisesti	Liedon keskustan ja jokirannan kehitystyö etenee näkyvästi. Lietolaiset yhdistykset, järjestöt ja yritykset tuottavat kuntalaisia aktivoivaa ja yhteisöllisyyttä tukevaa harrastustoimintaa ja tapahtumia. Lieto tunnetaan aktiivisena ja uudistuvana sekä asukas- ja yrittäjäystävällisenä kuntana.	Liedon keskustan ja Jokirannan aktiivinen kehittäminen on näkyvää. Kunta edistää ja tukee yhdistys- ja järjestötoimintaa koko Liedon kunnan alueella sekä mahdollistaa eri-ikäisiä kuntalaisia kokoavien tapahtumien järjestämisen. Kunnan uusi graafinen ilme otetaan käyttöön viimeistään 4/2018. Yrittäjäystävällisyyttä arvioidaan ELPO-2018 tutkimuksen kautta.
Lieto kasvaa ja kehittyy	Vahvistetaan monipuolisen yritys- ja asuntotuotannon ja väestökasvun edellytyksiä.	Aktiivisella ja ennakkoivalla maapolitiikalla ja kaavoituksella huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritys- ja asuntotonttitarjonnasta. Mittarina asukasmäärän kehitys ja luovutetut yritystontit.
Terve, investoinnit mahdollistava talous / Toimintakulujen kasvun tulee olla hallittua, investoinnit tulee ajoittaa ja mitoitetaan siten, että vuosikate on suurempi kuin investoinnit.	Liedon kunnan velan määrä ei kasva suunnittelukaudella. Laaditaan omistajapoliittinen ohjelma. Liedon kunnan kiinteistöomaisuus "salkutetaan" Taloutta seurataan konsernitasolla.	Investoinnit mitoitetaan siten, että tavoite velan määrän kasvusta toteutuu. Kunta jatkaa toiminnan kannalta tarpeettomien kiinteistöjen myyntiä ja ulosvuokrausta vuosien 2018–2019 aikana.
Lieto toimii! Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutusten ennakointi	Sote ja maakuntauudistukseen valmistaudutaan tavoitteellisesti ja ennakoiden. Uudistuksen vaikutukset Liedossa ovat myönteiset.	Liedon sosiaali- ja terveyspalvelujen tulevaisuuden palvelutarjonta Liedossa on tiedossa ja tarvittavat päätökset tehty vuoden 2018 aikana.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Kuntastrategian pohjalta lautakunnat ovat laatineet kriittiset menestystekijät, joissa lautakunnan tulee onnistua, jotta kunnan strategiset tavoitteet toteutuisivat. Päätöksentekijöiden ja henkilöstön tulee sitoutua strategian mukaisiin tavoitteisiin. Palvelujen järjestämissuunnitelma, jossa esitetään palvelujen järjestämistavat, on hyväksytty kunnanvaltuustossa 26.9.2016. Vaihtoehtoisten tuotantotapojen tarkastelu vaatii ennakkoluulotonta suhtautumistapaa ja eri tuottamistapojen kustannusten, laadun ja vaikuttavuuden tarkastelua.

Talouden tasapainotavoitteen toteutumista edistää strategian mukaisesti toteutunut väestönkasvu ja työllisyyden lisääntyminen. Näiden seurauksena verotuloja on kertynyt ennustettua enemmän. Myös valtionosuuksien väheneminen on ollut ennustettua pienempää. Liedon kunnan investoinnit ovat vuositasolla olleet kuitenkin keskimäärin suurempia kuin vuosikate. Tämä muodostaa riskin suunniteltua suuremmalle velkaantumiselle ja edellyttää huomion kiinnittämistä investointien vuosittaiseen määrään, ajoittamiseen ja niiden rahoittamiseen. Velan määrän lisääntyessä myös korkoriskin hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Kuntastrategian uudistaminen edellyttää vanhan ja uuden kuntastrategian yhteensovittamista talousarviovuoden aikana.

TULOSALUEEN VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Konsernihallinto, toimintakulut €/asukas	90,00	99,61	91,70
Asukasluku 31.12.	19 399	19 515	19 878

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	7 125	7 598	6 811	-10 %	6 800	6 250
MENOT	-1 746	-1 879	-1 823	-3 %	-1 800	-1 800
TOIMINTAKATE	5 379	5 719	4 988	-13 %	5 000	4 450

Kuntarakennelain mukaisen yhdistymisavustuksen (vuositasolla 688.000 euroa) maksaminen päättyy vuonna 2017. Kuntarakennelain ja valtioneuvoston päätöksen (VNP 448/2014) perusteella Liedon kunnalle maksettu valtionosuuksien vähenemisen korvaus noin 553.000 euroa päättyy vuonna 2019.

Sisäiset palvelut

Hallintopalvelut

Henkilöstöhallinto, taloushallinto, tietohallinto, henkilöstöpalvelut

Toimialajohtaja Rauno Peltola
Talouspäälikkö Silja Ruusu
Henkilöstöpäälikkö Katja Laalo
Tietohallintopäälikkö Jaakko Lahti-Mononen

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Sisäisten palvelujen toimiala edistää osaltaan kuntastrategian toteutumista sekä tuottaa muille toimialoille laadukkaita asiantuntijapalveluita. Toimialojen tuloksellisuutta tuetaan muun muassa talous-, tieto- ja henkilöstöhallinnon neuvonnalla ja yhteistyöllä. Lisäksi toimialojen käytettävissä on asiantuntijapalveluita liittyen asiahallintoon, kilpailutuksiin sekä sopimus- ja lakiasioihin.

Vuoden 2017 alusta sisäisten palvelujen kirjanpidon ja palkanlaskennan tehtävät siirrettiin liikkeenluovutuksella Kaarinan kaupungille, joka toimii vastuukuntana perustetussa taloushallinnon palvelukeskuksessa. Palvelukeskuksen henkilökunta on vuoden 2017 ajan työskennellyt Liedon kunnantalon tiloissa.

Palvelukeskuksen perustamisen jälkeen sisäisten palveluiden henkilöstöressurssia on maltillisesti vahvistettu. Henkilökunnan vaihtuvuutta hyödynnetään toimenkuvien ja toimintatapojen kehittämällä ja muuttamisella. Toimistosihteerien ja esimiesten toimenkuvat muuttuvat enemmän asiantuntijuutta edellyttäväksi ja heidän välistä yhteistyötä tiivistetään.

Tammikuussa 2018 toimitetaan presidentinvaali sekä syksyllä 2018 mahdollisesti maakuntavaali. Vaalien toimittamisesta vastaavat keskusvaalilautakunta sekä vaalien järjestämisen käytännön toimista sisäisten palveluiden toimiala.

TOIMINTA-AJATUS

Hallintopalvelujen toimiala hoitaa kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston sekä keskusvaalilautakunnan ja yhteistyötoimikunnan valmistelu- ja täytäntöönpanotehtäviä. Lisäksi hallintopalvelut huolehtivat tarkastuslautakunnan teknisen sihteerin tehtävistä. Toimialaan kuuluu myös maaseutupalvelut, jonka tehtävänä on hoitaa sopimus pohjalta Liedon lisäksi 11 kunnan maaseutuhallintotehtävät. Hallintopalveluiden toimiala palvelee sekä ulkoisia että sisäisiä asiakkaita.

Hallintopalveluiden toimiala huolehtii:

- asiahallinnasta
- taloushallinnosta
- henkilöstöhallinnosta
- tietohallinnosta
- vuokra-asuntojen asukasvalintoihin liittyvistä tehtävistä
- vaaleihin liittyvistä tehtävistä

TOIMINTASUUNNITELMA

Asiahallintapalvelut

- Asiahallintajärjestelmää kehitetään ja uudistetaan
- Laaditaan tiedonohjaussuunnitelma yhteistyössä toimialojen kanssa
- Toteutetaan asiahallintajärjestelmään liittyvät kirjaamisen ja arkistoinnin muutokset
- Järjestetään asiahallintaan ja toimielinvalmisteluun liittyvät koulutukset
- Asiahallinnon toimistosihteerien toimenkuvien ja työskentelytapojen muutokset toteutetaan

Taloushallinnon palvelut

- Tehostetaan talouden raportointia, sisäistä seuranta- ja valvontaa sekä tiivistetään yhteistyötä toimialojen kanssa talouden suunnittelun ja ohjauksen edelleen kehittämiseksi.
- Taloushallinnon asiantuntijuutta hyödynnetään kunnan päätöksenteossa.

Tietohallinto

- Osallistutaan tiedonohjausjärjestelmän toteuttamiseen
- Toteutetaan asiahallinnon järjestelmien suunnittelun ja käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet
- Toteutetaan laadukkaasti perustehtävään kuuluvat ATK-palvelut kuten työasemat, tietoliikenne, käyttötuki ja tulostuspalvelut sekä niihin liittyvä koulutus
- Tuetaan toimialoja sähköisten palveluiden kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Henkilöstöpalvelut

- Tehostetaan edelleen työntekijöiden uudelleensijoittamisen sekä sisäiseen työllistämiseen liittyviä toimia
- Tehostetaan sairauspoissaolojen vähentämiseen tähtääviä toimia siten, että erityistä huomiota kohdennetaan keskipitkiin ja pitkiin sairauspoissaoloihin.
- Toteutetaan toimenpiteitä, joilla työterveyshuollon kustannukset saadaan laskuun
- Jatketaan osallistumista Kevan analyysityöpajaan
- Lisätään työhyvinvointia ja henkilöstön jaksamista tukevia toimia siten, että painotusta pyritään siirtämään yksilötasolta ryhmätasolle
- Valmistaudutaan uuden henkilöstöhallintajärjestelmän käyttöönottoon (palvelukeskus)

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät/ Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pohinää	Sisäisten palveluiden toimialoille tarjoamaa tukea ja yhteistyötä vahvistetaan valmistelussa, asiakirjahallinnossa, taloudessa, henkilöstö- ja tietohallinnossa, kilpailutuksissa sekä sopimus- ja lakiasioissa.	Asiahallintajärjestelmän käyttöä tehostetaan ja hankitaan uusi/uudistettu asiahallintajärjestelmä. Uuden asiahallintajärjestelmän käyttöönotto 1.1.2019. Merkittävät talouteen, kilpailutuksiin ja hankintoihin liittyvät asiat ja niihin liittyvä yhteistyö käsitellään/sovitaan Potter -ryhmässä. Tavoitteen toteutumista mitataan lisäksi toimialojen ja kuntalaisten palautteella.
	Kuntalaisille suunnatut palvelut tuotetaan laadukkaasti ja viivytyksettä sekä hyvän hallinnon vaatimusten mukaisesti.	Järjestetään valmistelun laadun parantamiseen tähtäävää koulutusta. Tavoitetta mitataan toimielinten palautteella sekä koulutustilaisuuksien määrällä ja palautteella. Laaditaan toimielinvalmistelua koskeva ohjeistus 3/2018 mennessä.
Terve, investoinnit mahdollistava talous	Talouden raportointia, sisäistä seurantaa ja valvontaa tehostetaan. Sisäisen valvonnan yleisohje jalkautetaan.	Järjestetään talouden sisäistä seurantaa ja valvontaa koskevat koulutukset. Talouden seuranta otetaan Potter -ryhmän ohjelmaan.
	Sairauspoissaolot ja työterveyshuollon kustannukset laskevat.	Sairauspoissaolot alle 17 000 pv. Työterveyshuollon kustannukset alle 230 euroa/hlö/v.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tavoitteiden toteutuminen varmistetaan aktiivisella osaamisen ohjauksella ja valvonnalla sekä joustavalla toiminnalla.

Sisäisten palvelujen osalta epävarmuustekijöinä ovat itäisten kuntien talouspalvelujen palvelukeskuksen toiminnan käynnistämisen onnistuminen, tehtävien vastuunjako ja yhteistyö kunnan ja palvelukeskuksen välillä sekä osaamisen säilyminen henkilöstövaihdosten yhteydessä.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Sisäisten palveluiden henkilöstössä tapahtuu eläköitymisten johdosta merkittäviä vaihdoksia. Asianhallintajärjestelmän uudistaminen aiheuttaa muutoksia työskentelytavoissa ja lisää koulutustarpeita.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suoritteet	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Työntekijöiden määrä*	1 274	1 131	1 175
Sairauspoissaolot pv**	17 990	16 500	16 500
Sairauspoissaolot keskimäärin/henkilö	16,2	14	14
Asukasluku	19 399	19 515	19 878

*Työterveyshuollon piirissä olevat henkilöt ka/kk

Vertailuhinnat	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Työterveyshuolto € / työntekijä*	182	228	209
Maksetut sairauspäivien palkat**	1 324 000	1 674 000	1 600 000
Hallintopalvelut (sisäiset palvelut) €/asukas***	153	146	146

*Työterveyshuollon piirissä olevat henkilöt ka/kk

** Maksettuja sairauspäivien palkkoja ennustettaessa on otettava huomioon, että kunnan osuus sairauspäivien palkoista pienenee poissaolojen pidentyessä (30/60/90 päivää)

*** Toimintamenot € / asukas (ei huomioi sisäisten palvelujen toimintatuottoja)

INVESTOINNIT

Kustannuspaikka	Irtaimistotyyppi	2018	2019	2020	Perustelu hankinnalle
Tietohallinto	Päätelaitteet	100 000	100 000	100 000	Laitekannan uusiminen
Tietohallinto	Lähiverkon laitteet	40 000			Laitekannan uusiminen (pl. Sote)
Asiahallinta	Ohjelmisto	30 000			Uuden asiahallintaohjelmiston käyttöönotto 2018
Taloushallinto	Ohjelmisto	20 000			Laskutusjärjestelmän uusiminen olemassa olevan Pro eLaskutus - ohjelman tuen päättyessä

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	2 445	2 392	2 391	0 %	2 291	2 191
MENOT	-2 983	-2 843	-2 899	2 %	-2 794	-2 694
TOIMINTAKATE	-538	-451	-508	-13 %	-503	-503

Maaseutupalvelut

Toimialajohtaja Rauno Peltola
Maaseutupäällikkö Nina Pohjanpalo

TOIMINTASUUNNITELMA

Tavoitteena on turvata EU-lainsäädännön vaatimusten täyttyminen, huolehtia tulvavahinkojen ja riistavahinkojen arvioinneista, pitää eläinrekisteriasiat ajan tasalla sekä tehdä hukkakaurakatselmuksia. Maaseutupalvelut on nimetty paikalliseksi maaseutuelinkeinoviranomaiseksi, joka hoitaa valtion kunnalle määräämät maaseutuhallinnon tehtävät. Liedon maaseutupalvelut käsittää seuraavat kunnat: Aura, Koski Tl, Lieto, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Raisio ja Turku.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Suomen tyytyväisimmät yrittäjät	Asiakastyön laadun ja resurssien edelleen vahvistaminen	Säännölliset koulutukset, tiedottaminen Asiakastyytyväisyyskysely
	Maaseutupalveluiden sähköisen asioinnin lisääminen	Tiedotteet, koulutustilaisuudet, yksilölliset työpajat. Sähköisten tukihakemusten määrä 94 % (vuonna 2017 91,2 %)
	Maakuntauudistuksen valmisteluun osallistuminen siten, että Liedon seutukunnallinen asema tulee huomioiduksi.	Myötävaikutetaan siihen, että aluetoimisto sijaitsee Liedossa toiminnan alkaessa vuonna 2020.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tavoitteiden toteutuminen varmistetaan säännöllisellä koulutuksella, tiedottamisella sekä valvonnalla.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Osa-aikaisen maaseutuasiamiehen viran muuttaminen kokoaikaiseksi

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suoritteet	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Tukikelpoisten tilojen lukumäärä	1 344	1 338	1 289

Vertailuhinnat	TP 2016	TA 2017	TA 2018
€ / tila	251,13	272,05	302,14

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	304	290	315	9 %	315	315
MENOT	-359	-364	-389	7 %	-389	-389
TOIMINTAKATE	-55	-74	-74	0 %	-74	-74

Pelastustoimi

Toimialajohtaja Rauno Peltola

TOIMINTASUUNNITELMA

Laadukkaat pelastustoiminta-, turvallisuus- ja ensihoitopalvelut tuotetaan Varsinais-Suomessa ammattitaitoisesti, tasapuolisesti ja nopeasti kaikkina vuorokauden aikoina.

Aluepelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palveluja Varsinais-Suomen maakunnan 27 kunnan alueella aluepelastuslautakunnan hyväksymän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Aluepelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin palvelutasopäätöksen mukaisesti.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Vertailuhinnat	TP 2016	TA 2017	TA 2018
toimintakulut €/asukas	70	71	70
Asukasluku	19 399	19 515	19 878

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	0	0	0	0 %	0	0
MENOT	-1 367	-1 392	-1 385	0,5 %	-1 395	-1 406
TOIMINTAKATE	-1 367	-1 392	-1 385	0,5 %	-1 395	-1 406

Keskusvaalilautakunta

Toimialajohtaja Rauno Peltola

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Kunnan keskusvaalilautakunta

Vaalilain 13 §:n mukaan valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja tarpeellinen määrä varajäseniä (kuitenkin vähintään viisi varajäsentä). Keskusvaalilautakunnan tehtäviin valtiollisissa vaaleissa kuuluvat vaalien erinäiset valmistelutoimet ja ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen. Kuntavaalissa keskusvaalilautakunnan tehtävät ovat laajemmat käsittäen edellä olevan lisäksi ehdokashakemusten vastaanoton ja tarkastamisen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen, ennakkoäänien laskemisen ja kaikkien äänien tarkastuslaskennan suorittaminen sekä vaalien tuloksen vahvistamisen ja julkistamisen.

Vuoden 2018 presidentinvaali järjestetään sunnuntaina 28.1.2018. Ennakkoäänestys toimitetaan kotimassa 17.1. – 23.1.2018. Jos 28.1.2018 toimitettavassa vaalissa kukaan ehdokkaista ei saa vähintään puolta annetuista äänistä, toimitetaan kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä toinen vaali sunnuntaina 11.2.2018. Toisen vaalin ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 31.1. – 6.2.2018.

Eduskunnan käsiteltävänä olevien sote- ja maakuntauudistusta koskevien lakiesitysten ja hallituksen niistä tekemän linjauksen mukaan maakuntavaalit toimitetaan lokakuussa 2018. Koska vaalien järjestämistä koskevat lait ovat vielä käsittelemättä, ei Liedon kunnan keskusvaalilautakunnan talousarviossa vuodelle 2018 ole varattu määrärahoja maakuntavaalin järjestämiseen. Mahdollisesti tarvittava määräraha tuodaan kunnanvaltuuston päätettäväksi lisämäärärahapyyntönä, kun maakuntavaalin ajankohta on ratkennut.

Vuonna 2019 toimitetaan eduskuntavaalit 14.4.2019 ja europarlamenttivaalit touko-kesäkuussa 2019. Vuonna 2020 ei ole toimitettavia vaaleja.

Vuosina 2018 ja 2019 keskusvaalilautakunnan toimitettavaksi tulevat yhteensä neljät vaalit. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää varmistaa vaaliorganisaatioon kuuluvien luottamushenkilöt ja työntekijöiden osaamisen pitäminen korkealla tasolla sekä sen edelleen kehittäminen. Vaalien määrän vuoksi merkittävien muutosten, esimerkiksi sähköisen vaaliluettelon käyttöönoton, tekeminen ei ole tarkoituksenmukaista. Sen sijaan vuonna 2020 on perusteltua kehittää Liedon kunnan vaalijärjestelmiä siirtymällä sähköiseen vaaliluetteloon. Tämä edellyttäisi sähköisen vaaliluettelon kokeilemistä vähintään yhdellä äänestysalueella vuoden 2019 vaaleissa.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät	Presidentinvaalin ja mahdollisen maakuntavaalin järjestäminen onnistuneesti	Kuntalaisilta ja luottamushenkilöiltä saatu palaute. Ennakkoonäestyksen vaalikuorien tarkastuksen virheettömyys.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos % TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	0	30	30	0 %	30	0
MENOT	-1	-74	-74	0 %	-74	0
TOIMINTAKATE	-1	-44	-44	0 %	-44	0

Työllistäminen ja yhteispalvelu

Toimialajohtaja Oili Paavola

Työllisyyspäällikkö Soile Nieminen

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Työllistämisen vastuualueella Liedon kunnan tehtävänä on edistää työllisyyttä Liedossa ja Liedon työssäkäyntialueella, nostaa alueen työllisyysastetta, turvata muuttuvan työelämän työvoimatarpeita, luoda työmahdollisuuksia työnhakijoille, edistää eri toimijoiden yhteistyötä sekä nostaa kunnan alueella toimivien yritysten tunnettavuutta ja rekrytointiedellytyksiä (Liedon työllisyydenhoidon aiesopimus 2017).

Kuntien lakisääteiset velvoitteet:

- ikääntyvien työllistämismenestys
- kuntouttava työtoiminta
- työmarkkinatuen rahoitus
- työttömien terveyden edistäminen
- työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu
- poliittisen tahdon mukaan muut palvelut.

Kunta maksaa 300 – 999 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatukimaksuista 50 %. Lisäksi yli 1000 päivää työmarkkinatuella olleista kunta maksaa 70 % työmarkkinatukimaksuista.

Kunnan osarahoittamaa työmarkkinatukimaksua kertyi vuonna 2016 yhteensä 426 822 € ja vuonna 2015 vastaava luku oli 397 240 €. Vuonna 2017 vastuu työmarkkinatuen kuntaosuudesta siirtyi työllistämispalveluille. Vuodelle 2017 varattiin maksuihin 330 000 €, josta oli heinäkuun loppuun mennessä käytetty 250 920 €. Vuoden 2017 aikana on tehostettu toimenpiteitä, jotta saataisiin listalla olevat henkilöt työelämään. Toimenpiteitä ovat olleet kunnallinen palkkatuki, yritysyhteistyö sekä edelleen sijoittaminen yhdistyksiin. Lisäksi Kelalta saadaan lista 200 päivää työmarkkinatuella olleista, jolloin pystytään puuttumaan työttömyystilanteisiin ennen kuin tulee 300 päivää täyteen.

Työllistämispalvelut uudistaa ja kehittää palvelutoimintojaan valtakunnallisten rakennemuutosten edellyttämään malliin. Liedon työllistämispalvelut, Kisälli mukaan lukien toimii palvelukokonaisuutena asiakaslähtöisesti ottaen huomioon sekä asiakkaiden että henkilökunnan työturvallisuusnäkökohdat. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää uuden toimintaympäristön tarpeiden tiedostamista ottaen huomioon asiakaskunnan erilaiset palvelutarpeet (kuntouttava työtoiminta, työkokeilut, alihankinta, opinnollistaminen, arvioinnit ym.).

Kierrätystoiminnot ovat kiinteä osa Kisällin toimintaa. Kierrätyksen kautta ylläpidetään mielekkäitä työtoimintamuotoja ja mahdollistetaan useita työtoimintapaikkoja. Kierrätyskeskuksen toiminta on kestävä kehitys mukaista ja kattaa sen kaikki kolme keskeistä osa-aluetta: sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys. https://www.facebook.com/kisallikellari/info?tab=page_info.

Yhteispalvelun vastuualueella palvellaan ulkoisia ja sisäisiä asiakkaita, hallinnoidaan kunnan kiinteistöjen avaimia, hoidetaan kunnanviraston toimitilojen tilavaraukset, puhelunvälitys, kunnantalon kulunvalvonta, kunnan palvelujen sähköisen puhelinluettelon ylläpito sekä yleinen neuvonta. Asiointipisteen (=entinen yhteispalvelupiste) palveluneuvojat hoitavat Föli –liikenteen matkakorttiasioita, Kelan asiakaspalvelun ajanvarauksia ja ottavat vastaan kunnalle tulevia maksuja. Föli –korttien myynti ja lataus ovat merkittävä osa asiointipisteen palveluissa, vaikkakin korttilataukset ovat lisääntyvässä määrin siirtymässä nettiin. Asiointipisteessä ovat nähtävänä kuulutukset, asemakaavamuutokset, tonttijaot ja katusuunnitelmat. Asiointipisteen tietokoneet ovat asiakkaiden käytettävissä sähköisessä asiointissa. Asiointipisteessä palvellaan jatkossakin monipuolisesti, asiakkaita henkilökohtaisesti kohdaten. Asiointipisteen sijoittuminen laajennetun kirjaston yhteyteen mahdollistaa aktiivisen yhteistyön kirjastopalvelujen kanssa.

Yhteispalvelun vastuualueelle kuuluu Liedon joukkoliikenteen eli Fölin kehittäminen yhä paremmin kuntalaisia palvelevaksi, kestävästä kehitystä ja ympäristösuojelua tukevaksi matkustumuodoksi. Föli on osa seutukunnallista joukkoliikennettä, jota hallinnoidaan Turun kaupungin joukkoliikennetoimistosta Turun kaupungin joukkoliikennelautakunnan alaisena.

Kriittiset menestystekijät vuoteen 2020/2025 (hyväksytty valtuustossa 15.6.2015);

- Lieto kasvaa ja kehittyy: väestönkasvutavoite on 1-1,5 % /vuosi
- Työpaikkojen määrä kunnassa kasvaa
- Terve, investoinnit mahdollistava talous; vuosikate on yhtä suuri tai suurempi kuin vuotuiset investoinnit
- Veroprosentti (kunnallisvero ja kiinteistövero) on enintään Turun ydinkaupunkiseudun (Turku, Kaarina, Raisio, Rusko) keskiarvo.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Asiointipisteen palvelujen toimivuus ja myönteinen asenne ovat kunnan käyntikortti. Henkilökohtaista palvelua arvostetaan yhä edelleen ja asiointipisteen palveluneuvojat vastaavat tähän tarpeeseen. Palveluneuvojien tehokas Föli –palvelu edesauttaa hyvien liikenneyhteyksien toteutumista ja kehittää myönteistä kuntakuvaa. Fölin linja- ja reittiverkoston kehittäminen yhä joustavammaksi lisää kuntalaisten ja yritysten tyytyväisyyttä.

Työllisyyspalvelut/Kisälli muodostaa oivan ympäristön kunnan eri toimialojen, yritysten ja kolmannen sektorin tehokkaaseen yhteistyöhön, mikä edesauttaa joustavaa ja mahdollistavaa työllisyydenhoitoa. Esim. yritys- ja rekrytointipalvelu ottaa huomioon paikalliset ja seudulliset yrittäjät toteuttaen kehittämishakuista ja myönteistä toimintaotetta. Kierrätyksestä tiedottaminen kehittää myönteistä kuntakuvaa: kunta pitää huolta sekä asukkaista että ympäristöstä ja kannustaa kuntalaisia omatoimisuuteen.

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Yritysyhteistyö- ja rekrytointipalvelussa tehdään yhteistyötä yritysten kanssa. Yritysten kanssa on kehitetty toimiva palvelupakettimalli, joka helpottaa työnantajien rekrytointia mm. sopivien työnhakijoiden löytämisessä ja työllistämistukien anomisessa. Yhteistyötä kehitetään edelleen yritysten, koulujen, TE - toimiston ja työllistämispalveluiden kanssa ja tavoitteena on edistää Liedon kunnan työpaikkaomavaraisuuden kasvua ja työllistymistä. Yhteistyötä on laajennettu edelleen sijoittamalla yhdistyksiin.

Joukkoliikenteen eli Fölin osalta tulee yritysvaikutus kohdistumaan ennen kaikkea liikennöitsijöihin. Toisaalta Fölin tarjonta mahdollistaa työvoiman helpon liikkumisen mm. työpaikkakeskittymiin ja siten edesauttaa yritystoimintaa.

TOIMINTASUUNNITELMA

Työllistäminen ja yhteispalvelu -tulosalueen, Föli mukaan lukien, toiminta on poikkihallinnollista, missä kunnan toimialojen yhteistyön merkitys korostuu sekä työllistämisen että yhteispalvelun vastuualueella. Toimialojen keskinäisellä yhteistyöllä ja toisaalta hyvällä yritysyhteistyöllä saadaan työllistämiseen tehokkuutta ja tuloksia. Elokuussa 2016 nimetty, eri toimialojen edustajista koottu Föli -työryhmä ideoi, kehittää ja tekee ehdotuksia Fölin liikennöintiin, linjoihin ja käytäntöihin tavoitteenaan löytää mahdollisimman hyvin kuntalaisia palvelevat linja- ja reittiratkaisut. Fölin markkinointia tullaan kehittämään aktiivisesti.

Yhteispalvelun vastuualueella ovat palvelupiste, Fölin kassamaksut, joukkoliikenne (Matkahuolto) ja seutulii-
kenne (Föli). Kehittämisen hallinto on omana vastuualueenaan.

Työllistämisen vastuualue pitää sisällään seuraavat osa-alueet: etsivä nuorisotyö, palkkatukityöllistäminen, velvoitetyöllistäminen, oppisopimus, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta, työpajatoiminta, kierrätys, jäteneuvonta, koululaisten kesätyöt, kesätyösetelit ja siviilipalvelu. Näitä toimintoja tukevat erilaiset hankerahoitukset; Elämänlanka (AVI/OPK), Etsivä nuorisotyö (AVI/OPK) ja Liedon Rekry-hanke (Typo, TE-toimisto/TEM).

Strateginen tavoite /Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / mittarin tavoitearvo
Tyytyväiset kuntalaiset ja yrittäjät.	Asiointipisteen (sisäinen ja ulkoinen palvelu) asiointimäärän seuranta. Asiointipisteen palvelutason seuranta / Kirjastoyhteistyö. Fölin käytön lisääminen ➤ tuloja lisää.	Asiakkaat / keskiarvo / kk Kassan saldo / keskiarvo / kk ”Hymynaama” asiointipisteelle/kirjastoon. Markkinointiin € / vuosi Tulojen kasvu € / vuosi Menojen kasvu € / vuosi
Tyytyväiset kuntalaiset ja yrittäjät/ Työllisyyden hoitaminen.	Työllistymisen edistäminen eri toimijoiden, yhteistyökumppaneiden ja toimialojen moniammatillisella yhteistyöllä. Yritysyhteistyön tehostaminen osana työllisyyden hoitoa. Nuorten yrittäjäverkoston luominen.	Pitkäaikaistyöttömien määrä alle 185 hlöä. Nuorten työttömien määrä alle 85 hlöä. Etsivän nuorisotyön asiakkaista väh. 95 % ohjattu muihin palveluihin. Muualla kuin työttömänä olevien (työ, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta, muu palvelu, koulutus, sairausloma, eläke tms.) toimenpiteen sovitusti päättyessä on vähintään 50 % asiakkaista (47 % 1-6/2017). Yhteistyökumppaneiden (TE-tsto, Kela, kunnan eri osastot ym.) tyytyväisyys työllisyydenhoitoon on vähintään 4 asteikolla 1-5 (4, v.2016). Yritystapaamisten määrä 500 (30% yrityksistä) / vuosi. Nuorten yrittäjäverkoston luominen v. 2018 ja v. 2019 verkostossa on 20 yrittäjää.
Turvallinen ja terveellinen elinympäristö	Ympäristötietoisuuden lisääminen, jäte- ja kierrätysasioiden opastus ja sosiaalisen median hyödyntäminen neuvonnassa.	Kisällin vastaanottaman sähkö- ja elektroniikkaromun määrä 22 000 kpl/v (21 013 v. 2016), joista uudelleenkäyttöön käyttöön ohjautuu 1000 kpl/v (858 v. 2016) sekä vaarallisen jätteen määrä 20 000 kg/v (17 291 v. 2016). Yhteistyössä tekniset ja ympäristöpalvelut -palveluiden kanssa.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Työllistämisen tavoitteiden toteutuminen edellyttää valtion panostusta (palkkatuki ym.). Mikäli palkkatuki loppuu kokonaan, niin kunnan on mietittävä vaihtoehtoisia keinoja työllistämiseen. Jos valtio siirtää koko työllisyydenhoidon ja sen rahoituksen kuntien vastuulle, niin Liedolla on hyvä valmius kehittää työllistämistä kunnan työnä. Varataan 100 000 € lakisäästeisten veloitetyöllistettävien palkkakuluihin kunnan eri yksiköihin sijoituksiin. Asiakaspalvelun kehittämisessä ovat tärkeitä tulosalueen oman toiminnan arvioinnit ja osaamisen päivittäminen. Asiakaspalvelussa on ennakoitava mahdolliset väkivalta- ja muut uhkatilanteet sekä yhteispalvelussa että työllistämispalveluissa. Joustava, avoin ja vastavuoroinen vuoropuhelu eri hallintokuntien, 3-sektorin ja muiden sidosryhmien välillä edesauttavat tulosalueen tavoitteiden toteutumista.

Työllistämispalveluiden alkuvaiheen prosessi (työ- ja toimintakyvyn arviointi) asiakkaiden työllistämisessä vie yhä enemmän resursseja ja nykyisiin toimitiloihin ei tällä hetkellä mahdu enempää asiakkaita. Ns. sakko-maksulistan purkaminen ei toteudu tehokkaasti. Asiakaskunnan muuttuminen haasteellisemmaksi aiheuttaa myös turvallisuusriskin.

Kirjaston ja asiointipisteen yhteistyössä on oiva mahdollisuus tehostaa asiakaspalvelua, mikä edellyttää saumatonta yhteistyötä. Asiakaspalvelun muutos monipuolisempaan palveluohjaukseen edellyttää kaikilta työntekijöiltä muutosmyönteisyyttä, mitä voidaan edistää yhteisellä asiakaspalvelukoulutuksella.

Seutuliikenteen (Föli) kehittämisen suurin uhka on, että liikennöintiin varattava määräraha pienenee oleellisesti. Tavoitteiden toteutumiseksi tarvitaan monipuolista ja –alaista keskustelua joukkoliikenteen tarpeista, jotta maksavia asiakkaita saadaan lisää.

TULOSALUEEN MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Yritysyhteistyö on laajentunut Turun seutukuntaan ja alueen yrityksiin. Rekrytointipalvelun käytettävissä on mm. kunnan palkkatuki. Palvelun kohderyhmänä ovat ensisijaisesti Liedon työttömät ja työnantajina ennen kaikkea Liedon, mutta myös koko Turun seutukunnan työnantajat sekä yhdistykset.

Kunta edelleen sijoittaa yhdistyksiin palkkatukityöllistettyjä. Talousarviovuodelle varataan määräraha 25 edelleen sijoitettavalle ja otetaan huomioon vuonna 2017 tehdyt edelleen sijoitussopimukset. Nykyiset tilat eivät mahdollista asiakasmäärien kasvua, joten on luotava erilaisia tapoja ohjata asiakkaita eteenpäin. Edelleen sijoitus on mahdollisuus asiakkaille, jotka ovat valmiita siirtymään eteenpäin työllistämispalveluista.

Yhteispalvelun ja kirjaston asiakaspalvelun osittainen yhdistyminen tuo muutoksia asiakaspalveluun. Vuoden 2018 alussa virallisesti aloittava asiointipiste mahdollistaa asiakaspalvelun monipuolistamisen, kun asiointipisteestä on suora yhteys kirjaston tiloihin.

Turun Seudun joukkoliikenne (Föli) –asiat on hoidettu yhteispalvelun vastuualueella vuoden 2016 alusta lähtien. Turun kaupungin joukkoliikennelautakunta hallinnoi alueen joukkoliikennettä. Liedon kunnan alueella Föli on tullut käyttöön vuoden 2014 puolivälissä. Reittimuutoksia tulee edelleen johtuen osin koululaisten matkustustarpeista. Uuden linjan käytöstä saadaan kokemukset vasta yli vuoden viiveellä eli jos linjalla ei olekaan käyttöä, haetaan uusia vaihtoehtoja sen mukaan, minkälaista palautetta on saatu.

TULOSALUEEN INVESTOINNIT

Työllistämispalveluiden uutta toimintamallia palveleva uudisrakentaminen toteutettaneen uuden toimintakeskuksen yhteyteen leasing –rahoituksella, jolloin kustannukset jakautuvat pitkälle jaksolle käyttötalouteen. Kyse ei siis ole varsinaisesta investoinnista. Leasing rahoitetaan nykyisillä Kisällin tilakustannuksilla, jotka nousevat koko ajan.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TA 2017	TA 2018	TA 18/17	TS 2019	TS 2020
Työttömyys % /Työvoima/Työttömät	9,0 /9390/845	6,9 /9390/845	-1,70	7,0 /9390/818	7,0 /9390/704
Työllistämisen asiakkaat (sis.etsivän asiakkaat)	550	550	0	550	550
€ / työllistämisen asiakkaat, brutto/netto	2792/1743	4338/2566	+1546/+823	4388/2566	4388/2566
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki €/vuosi	330 000	330 000	0	320 000	320 000
Fölin nousut Liedossa	450 000	470 000	+20 000	485 000	500 000
Yhteispalvelun asiakkaat / pv puhelut / pv Föli-kortit € / kk-ka kassa € / kk-ka	70 60 3500 10400	90 70 4000 12000	+20 +10 +500 +1600	100 80 4200 16500	100 80 4200 16500

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toimi	Perusta- mispvm	Yksikkö	TA 2017 palkat +sos €	TS 2018	TS 2019
Etsivä nuorisotyöntekijä	T	1.7.2018	Työllistäminen	sisältyy		

TULOSALUEEN TALOUS (ulkoiset + sisäiset)

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/TA 17	TS 2019	TS 2020
TULOT	593	578	975	69 %	1000	1000
MENOT	-2435	-2760	-3512	-27 %	-3700	-3700
TOIMINTAKATE	-1842	-2181	-2537	-16 %	-2700	-2700

Ympäristöterveyspalvelut

Toimialajohtaja, Johanna Mäkinen

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Ympäristöterveydenhuollon toimialalla merkittävimmän muutoksen suunnitelmakaudella tuo toteutuessaan maakuntauudistus. Ympäristöterveydenhuolto siirtynee maakunnan tehtäväksi vuoden 2020 alusta. Toimintaympäristöä muuttaa myös aluehallinnon uudistus, kunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvonta- ja ohjaustehtävät siirtyvät Valtion lupa- ja valvontavirastolle ja Eviralle. Tämän lisäksi lähinnä eläinlääkintähuollon osalta vuoden 2018 aikana astunevat voimaan laki eläinlääkäripalveluista sekä uusi eläinsuojelulaki. Lisäksi elintarvikelain kokonaisuudistus on valmisteilla. Eläinlääkäripalveluiden osalta viime vuosina koko ajan lisääntynyt yksityinen palvelutarjonta ja toisaalta asiakkaiden vaatimustason kasvu ovat merkittäviä toimintaympäristön muutoksia. Varsinais-Suomessa pieneläinpäivystys on järjestetty maakunnallisena (poislukien Somero) ostopalveluna jo vuodesta 2011 ja sopimus tullaan kilpailuttamaan loppuvuodesta 2017. Toimintaympäristön muutos on ollut nähtävissä mm. tämän sopimuksen hinnoittelussa, sillä hinta on ollut laskeva. Viime aikoina maassamme kilpailutetut sopimukset ovat osittain olleet jo ns. nollasopimuksia eli palvelun tuottaja on kattanut toiminnan kulut potilaskäyntimaksuilla (sitoutuen noudattamaan asiakasmaksuissa kunnaneläinlääkäritaksaa). Suurissa kaupungeissa yksityiset hoitavat jo pääosin eläinlääkäripalvelut, muualla Suomessa tämä on vielä harvinaista. Ensimmäisten joukossa Eteläkärjen ympäristöterveyden toiminta-alueella vuonna 2017 tuotantoeläinten ympärivuorokautinen perustason kiireellinen hoito on järjestetty ostopalveluna, palveluntuottaja Sjuvet Oy. Lähivuosina todennäköistä onkin laajempi toimintojen uudelleenjärjestely, joko maakuntauudistuksen tai kunnallisen järjestämisvastuun piirissä olevien palveluiden rajauksen tai molempien kautta.

Toiminnallisesti merkittäviä hankkeita ovat valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon sähköisen laatujärjestelmän valmistelu. Järjestelmän on tarkoitus olla kunnallisten yksiköiden käyttöönotettavissa vuoden 2018 alkupuolella. Tavoitteena on paitsi valvontatyön laadunhallinta myös antaa työkaluja ympäristöterveydenhuollon johtamiseen ja toiminnan kehittämiseen. Erityisesti elintarvikevalvonnan osalta parhaillaan pohditaan myös miten asiakkaiden standardit ja sertifioidut laatujärjestelmät tulisi huomioida valvontatyössä. Eviran edellyttämä asennemuutos ”valvojasta valmentajaksi” ja byrokratian purkamisen myötä kevennetty lainsäädäntö edellyttääkin valvontahenkilöstöltä vankkaa osaamista ja muutosvalmiutta.

Ympäristöterveyspalveluiden vuoden 2018 talousarvio on raamin mukainen. Maksutaksa on tarkistettu aina tarvittaessa ja maksullisuutta koskevat lainsäädännön muutokset astuivat voimaan alkuvuodesta. Vuoden aikana keskityimme edelleen kehittämään toimintatapojamme ja laatu- sekä kustannustietoisuutta jota osaltaan tukee käyttöönotettava uusi sähköinen laatujärjestelmä. Henkilöriskejä pyritään hallitsemaan laajentamalla osaamispohjaa. Talouden raamit ja kuntastrategian asettamat talouden reunaehdot on mahdollista toteuttaa pitkällä aikavälillä ainoastaan henkilösäästöjen kautta. Tämä edellyttää toimintojen ja tehtävienjaon jatkuvaa tarkastelua ja kehittämistä ja resurssien tarkastelua suhteessa tehtäväkentän muutoksiin. Hoidamme lainsäädännön mukaiset kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät ja osallistumme aktiivisesti maakuntauudistuksen valmisteluun osana Varsinais-Suomen maaseutuasioiden valmisteluryhmää.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Ympäristöterveyslautakunta toimii kahdentoista (12) kunnan yhteisenä toimielimenä. Lautakunnan toimiala valvonta, neuvonta ja eläinlääkintähuolto huomioiden kriittiseksi menestystekijäksi valikoitui ”Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät”. Ympäristöterveyslautakunnan osalta tavoite ei ole vain Liedon kunnassa vaan koko Liedon kunnan isännöimällä yhteistoiminta-alueella.

Edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi lautakunnan tulee toimialueellaan tuottaa terveystalvonnann ja eläinlääkintähuollon palvelut tasapuolisesti ja tarpeenmukaisesti. Toiminnanharjoittajien kannalta mm. tasa-puolinen ja oikeudenmukainen (riskiperusteinen) valvonta, asiantunteva neuvonta ja ohjaus sekä sujuva ilmoitus- ja lupamenettely ovat keskeisiä asiakastyytyväisyyden kannalta. Edellä mainittujen tavoitteiden mittareina voidaan käyttää mm. valtakunnallisia tilastoja (Oiva), valtakunnallisia kehityshankkeita, asiakastyytyväisyyskyselyitä ja asiakaspalautetta sekä auditointituloksia

Vuoden 2017 asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella asiakastyytyväisyys on yhteistoiminta-alueella korkealla tasolla. Asteikolla 1-10 antoi 90% vastaajista eläinlääkinnälle arvosanan 8-10. Elintarvikevalvonnan asiakkaista 80% antoi arvosanan 9 tai 10. Terveystalvonnassa 75% antoi arvosanan 8-10. Sähköistä asiointia edistetään ympäristöterveydenhuollon osalta osana valtakunnallista hanketta. Lainsäädännön muutokset ovat osaltaan sujuvoittaneet yritystoimintaa, sillä lupamenettelystä on pääsääntöisesti siirrytty ilmoitusmenettelyyn ja vähäriskisten kohteiden valvonnasta on luovuttu tai sitä on kevennetty.

Ympäristöterveyslautakunta

Toimialajohtaja, Johanna Mäkinen

TOIMINTASUUNNITELMA

Liedon kunta toimii vastuukuntana ympäristöterveydenhuollon alueelliselle yksikölle. Yksikön vastuulla on Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski TL:n, Liedon, Loimaan, Paraisten, Marttilan, Oripään, Paimion, Pöytyän ja Sauvon terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto. Lisäksi hoidamme Turun kaupungin lakisääteisen tuotantoeläinten terveydenhuollon ja ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäriavun. Tuotamme lakisääteiset kunnan ympäristöterveydenhuollon (eläinlääkintähuollon, eläinsuojelun, elintarvikevalvonnan ja terveysvalvonnan) laadukkaat palvelut yhteistoiminta-alueella tarpeenmukaisesti. Kohtelemme toiminnanharjoittajia tasapuolisesti, annamme asiantuntevaa neuvontaa ja ohjausta sekä palvelemme sujuvasti ilmoitus- ja lupa-asioissa.

Henkilöstölle on asetettu ja asetetaan jatkossakin selkeät vuosittaiset tavoitteet ja vastualueet. Asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Tiimityötä kehitetään ja osaamispohjaa laajennetaan.

Valtakunnallisen valvontaohjelman toteutumisen arvioinnin lähtökohdan muodostavat kuntien valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumisesta tehdyt arvionnit. Liedon yhteistoiminta-alueen valvontasuunnitelma laaditaan valtuustokausittain ja päivitetään tarvittaessa. Tavoitteena on, että AVIt arvioivat valvontasuunnitelmat kerran valvontaohjelmakaudella arviointi- ja ohjauskäyntien yhteydessä. Arviointi- ja ohjauskäyntien raporttien pohjalta voidaan tarkastella valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman ohjaavuutta ja sitä, kuinka asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, miten hyvin valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma ohjaa terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa. Lisäksi arvioidaan suunnitelmallisen valvonnan kattavuutta sekä sitä, onko valvontaohjelman painopisteillä lisätty valvonnan vaikuttavuutta kuten myös sitä, miksi tavoitteisiin ei ole päästy tai mitkä tekijät ovat tukeneet tavoitteiden toteutumista.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet/ Mittarin tavoitearvo
Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät	Laadukas, tehokas ja oikeudenmukainen valvonta	Uusi sähköinen laatu järjestelmä käytössä vuoden 2018 loppuun mennessä.
		Asiakastyytyväisyys säilyy korkealla tasolla > 8 asteikolla 1-10
		Resurssit tehokkaasti käytössä, kustannustehokkuus (€/suorite)
		Auditointitulos tai maakunnallinen vertailu €/suorite
	Turvallinen ja terveellinen elinympäristö. Toimiva ennakkovalvonta.	Valvontasuunnitelman toteuma > 95% Sisäilmaprosessin edelleen kehittäminen ja arviointi. Laadukkaat sisäilmaselvitykset: Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot)
	Tarpeenmukainen eläinlääkintähuolto	Käynnit ovat suhteessa eläinmääriin ja palvelutarpeeseen. Auditointitulos tai maakunnallinen vertailu käynnit/htv tai €/käynti
		Yksityinen palvelutarjonta ja lainsäädännön muutokset (laki eläinlääkäripalveluista ja eläinsuojelulaki) huomioitu kunnan suunnitelmassa.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tavoitteiden toteutumisen varmistamisen ja resurssien oikean kohdentaminen suhteen ulkopuolinen auditointi ja vertailu valtakunnallisiin tilastoihin antaa tukea johtamistyölle. Vuoden 2018 aikana tavoitteena on ottaa käyttöön uusi sähköinen laatu järjestelmä. Vuosittaisen valvontasuunnitelman pohjalta henkilöstö laatii oman vastuualueensa suunnitelman jonka toteumaa seurataan kuukausittain. Asiakaspalaute on tärkeää toiminnan kehittämisen kannalta. Henkilöstöriskit muodostavat ehkä suurimman riskin, koska pienellä osastolla tiettyjä tehtäviä ja valvonnan osa-alueita hoitavat yksittäiset henkilöt, joiden sairastapaukset muodostavat riskin. Tavoitteena on ollut mahdollisuuksien mukaan laajentaa osaamis pohjaa ja näin minimoida henkilöriskkejä. Maakunta uudistus toteutuessaan tuo ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat yhteen ja vahvistaa osaamis pohjaa sekä vähentää haavoittuvuutta.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Lainsäädännön muutosten toimeenpano keskusvirastojen ohjeistuksen mukaisesti, toiminnan sopeuttaminen muutoksiin ja sähköisen laatu järjestelmän käyttöönotto. Maakuntaudistuksen valmisteluun osallistuminen.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TOT 1-6/2017	TA 2018
Terveysvalvonta €/asukas	5,8	6,2	2,9	6,2
Eläinlääkintähuolto €/asukas*	8,6	8,6	4,07	8,6
Eläinlääkäreiden hoitokäynnit	11 838	13 600	4715	11 900
Eläinsuojelu- ja eläintautivalvontakäynnit	531	490	237	500
Elintarvikevalvonnan tarkastukset (Kuti)	755	600	339	700
Terveysturvallisuuden tarkastukset ja muut toimenpiteet (Yhti)	974	830	333	750

*Asukasluku yhteistoiminta-alueella vuoden 2016 lopulla yht. 122 781. Lainsäädännön muutosten johdosta tarkastusmäärät hieman laskevat, vastaavasti henkilöstöresurssia on sopeutettu ja sopeutetaan.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1 559	1 633	1 612	-1 %	1 612	1 612
MENOT	-1 752	-1 818	-1 805	1 %	1 810	1 810
TOIMINTAKATE	-192	-184	-193	-5 %	- 198	- 198

Toimintamenojen oletetaan suunnitelmakaudella pysyvän vuoden 2018 tasolla tai laskevan (lainsäädännön muutosten johdosta sopeutustoimet jatkuvat). Asiakasmaksuihin ei ole nykytiedoilla tulossa merkittäviä muutoksia, taksa on tarkistettu vuonna 2017.

Sosiaali- ja terveystaloudet

Toimialajohtaja Tarja Miikkulainen

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Sosiaali- ja terveystaloudet toiminnan ja talouden suunnittelu on vaikeaa sote –uudistuksen valmistelun epävarmuustekijöistä johtuen. Härkätien sosiaali- ja terveystaloudissa palveluita kehitetään olemassa olevan lainsäädännön, valtakunnallisten laatu- ja kehittämissuositusten sekä laatujärjestelmän edellyttämällä tavalla. Lisäksi määrälliset palvelutarpeet lisääntyvät asukasmäärän kasvaessa ja väestön ikääntyessä. Voimavaroja vie vuosina 2018 - 2019 sote-uudistuksen valmistelu ja valmistautuminen palvelujen ja henkilöstön siirtymiseen maakunnan järjestämisvastuulle. Talousarvion laatimista helpottaa vuoden 2018 talousarvioraamin muodostuminen vuoden 2016 tilipäätöksen pohjalta sekä taloustilanteen elpymässä työttömyyden ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentyminen.

Sosiaali- ja terveystaloudit tarvitaan, kun kansalaisten yleiset ja yhtäläiset palvelut eivät riitä yksittäisen kuntalaisen hyvän arjen sujumiseen ja terveyden ylläpitämiseen. Kunnan yleistaloudet on tuettava kuntalaisten aktiivisuutta, osallistumista, liikkumista, työtä ja terveyttä kaikille tarkoitetuilla avoimilla palveluilla ja edellytysten luomisella kuntalaisten hyvinvoinnille ja kunnan elinvoimaisuudelle. Valtuustokauden alussa laaditaan kunnan laaja hyvinvointikertomus, jonka perusteella tärkeimmät hyvinvointi-indikaattorit ja toimenpiteet kirjataan kunnan toimintasuunnitelmaan ja talousarvioon.

Kunnan tehtävistä siirtyi perustoimeentulotuen maksaminen 1.1.2017 alkaen Kelan tehtäväksi. Täydentävä ja harkinnanvarainen toimeentulotuki sosiaalityön välineenä jäi edelleen kunnan tehtäväksi. Toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä väheni 60 % aikaisemmasta. Toimeentulotukimenot vähenivät 70 %.

Asiakkaat ohjataan sosiaalityön palvelujen piiriin Kelan ja kuntien sopimilla perusteilla. Asiakkaan oikeus keskusteluun kunnan sosiaaliviranomaisen kanssa on ennallaan. Vastaanottoaika on järjestettävä 7 arkipäivän kuluessa ja kiireellisissä asioissa samana päivänä. Sosiaalityöntekijät työskentelevät sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi sosiaalityön keinoin asiakassuunnitelman perusteella. Suurimmat asiakasryhmät yleisen sosiaalityön piiriin tulevat sosiaalisesta huono-osaisuudesta, terveyskeskuksen osastoilta ja vastaanotoilta, vammais- ja mielenterveys- ja päihdetyöstä, työllistämispalveluista, nuorten parista ja kotouttamistyöstä. Painopistealueina ovat ohjaus ja suunnitelmallinen asiakastyö asiakkaan omassa verkostossa.

Sosiaali- ja terveystaloudissa kehitetään ensisijassa toimintamalleja, joilla on todettu olevan vaikuttavuutta ja suuntautuvat paljon palveluita käyttäviin väestöryhmiin tai kalliiden erityistaloudet käyttön vähentämiseen. Toiminnallisesti pyritään nopeaan yhteyden saamiseen palvelutarpeessa sekä ennalta ehkäisevän ja kotiin annettavan palvelun ensisijaisuuteen. Tavoitteena on aina kuntoutus ja toimintakyvyn ylläpitäminen kaikissa ikäryhmissä arkiympäristössä.

Ympäri vuorokautisen laitospäivän hoidon sijaan vahvistetaan kotiympäristössä selviytymistä ja palveluiden käytössä perhehoidon ja omaishoidon (lastensuojelu, vanhukset ja vammaiset) ensisijaisuutta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mittareiksi on valittu liikunnan ja työllistymisen edistäminen, koulutusasteen nostaminen sekä suun terveydenhuollon ennalta ehkäisevän työn onnistuminen.

Ympäri vuorokautista hoidon tarvetta vähennetään edelleen vuosina 2018 – 2019 kuntoutusta ja toimintakykyä ylläpitäviä rakenteita kehittämällä. Tavoitteena on tukea kotona tapahtuvaa kuntoutusta ja hoitoa, jotta pitkäaikaiselta ympäri vuorokautista hoitoa tarjoavia hoitopaikkoja ei lisättäisi. Tähän pyritään peruskorjaamalla terveyskeskus ja vanhusten asumispalveluyksiköjä sekä elinympäristöä ikääntyvän väestön toimintakykyä ylläpitäväksi ja omaehtoista kunnan ylläpitämistä kannustaen ja houkuttaen.

Vastaavasti kehitetään myös Tarvasjoen alueen palvelurakennetta. Avosairaalassa toteutetaan terveyskeskussairaalan osastohoitoa lääkärivetoisesti potilaan kotona ja vanhusten intervallihoidon sisältöä kehitetään edelleen toimintakykyä ylläpitäväksi. Myös omaishoitoa kehitetään laatusuositusten mukaisesti.

Vanhusten kotona asumisen mahdollistamiseksi ennakoidaan palvelutarpeita ikäneuvolan tarkastuksilla (70 vuotta täyttävät henkilöt vuosittain) sekä hyvinvointia edistävillä kotikäynneillä riskikartoituksen perusteella 80 vuotta täyttävälle, palveluiden ulkopuolella oleville henkilöille. Päivätoimintaa ja ryhmätoimintoja lisätään sosiaalisen kuntoutuksen ja muistihoidon tueksi.

Sähköisten palvelujen käyttöön ottoa ja käyttämistä edistetään. Sähköinen palvelusetelijärjestelmä (PSOP) on hankittu vuonna 2016 ja sen käyttöä laajennetaan palveluhankinnoissa. Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen mukaisesti hankitaan palvelutarpeen arviointiin RAI-mittaristo ja siirrytään automaattiseen lääkejakeluun apteekin kautta. Sähkölukkoja hankitaan säännöllisen kotihoidon asiakkaille, jotta avainten säilyttäminen vähenee. Sähköisen asiointin ja palveluohjauksen kehittämiseksi ollaan mukana MedBit Oy:n käynnistämässä maakunnallisessa kehittämistyössä.

Härkätien sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat yhteistoiminta-alueelle (Lieto, Koski Tl ja Marttila) perusterveydenhuollon, perheneuvolan, ikäneuvolan ja mielenterveys- ja päihdeyksikön palvelut yhteistoimintasopimuksen mukaisesti 31.12.2019 asti. Erikoissairaanhoidon toimintaan vaikuttamisesta ja kustannuksista jokainen kunta vastaa itsenäisesti.

Härkätien sosiaali- ja terveyspalvelut sai ulkoisen SHQS –laaduntunnustuksen vuonna 2016. Laatujärjestelmä on käytössä koko suunnitelmakauden ja sisältää vuosittaiset väliarvioinnit annettujen kehittämissuosituksen pohjalta.

Sosiaali- ja potilasasiamiespalvelut ostetaan Vasso oy:ltä.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Sosiaali- ja terveyslautakunnan asettamat menestystekijät strategian toteuttamiseen:

- Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee
- Liedosta löytyy työtä ja tekemistä
- Liedossa eletään aktiivista vanhuutta

Poikkileikkaavana tavoitteena on myös hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa on arvoina:

- Asiakaslähtöisyys
- Myönteinen palveluasenne
- Arvostava kohtaaminen

Toiminta- ja taloussuunnittelun valmistelussa on asetettu kriittiset menestystekijät, joissa sosiaali- ja terveyspalvelujen on onnistuttava, jotta strategiaan tavoitteisiin päästään. Ne ovat:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan muiden hallinnonalojen sekä kansalaistoiminnan kanssa
- Asiakastyytyväisyys sisältäen palvelujen sujuvuuden
- Tuottavuuden parantaminen sisältäen osaamisen lisäämisen

Nämä tarkoittavat edelleen kuntalaisten, järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa tehtävää suunnitelmallista yhteistyötä yhdessä kunnan muiden toimialojen kanssa sekä hyvinvointikertomuksen indikaattoreilla ohjattavaa koko kunnan toiminnan suuntaamista kuntalaisten hyvinvointia ja aktiivista elämää tukevaan suuntaan sekä toimeentulon edellytyksistä huolehtimiseen.

Terveyskeskus korjataan tiloiltaan tulevaisuutta palvelevaksi laaditun hankesuunnitelman mukaan. Toimintaa kehitetään valtakunnallisten suositusten mukaisesti korostamalla kuntoutusta ja kuntoutumisen tukemista kaikissa toiminnoissa ja ikäryhmissä. Terveyskeskus on kotona tapahtuvan hoidon lähipalvelukeskus. Valmakoti ympäristöineen peruskorjataan toimintakykyä ylläpitäväksi asumisympäristöksi ikäihmisille. Samassa korttelissa on vuokra-asumista, tukiasumista, ryhmäkotiasumista sekä tehostettua palveluasumista sekä asukkaiden oman tarpeen mukaiset palvelut saatavissa. Myös Tarvasjoen taajama-alueen palvelurakennetta muutetaan vastaamaan ikäihmisten omatoimisuus huomioimalla.

Kuntoutus on keskiössä myös aikuisväestön ja lapsiperheiden arjessa selviytymiseksi. Kehitysvammaisten ihmisten toive päästä työelämään ja tavalliseen vuokra-asumiseen mahdollistuu entistä paremmin toimintakeskuksen uudisrakennuksen valmistuttua vuonna 2019 sekä asumisen ohjauksella ja harrastusten mahdollistamisella. Yhteistyötä työllistämispalvelujen kanssa tiivistetään ja luodaan toimiva välityömarkkinamalli Lietoon. Uusi toimintakeskus mahdollistaa myös vaikeammin kehitysvammaisille mielekkään ja omia tarpeita vastaavan päivä- ja työtoiminnan.

Mielenterveys-, päihde- ja elämänhallinnan ongelmiin haetaan kuntoutusmahdollisuuksia Helmi-tiimin, sosiaalisen kuntoutuksen ja sosiaalityön keinoin. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja mielenterveys- ja päihdehoitajaksojen lyhentämiseksi palkataan mielenterveyshoitaja nuorten pariin jalkautuvaan työhön. Sosiaalityön sisältöä kehitetään ProSos hanketyössä.

Lapsiperheiden palveluissa ollaan mukana LAPE hanketyössä.

Asiakastyytyväisyyttä nostetaan eniten sujuvalla asiakaspalvelulla ja myönteisellä palvelukokemuksella. Tähän pyritään laatujärjestelmällä ja prosessien jatkuvalla kehittämisellä. Ostopalveluista pyritään siirtymään palvelusetelijärjestelmään, jolloin asiakkaalla on mahdollisuus itse valita palveluntuottajansa. Asiakaspalvelussa korostetaan avuliaisuutta ja ystävällisyyttä.

Henkilöstön koulutuksen painopistealueena on asiakaspalvelu, palvelutarpeen arviointi, kuntoutus ja varhaisen tuen muodot sekä ammattialakohtaiset täydennyskoulutukset. Koulutukseen varataan 1 % henkilöstön palkkamenosta. Koulutus on kiinteä osa toiminnan kehittämistä ja vaikuttavien työmenetelmien sekä käypä hoitosuosituksen käyttöönottoa sekä kouluttamista mm. sähköisten palvelujen käyttöönottoon ja eri tietojärjestelmiin.

Kuntalaisten neuvontaa ja ohjausta sekä oikeaan palveluun hakeutumista on helpotettu Liedon lasten, nuorten ja perheiden Helppis - sekä SenioriHelppis -sivustoilla. Sosiaali- ja terveyspalvelut osallistuvat myös maakunnalliseen sähköisen asiointialustan kehittämiseen.

Tuottavuutta parannetaan tehostamalla tilojen käyttöä ja yhdistämällä toimintoja isompiin yksiköihin, jolloin uusia toimintatapoja on helpompi ottaa käyttöön ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä tiivistää ja nähdä yhteisen tekemisen hyötyjä. Tuottavuus nousee palveluprosessin nopeutumisena ja sitä kautta vaikuttavuuden parantumisena = vaativampien palvelujen tarve vähenee sekä henkilöstöresurssin lisäämistarpeen hidastumisena vaikka väestömäärä kasvaa.

Tietojärjestelmiä ja kirjaamista kehitetään sekä asiakkaan tietoturvan ja potilasturvallisuuden näkökulmasta että henkilöstön työajan käytön tehostamiseksi.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Toimialajohtaja Tarja Miikkulainen

TOIMINTASUUNNITELMA

Lautakunnan perustehtävä on edistää ja seurata väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä järjestää lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut siten, että palvelut perustuvat väestön tarpeisiin, monipuoliseen kokonaisarvioon asiakkaan kuntoutus-, hoito- ja asiakassuunnitelmissa sekä ennakointiin ja varhaiseen tukeen palvelumuotoilussa.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Liedossa on Suomen tyytyväisimmät asukkaat	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja erojen kaventaminen. Elinympäristöä kehitetään väestön omaa kunnon ja toimintakyvyn ylläpitämistä tukevasti.	Kuntoutukseen, koulutukseen, työllisyyteen ja terveisiin elintapoihin suunnitellut toimet toteutuvat tulosalueiden suunnitelmien mukaisesti mm. Valmankartanon aktiivipuiston Leader-hanke, Keskustan kevyenliikenteen väylät, Jokilaakson puisto ja Tarvasjoen vanhustentalojen ympäristö Terveysliikuntasuunnitelman toteuttaminen tavoitteiden mukaisesti, lähipalveluiden suunnittelu ja rakentaminen valtakunnallisten suositusten mukaan, karieksen ehkäisyn tavoite DMF- indeksi 7-v < 0.15, 12-v <1.5, 15-v < 2.8 sairastavuusindeksi alle 94, väestön . Chat- ja muiden matalan kynnyksen palveluohjauksen ja nopean yhteydensaannin kehittäminen.
Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee	Lapsiperheiden hyvinvointia ja kohtaamista turvaa monialainen ja monipuolinen palvelu perheen tarpeita vastaavasti. Palvelut tarjotaan pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen, koulun ja nuorisotyön palveluissa ja kodin piirissä	Lape- hankkeen tavoitteen mukainen perhekeskus –toiminta, ”Liedon perhetalo”, vakiintuu käyttöön Liedossa. Maakunnallinen malli perheiden palvelujen järjestämiseen on valmis. Terveystarkastukset toteutuvat 100 %, neuvola tavoittaa kaikki lapsiperheet yhteistoiminta-alueella.
Liedosta löytyy työtä ja tekemistä	Sosiaali- ja terveyspalvelujen keinoin tuetaan kuntalaisten työ- ja toimintakykyä (sis. kansansairauksien hoito, kuntoutus, työttömien ja osatyökykyisten aktivoiminen)	Terveyden edistämisen alueella on aloitettu ryhmätoiminta päihteettömyyttä tukemiseksi yhdessä oppilashuollon, nuorisotoimen ja etsivän nuorisotyön kanssa. Jalkautuva mielenterveys- ja sosiaalityö nuorten ja muiden

		asiakkaiden parissa toteutuu, kyllä/ei. Liikkumista edistäviä hankkeita toteutetaan yhdessä liikuntatoimen ja Lieto-opiston kanssa. Koululaisten 5- ja 8-luokkalaisten Move –mittausten tulosten hyödyntäminen +/- (fyysinen toimintakyky). Ravintoon ja terveellisiin elämäntapoihin ohjaaminen etenkin kouluikässä suunnitelmallista +/- (kouluterveydenhuolto ja suun terveydenhuolto). Välityömarkkinamallin käyttöönotto.
Liedossa eletään aktiivista vanhuutta	Kuntoutus ja toimintakyvyn ylläpitäminen ovat keskeisiä laitospaikkaisen asumisen hillitsemiseksi ja ympärivuorokautisen hoitojaksojen lyhentämiseksi	Palvelurakenne vastaa valtakunnallista suositusta, missä painopiste on kotona elämisessä. Geriatrien arviointiyksikkö on toiminnassa 5 –paikkaisena ja –päävähäisenä. Kotikuntoutus toteutuu kuntoutussuunnitelmien mukaisesti. Kotihoitoa on saatavilla tarvetta vastaavasti asiakkaan valinnan mukaan. Lakisääteiset odotusajat eivät ylitä Kotona asuu vähintään 92 % yli 75-vuotiaista. Nopea yhteydenotto palveluohjaukseen toteutettu sähköisenä. TK-sairaalaosastopaikkoja korvataan avosairaalan ja tehostetun kotiutustoiminnan avulla valtakunnallisia suosituksia vastaavaksi.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Haetaan mallia valtakunnallisista ratkaisuista ja suosituksista sekä rahoitusta eri kehittämissuunnitelmien kautta. Riskinä on rahoituksen puute kehittämissuunnitelmaan. Tietoturvallisuuteen ja yksilön suojan turvaamiseksi ohjeistetaan ja huomioidaan omavalvonnassa. asiakas / potilas otetaan mukaan oman hoidon suunnitteluun ja sitouttamiseksi omaan vastuuseen toimintakyvyn säilyttämiseksi.

Laadunhallintajärjestelmällä turvataan toiminnan lainmukaisuus ja jatkuva parantaminen.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Terveyskeskus peruskorjataan tulevaisuuden terveystalouden tarjotuksi. Vanhusten palveluasumista kehitetään laatusuosituksen mukaisesti. Terveyskeskuksen, Valmakodin ja Tarvasjoen vanhusten vuokra-asuntojen korjaukseen varataan määrärahat. Toimintakeskus rakennetaan Leasing-rahoituksella. Sähköisiä palveluita kehitetään asiakkaiden tarpeita vastaavaksi edelleen.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Ennuste
Sosiaalipalveluiden kustannukset €/asukas	1 067	987	994	994
Perusterveydenhuollon kustannus €/asukas (yht.alue)	565	572	573	561
Erikoissairaanhoidon kustannus €/asukas (Lieto)	1 114	1 103	1 130	1 130

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	MTA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	14 929	8 972	9 168	+ 2,2	9 168	9 168
MENOT	-67 553	-60 890	-62 409	+ 2,5	-62 109	-62 109
TOIMINTAKATE	-52 624	-51 918	-53 241	- 2,5	-52 941	-52 941

Tulosalue: Sote-hallinto

Hallinto- ja talouspäällikkö Marja-Leena Brander

TULOSALUEJOHTAJAN KATSAUS

Sosiaali- ja terveystaloudessa valmistaudutaan soteuudistukseen ja osallistutaan itsehallintoalueen valmistelutyöryhmien työskentelyyn. Samalla huolehditaan siitä, että palvelutuotanto-/järjestelyt pyörivät ja asiakkaat sekä potilaat saavat tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon. Palvelujen kehittäminen soteuudistusta odottavissa olosuhteissa asettaa omat haasteensa.

Sosiaali- ja terveystaloudellisten toiminnan ja talouden suunnittelu edellyttää sosiaali- ja terveystaloudellisten hallinnolta, johtoryhmältä ja esimiehiltä toiminnan ja talouden muutostöitä, jotta taloudellinen tavoite on mahdollista saavuttaa. Tehtävää vaikeuttaa toimialan asiakkaiden subjektiiviset oikeudet tiettyihin palveluihin

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Jatkuva laadun parantaminen sosiaali- ja terveystaloudessa tarkoittaa sujuvia, saatavilla ja saavutettavissa olevia sosiaali- ja terveystaloudellisia. Tyytyväiset asiakkaat ja potilaat sekä hyvinvoiva henkilöstö ovat ovat merkki siitä, että toimiala on onnistunut kaikille ikäryhmille suunnatuissa palveluissaan.

TOIMINTASUUNNITELMA

Sosiaali- ja terveystaloudellisten hallinnon tavoitteena on vastata laadukkaista, joustavista sekä monipuolisista hallinnon ja talouden tukipalvelutehtävistä. Hallinto järjestää toimialan keskitetysti hoidettavat hallinto-, suunnittelu-, talous-, laskutus-, maksatus-, laatu- ja sisäisten palveluiden tehtävät. Hallinto valmistelee sosiaali- ja terveystaloudellisten kokoukset, vastaa täytäntöönpanosta, tiedottamisesta sekä toiminnan laillisuudesta

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee Liedosta löytyy työtä ja tekemistä Liedossa eletään aktiivista vanhuutta	Toiminta sopeutetaan talouden realiteetteihin	Toiminnan ja talouden systemaattinen seuranta/toimenpiteet kuukausiraportoinnin yhteydessä. Talousarvion poikkeama +/- 1 %
Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee Liedosta löytyy työtä ja tekemistä Liedossa eletään aktiivista vanhuutta	Tuottavuuden lisääminen Henkilöstön pysyvyys	Palvelun laadun/prosessien jatkuva parantaminen SHQS –laatujohtamista hyväksi käyttäen. Henkilöstön tyytyväisyys =tai > kuin v. 2017 Toimitilat kunnostettu (mm. terveyskeskus, toimintakeskuksen rakentaminen aloitettu, Valmakodin ryhmäkotina ja tukiasunnot käytössä)

Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee Liedosta löytyy työtä ja tekemistä Liedossa eletään aktiivista vanhuutta	Sote-itsehallintoalueen valmisteluun osallistuminen	Liedon kunnan vahva edustus valmistelutyöryhmissä
---	---	---

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Väestön ikääntyminen, sairastuvuus ja työllisyystilanne vaikuttavat kunnan riskiaseman.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on toimia talouden realiteeteissa. Jo suunnitteluvaiheessa tiedossa oleva liian pieni talousresurssi olemassa olevaan asiakasmäärään nähden on aiheuttanut useampana peräkkäisenä vuonna tarpeen muuttaa talousarviota ja saada lisää määrärahaa etenkin perhe- ja sosiaalipalveluihin, missä on paljon subjektiivisiin oikeuksiin perustuvia palveluja järjestettävänä. Taloudellisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää esimiehiltä prosessien sujuvuuden tarkkailua etenkin niissä prosesseissa, joiden katsotaan nostavan tuottavuutta sekä ostopalvelukustannusten huolellista seuraamista ja toimenpiteisiin ryhtymistä riittävän ajoissa. Taloudellisten tavoitteiden ylittymisen riskiä arvioidaan jatkuvasti ja taloutta pyritään ennakoimaan ja tekemään muutosesityksiä heti, kun riski on havaittu ja ennakoitavissa.

Erikoissairaanhoidon osalta talouden toteutumisen ennakkointi on vaikeaa.

Tietojärjestelmiin liittyvät riskit nousevat toiminnassa korkealle. Tietojärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus on sujuvan toiminnan edellytys. Häiriötilanteet heijastuvat suoraan asiakastyöhön. Tietojärjestelmien osalta terveydenhuollossa riskiä on pyritty pienentämään siirtymällä MedBit Oy:n käyttöpalveluasiakkaaksi. Potilaskertomusjärjestelmän osalta tukipalveluja on nyt saatavilla ympäri vuorokauden ja toiminnan riskiä on saatu vähenemään. Liian pieni It-asiantuntijaresurssi vaikeuttaa EU-tietosuojadirektiivin vaatimusten täyttämistä.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Ennuste
Sosiaalipalveluiden kustannukset €/asukas	1 067	987	994	994
Perusterveydenhuollon kustannukset €/asukas	565	572	573	561
Erikoissairaanhoidon kustannus €/asukas (Lieto)	1 114	1 103	1 130	1 130

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	149	149	209	+40,3	209	209
MENOT	-688	-630	-699	+11,0	-699	-699
TOIMINTAKATE	-539	-481	-490	+1,9	-490	-490

Tulosalue: Perhe- ja sosiaalipalvelut

Vs. perhe- ja sosiaalipalvelujohtaja Krista Ryödi

TULOSALUEJOHTAJAN KATSAUS

Perhe- ja sosiaalipalvelut tukevat yksilöiden ja perheiden itsenäistä suoriutumista ja turvallisuutta järjestämällä perheille ja yksilöille tarvittavia tukitoimia ja palveluja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Palvelut järjestetään yhteistyössä muiden tulosalueiden, hallintokuntien, järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien kanssa.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Sosiaali- ja terveyslautakunnan asettamat menestystekijät:

- Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee.
- Liedosta löytyy työtä ja tekemistä.
- Liedossa eletään aktiivista vanhuutta.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden arvot:

- Asiakaslähtöisyys
- Myönteinen palveluasenne
- Arvostava kohtaaminen

Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat ensisijaisia erityispalveluihin nähden, joka tarkoittaa sitä, että yhä suurempi osa palveluista asiakas saa kunnan yleisistä palveluista ja sosiaalihuollon järjestämän erityisen tuen palveluiden tarve vähenee. Sosiaalityön asiantuntijuutta hyödynnetään kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluissa erityisen tuen tarpeessa olevien perheiden, lasten, nuorten, aikuisten ja ikääntyvien palveluissa. Palvelut järjestetään yhteistyössä muiden tulosalueiden, hallintokuntien, järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Lautakuntaa valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat pääsääntöisesti saavutettu strategian ja toimintasuunnitelman mukaisesti. Erityisenä painopistealueena ovat nuoret ja nuoret lapsiperheet sekä työikäisten työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisy. Näihin vaikutetaan jalkautuvalla työllä, toimijoiden välisellä yhteistyöllä, asiakkaan osallisuutta vahvistamalla ja asiakassuunnitelmilla, joihin kirjataan tavoitteet, seuranta ja osallistujien vastuut suunnitelman toteuttamisessa.

Riittävä henkilöstöresurssi, yksin työskentelyn välttäminen, työn jatkuva kehittäminen ja toimiva tiimit ja esimiestyö ovat ensiarvoisia henkilöstön sitoutumiseksi ja pysyvyyden turvaamiseksi. Henkilöstön vaihtuvuus on tuottanut suurimmat haasteet asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa mm. asiakassuunnitelmien vastaamisesta ja perhekeskusmallin suunnittelussa.

TOIMINTASUUNNITELMA

Lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan siten, että ne vastaavat nykyistä paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeita. Lapsen parempaa huomioimista ja yhteistyötä toteutetaan kaikessa viranomaisten ja ammattilaisten toiminnassa.

Liedon kunta on mukana sosiaali- ja terveysministeriön kärkihankkeessa, jossa toteutetaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Tavoitteena on perustaa kuntaan verkostomainen perhekeskus, joka kokoaa toimijat yhteen ja toimii lapsiperheiden arkiympäristössä. Uuteen toimintaan perhekeskusmallin vakiinnuttamiseen palkataan palvelukoordinaattori tai vastaava, joka ohjaa jalkautuvaa palvelua lasten ja nuorten arkiympäristöön (koulut, nuorisotilat ja varhaiskasvatus) sekä koteihin. Palvelukoordinaattori kehittää olemassa olevista palveluista verkoston, joka toimii yhteisin tavoittein sekä osallistuu lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma-hankkeen (LAPE) mukaiseen toiminnan ja työmallien kehittämiseen lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien yksiköiden kanssa. Palvelukoordinaattorin vastuulla on myös kunnan Helppis-sivusto ja sen kehittäminen maakunnallisen sähköisen palveluohjausalueen sopivaksi.

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden asiakastyössä kehitetään ja tiivistetään yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa. Uusi toiminta on nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja siihen vastaaminen perusterveydenhuollon vahvistamisella mielenterveyttä ja päihteettömyyttä tukevalla jalkautuvalla työllä. Tavoitteena on vähentää koulupudokkuutta, nuorten pitkäaikaistyöttömyyttä, psykiatrista hoitoa ja hoitajaksojen pituutta sekä päihdehoitoon pääsyä peruspalveluissa ja siten vähentää A-klinikan Nuorisoaseman käyntimääriä ja laitoshoidon tarvetta. Työ suuntautuu kouluihin, nuorisotiloihin, etsivään nuorisotyöhön ja vastaanottoon.

Yleisessä sosiaalityössä vastataan edelleen sosiaalihuoltolain mukaisista palvelutarpeen arvioista ja täytöntöönpanosta koko perhe huomioiden sekä enenevässä määrin lietolaisista päihde- ja mielenterveysasiakkaita ja pakolaisten kanssa tehtävästä sosiaalityöstä. Yleisessä sosiaalityössä vahvistetaan koko perheen tarpeiden huomioimista, jalkautuvaa työtä, kehitetään työn sisältöä asiakaslähtöisemmäksi ja vakiinnutetaan uusi ryhmätoiminta. Kohderyhmänä ovat aikuiset, jotka eivät ole minkään toiminnan parissa ja ovat vaarassa syrjäytyä.

Palvelujärjestelmän painopisteen muutos lastensuojelusta tehtävästä työstä ehkäisevään työhön kohti yleisinä perhepalveluina tarjottavia palveluja vähentää lastensuojelun asiakasmääriä. Lastensuojelussa siirrytään systeemiseen toimintamallin (Hackney) käytön mallintamiseen. Sijaishuollon järjestämisessä painopistettä pyritään muuttamaan laitoshoidosta perhehoitoon. Lastensuojelulain määrittämät määräajat toteutuvat ja työn sisältöä kehitetään moniammatillisemmaksi ja vaikuttavammaksi määräaikaisella psykologilla ja perheohjaajalla.

Kehitysvammaisilla ja muilla vaikeasti työllistettävillä ryhmillä on selkeät polut työllistämiseen vuonna 2018 alussa. Vuoden aikana pyritään varmistamaan mallin toteutus käytännössä edellyttäen riittävää henkilöstöresurssia. Toimintakeskuksen rakentaminen alkaa vuonna 2018.

Vammaisten palveluja järjestetään sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisesti silloin, kun muut palvelut eivät kata vammaisen henkilön palvelutarvetta. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee vammaispalvelulain- ja kehitysvammalain yhdistämistä yhdeksi laiksi. Laki astuu mahdollisesti voimaan portaittain jo vuonna 2018 aikana. Tämä edellyttää henkilöstön kouluttautumista sekä ohjeistusten laatimista uuden lain mukaisiksi.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet/Mittarin tavoitearvo
Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee	Perhekeskusmalli Lapsiperheet saavat tarpeen mukaiset palvelut oikea-aikaisesti	Toiminta on vakiintunut Perheiden palveluissa noudatetaan lakisääteisiä määräaikoja. Palvelut ovat kaikkien kuntalaisten tavoitettavissa ja asiakas saa ajan työntekijälle viikon kuluessa yhteydenotosta.
Liedossa riittää työtä ja tekemistä	Nuorten syrjäytymisen ehkäisy Välityömarkkinamalli Jalkautuva sosiaalityöasiakastyössä.	Pitkäaikaistyöttömyyden lasku, koulupudokkaiden väheneminen. Vuonna 2018 Liedossa on toimiva yhteistyömalli kehitysvammaisten- ja muiden vaikeasti työllistettävien henkilöiden työllistämiseen yhdessä Kisällin, mielenterveys- ja päihdeyksikön sekä muiden toimijoiden kanssa.
Liedossa eletään aktiivista vanhuutta	Osallistuminen monialaiseen arviointiin erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden osalta	Pysytään lainsäädännön edellyttämässä määräajoissa ilmoitusten, päätösten ja palveluiden järjestämisessä moniammatillisesti ja asiakaslähtöisesti.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tietojärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus on sujuvan toiminnan edellytys. Henkilöstöressurssien ja tehtävien optimaalinen asemointi on tärkeää asiakaspalvelussa ja pysyminen lain määrittämässä aikarajoissa palveluiden järjestämisessä ja asiakaskirjauksissa. Tavoitteiden toteutuminen vaatii toimialojen, järjestöjen ja yksityisten palvelujen välistä yhteistyötä sekä moniammatillista työtettä.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden tavoitteena on sopeuttaa toiminta talouden realiteetteihin. Riski taloudellisten tavoitteiden ylittymiseen on suuri, koska suurin osa perhe- ja sosiaalipalveluista on subjektiivisiin oikeuksiin perustuvia. Palvelutarpeen arviointi on keskeistä sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Otetaan käyttöön uudenlaisia toimintamalleja ja seurataan säännöllisesti asiakasmääriä ja kustannuksia, jotta voidaan varmistaa palveluiden painopisteen siirtyminen korjaavasta työstä varhaiseen tukemiseen ja ennaltaehkäisyyn.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Yleisen sosiaalityön tehtävistä toimeentulotuen perusosan myöntäminen siirtyi Kelalle 1.1.2017 alkaen. Täydentävä ja harkinnanvarainen toimeentulotuki jäivät edelleen kunnan vastuulle. Asiakastyössä on vahvistettu jalkautuvan työn menetelmiä ja yhä vahvemmin tuettu asiakkaan itsenäistä selviytymistä sosiaalityön keinoin. Valtakunnallisessa Pro Sos –hankkeen myötä edistetään sosiaalityön orientaatiomuutosta suorite- ja järjestelmäkeskeisyydestä kohti asiakkaan vahvaa osallisuutta ja yhteistä työskentelyä vahvistaen toiminnallisia menetelmiä ja ryhmätoimintaa.

Sosiaalihuoltolain mukana tuomiin velvoitteisiin ja palvelutarpeiden lain asettamiin määräaikoihin on vastattu, mutta kaikille erityisen tuen asiakkaille asiakassuunnitelmia ei ole pystytty tekemään vajaan henkilöstöresurssin vuoksi. Lastensuojelunsuojelun sosiaalityöntekijävakanssit saatiin täytetyksi pätevillä viranhaltijoilla. Lastensuojelu on vastannut edelleen vaativan lastensuojelun järjestämisen lisäksi sosiaalihuoltolain asiakkaista ja palveluista. Perhepalveluyksikkö on 1.4.2016 alkaen vastannut sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden tuottamisesta terveyspalveluiden tulosalueella.

Henkilöstölle (11) on järjestetty yhdessä Kaarinan kaupungin kanssa perhearviointikoulutus, joka on mahdollistanut koko perheen huomioimisen asiakastyössä. Yhteistyönä on järjestetty työpajoja, jossa on jaettu tietoa työntekijöiden kesken eri työmenetelmistä. Motivoiva haastattelu -koulutus järjestettiin vuoden 2017 aikana sekä lakikoulutuksia.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Ennuste
Työttömyys%	8,4	9	8	8
Vammaispalveluasiakkaiden määrä (sis. kehitysvammaiset)	389	390	350	350
Vammaispalveluiden kustannukset €/asukas	161	127	131	131
Kehitysvammaisten asiakkaiden määrä	125	125	121	121
Kehitysvammapalveluiden kustannus €/asukas	161	181	197	197
Kehitysvammaisia laitoshoidossa	6	4	3	3
Kehitysvammaisten laitoshuolto €/asukas	29	27	31	31
Avohoidon tukitoimien piirissä olevat lapset (ei sis. lastensuojelutarpeen arviointeja)	122	160	150	150
Avohoidon tukitoimien kustannus €/asukas	44	22	27	27
Sijaishuollossa olevien lasten määrä	15+1, josta Turku maksaa	20	20	20
Sijaishuollon kustannus €/asukas	44	70	44	44
Psykososiaaliset palvelut €/asukas	48	49	57	57

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1 422	1 115	1 124	+0,7	1 123	1 123
MENOT	-12 530	-10 954	-11 371	+3,8	-11 371	-11 371
TOIMINTAKATE	-11 109	-9 840	-10 247	+4,1	-10 247	-10 247

Tulosalue: Vanhus- ja hoivapalvelut

Vanhuspalvelujohtaja Ulrika Lundberg

TULOSALUEJOHTAJAN KATSAUS

Liedon vanhuspalveluiden palvelurakennetta kehitetään edelleen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti avopalvelupainotteisemmaksi. Asiakasmäärä ja palveluntarve kasvaa määrällisesti, mutta myös vanhusten toimintakyky. Tärkeimpänä toimenpiteenä on kotiin vietävien palveluiden lisääminen ja monipuolistuminen. Tehostetun palveluasumisen osuus on kasvanut, tehostettu palveluasuminen on kallis tapa tukea vanhusten toimintakykyä. Tuki- ja ryhmäasumisen osuutta lisätään, joka tulevaisuudessa vähentää tehostetun palveluasumisen tarvetta. Muut tärkeät toimintamuutokset koskevat kotikuntoutusta, päivätoiminnan ja omaishoitotiimin toiminnan lisäämistä.

Valtakunnallisissa tavoitteissa kiinnitetään vähemmän huomiota rakenteeseen, yhä enemmän huomiota kiinnitetään asiakaskokemukseen, yksilöllisiin palveluihin ja palveluasenteeseen. Palveluohjausta kehitetään edelleen alueellisessa hankkeessa nimeltään ”KomPassi”. Vanhuspalvelut kouluttaa henkilökuntaa tunneällyn lisäämiseksi hoitotyössä. Vuonna 2016 toteutettu OSAKE (osallistavan asiakastyön kehittäminen) jatkuu vuonna 2018.

Tärkeä osa tulevassa rakenteessa ja palveluissa on myös sähköisten palveluiden lisääminen.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Muuttamalla palvelurakennetta ja lisäämällä avopalveluita saamme palveluiden jonotusajat kuntoon. Tämä koskee kaikkia palveluita, ja myös palvelutarpeen arviointia, jossa teemme laajan palvelutarpeen arvion viikossa yhteydenotosta. Tarvasjoen vanhustentalon hanke toteutetaan tukemaan avopalvelupainotteista rakennetta.

Valman alueelle rakennetaan lähiliikuntapaikka. Lähiliikuntapaikkaa voi hyödyntää myös muut kuntalaiset. Edistämme erityisliikunnan roolia vanhuspalveluissa.

TOIMINTASUUNNITELMA

Vanhuspalveluiden asiakkaat ovat pääosin lietolaiset ikäihmiset. Palveluiden tarvetta ikääntyessä pyritään siirtämään eteenpäin ikäihmisten toimintakykyä monipuolisesti ylläpitämällä. Näitä ennakoivia palveluita tarjoaa kunta, seurakunta ja järjestöt. Kuntalaisten oma-aloitteisuus ja sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä. Kotiin vietävät palvelut koostuvat mm kotikuntoutuksesta, erilaisesta ryhmätoiminnasta ja lyhytaikaishoidosta. Palvelutarvetta eri asiakasryhmissä pyritään selvittämään geriatrisella arviointijaksolla, laajalla palvelutarpeen arvioinnilla sekä seulamuotoisesti ikäneuvolan sekä hyvinvointikyselyn avulla. Kotihoidon palvelut tukevat kotona asumista. Tehostetun palveluasumisen tarpeen vähentämiseksi pyritään tarjoamaan välimuotoisia asumispalveluja, jossa korostuu asiakkaan itsenäisyys sekä sosiaalisten suhteiden tärkeyttä arjen tukena. Kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen tehokkuutta lisätään kotisairaalan avulla. Sairaalapalveluiden kehittämissuunnitelma vuodelle 2018 nostetaan tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi.

Digitaalisia palveluita lisätään jatkuvasti koko soten alueella. Vanhuspalveluissa otetaan sähköiset ovilukot ja Rai –mittari käyttöön. Pysyvä henkilökunta takaa asiakastytyvyyden ja toiminnan tehokkuuden. Palveluohjaus ja arviointi on tulevan palvelurakenteen avaintoiminta.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Liedossa eletään aktiivista vanhuutta	Ikäihmisten toimintakyvyn ylläpito ja kotiin vietävien palveluiden toimivuus siten että kotona asuvien osuus on 92%.	Lähiliikuntapaikan rakentaminen Valman mäelle ulkoisen rahoituksen puitteissa. Mittari: Lähiliikuntapaikan suunnittelu ja toteutus Sairaalapalveluiden kehittämissuunnitelman toteuttaminen. Käynnistyneen kotikuntoutuksen asiakasmäärän ka on 20. Kotihoidon peittävyys ei laske.
Liedossa löytyy työtä ja tekemistä	Mielenvirkeyttä antavia ja osallistumismahdollisuuksia lisääviä tapahtumia ikäihmisille lisätään. Tehostetun palveluasumisen jonotusaika lyhennetään tarjoamalla tuki- ja ryhmämuotoista asumista. Tehostettua palveluasumista tarjotaan lähinnä muistisairaille. Palveluohjaus, neuvonta ja arviointi käynnistyy alueellisesti. Maakuntaan valmistautuminen.	Päivätoiminnan ryhmien määrä kasvaa vuoden 2018 alusta neljällä ryhmällä viikossa. Yhteistyötä omaisten ja kolmannen sektorin kanssa lisätään. Kannustetaan liikkumiseen. Yksityistä tukipalveluasuntotuotantoa on käynnistynyt Liedossa ja yhdessä välimuotoisten asumispalveluiden peittävyys on 2%. Jonotusaika tehostettuun palveluasumiseen on korkeintaan 3 kk ja tehostetun palveluasumisen peittävyys on 8%. KomPASSi –hankkeen tulokset, kuvaus ja pilotti toteutuu maakunnallisesti.
Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee.	Yhteisöllisyyden lisääminen.	Kotihoidon omaispaneeli kokoontuu neljä kertaa vuoden aikana. Luodaan ja kehitetään toimintaympäristöjä, joissa eri ikäryhmät voivat kokoontua ja tavata toisiaan mm. Ruska, Valmankartanon ympäristö, Tarvasjoen HVK alue.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Hyvinvointikertomuksen indikaattoreita seurataan vuositasona. Talousarvion mukainen talousraportointi seurataan kuukausittain. Asiakastytytyväisyyskyselyt ja omaisten kanssa tehtävä yhteistyö toteutuu ja tuloksia hyödynnetään toiminnan muutoksissa. Kunnan palveluissa toteutetaan riskikartoitus säännöllisin väliajoin. Työturvallisuustapahtumat ja potilasturvallisuustapahtumat raportoidaan nk. Haipro –järjestelmään, jota hallinnoidaan keskitetysti. Raportit analysoidaan säännöllisesti ja niissä havaitut ongelmat toiminnassa ja läheltä-piti tilanteet ohjaavat koulutussuunnitelman laatimista ja kannustaa toiminnassa potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistamisessa.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Vanhan Valman ryhmäkoti ja tukiasunnot otetaan käyttöön. Valmanmäelle toteutetaan lähiliikuntapaikka. Välimuotoisten asumispalveluiden lisääminen Tarvasjoella ja myös yksityisen tuotannon kautta. Palveluohjaus ja neuvonta tuotetaan alueellisesti. Maakuntaan valmistautuminen sähköisissä järjestelmissä. Kotikuntoutuksen käynnistyminen ja laajentaminen. Päivätoiminnan laajentaminen.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Ennuste
Tepa € / hpv (oma tuotanto ei sis ostop. eikä palvelusetelit)	126	116	117	117
KH € / käynti	30	29	28	28
Ennakoivat € / 75 v+	234	248	266	266
Jonotusaika tehostettuun palveluasumiseen		3 kk	max. 3 kk	max. 3 kk
Kotihoidon peittävyys % (säännöllinen 75 +)	15,7	13	13	13
Kotihoidon välitön työaika	30 339	30 000	44 000	45 000

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	MTA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	2 499	2 604	2 435	-6,5	2 435	2 435
MENOT	-11 064	-11 878	-11 463	-3,5	-11 463	-11 463
TOIMINTAKATE	-8 566	-9 274	-9 028	-2,6	-9 028	-9 028

Tulosalue: Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Terveyspalvelujohtaja Juha Aalto

TULOSALUEJOHTAJAN KATSAUS

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut ottavat kehityksessään huomioon valtakunnallisten kärkihankkeiden (mm. sote-uudistus, digitaaliset palvelut, lapsiperheiden palvelut, ikääntyvien palvelut) tuomat haasteet. Pyrimme mahdollisimman kustannustehokkaaseen toimintaan käyttämällä hyödyksi erikoissairaanhoidon kilpailutettuja toimintoja (erikoislääkäreiden paperikonsultaatiot, erikoislääkärikonsultaatiot, kuvantaminen ja muut tutkimukset). Henkilöstön jatkuvalla kouluttamisella pyritään turvaamaan osaaminen ja mahdollistamaan monimuoto- vastaanottojen toimivuus.

Opiskelijaterveydenhuollossa tehtävät opiskelijoiden terveystarkastukset toteutuvat suunnitellulla tavalla syksystä 2017 alkaen korjaten havaitut puutteet.

Pääterveysasemalla on tehty kevään/kesän kuluessa remonttitoimia sisäilmaongelman hoitamiseksi. TTL:n seurantatutkimus tehdään joulukuussa 2017.

Vuodeosastopaikoista on ollut merkittävä pula koko kevään ajan ja se on johtanut merkittävästi kasvaneisiin siirtoviivemaksuihin. Syinä on ollut aikaisempien hankintapaikkojen oma tarve ja vähennetyt paikat, päivystyksen muutos Loimaalla ja omat remonttimme (TK ja Valmakoti).

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Lieto-strategiaa on toteutettu vahvistamalla yhteistoimintaa muiden toimialojen/toimijoiden kanssa (koulu, Lieto-opisto, urheiluseurat, seurakunta).

Geriatrisen arviointiyksikön toiminta tukee erityisesti aktiivisen vanhuuden toteutumista, kuntalaiset tulevat pidempään toimeen aktiivisina omassa kodissaan.

TOIMINTASUUNNITELMA

Terveys –ja sairaanhoitopalveluissa pääpaino on omassa tuotannossa ja sen kehittämisessä. Vuonna 2018 kehitetään toimintoja, joita voidaan tehdä omassa perusterveydenhuollon yksikössä ja pidemmällä aikavälillä saada erikoissairaanhoidon tarve vähenemään. Erikoissairaanhoidon kustannuksia pyritään hillitsemään hankkimalla palveluita kustannustehokkaasti 2017 tapahtuneen kilpailutuksen perusteella.

Sairaanhoitajan pitämä iltavastaanotto pyritään vakiinnuttamaan.

Hoitaja-chat toimintaa suunnitellaan ja mahdollisuuksien mukaan aloitetaan hoidontarpeen arviointia tukemaan, täydentämään.

Sähköisten palvelujen vakiinnuttaminen ja pilotointi (itseilmoittautumisautomaatin käytön opastus kansalaisille, sähköinen ajanvaraus, etämittaukset).

Pääterveysaseman remontin suunnittelussa otetaan huomioon muuttuvat tarpeet: avohoitopainotteisuus, laitoshoidon vähentäminen, toimintojen keskittäminen.

Oikealla resurssien kohdentamisella pyritään pysymään lain vaatimissa hoitotakuuajoissa ja terveystarkastukset tulevat tehdyiksi lain vaatimusten mukaisesti.

Vahvistetaan ihmisen omaa vastuunottoa omasta terveydentilastaan, sairauksien ennaltaehkäisystä ja hoidosta.

Yhteistoiminta-alueen väestön terveyteen ja sairauteen liittyvät tarpeet hoituvat terveystieteiden monimuotoisilla vastaanotoilla. Toimintakykyä pidetään yllä siellä, missä ihminen asuu ja elää.

Sairaalapalveluissa aloitettu geriatrinen arviointiyksikkö tukee vanhuksen voimaantumista ja toimintakykyä. Pyritään vaikuttamaan vanhusten raihnaisuus -oireyhtymään siten, että jatkossa tehostetun palveluasumisen paikka järjestyy lähinnä muistisairaille.

Lapsiperheiden palveluun kiinnitetään erityistä huomiota. Neuvola ja kouluterveydenhuollon yksikön toiminta on moniammatillista ja yksilöllistä, sekä räätälöitävissä perheen tarvetta vastaavaksi toiminnaksi. Syksystä 2017 alkaen Liedossa toimii pediatri yhtenä päivänä viikossa lastenneuvolan yhteydessä. Palvelua kehitetään osaksi Liedon perhekeskusta, "Perhetaloa".

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet / Mittarin tavoitearvo
Härkätieläinen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee	Perhepalveluyksikön toiminta vakiintuu osaksi neuvola- ja kouluterveydenhuoltoa siten, että ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen tehostuvat. Lasten ja nuorten terveystarkastukset tehdään lakisääteisesti.	Prosessit on kuvattu ja toiminnallisesti otettu käyttöön. Kyllä/Ei Terveystarkastukset toteutuvat 100%.
Härkätieltä löytyy työtä ja tekemistä	Kuntalaisten terveyteen ja sairauteen liittyvät tarpeet hoituvat asiaan soveltuvalla vastaanotolla. Hoitotakuuajat toteutuvat.	Jonotusajat ovat hoitotakuun puitteissa.
Härkätiellä eletään aktiivista vanhuutta	Vanhusten toimintakyvyn säilyttäminen ja tukeminen, siten että kotona eletty elämä pitenee. Toimintakyvyn arvioinnin ja ylläpitämisen tehostaminen moniammatillisin ja sektorirajat ylittävin keinoin.	Hoitosuunnitelmat/ hoito -ja palvelusuunnitelmat toteutuvat ja tehdään palveluja paljon käyttäville.
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Terveyden edistäminen huomioidaan toiminnoissa.	Tehdään terveyden edistämisen näkyväksi, esitellään keinoja terveyden edistämiseen median keinoin. +/-

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Potilaiden siirto kevyempiin palveluihin (TEPA-asuminen, kotihoito) on kynnyskysymys tavoitteiden saavuttamisessa. Jos riski toteutuu, niin vuodeosastopaikkojen ostot jatkuvat muilta toimijoilta.

Riittävä ja osaava henkilökunta toimivien ja tarkoitukseen soveltuvien tilojen kanssa on välttämätöntä toiminnan varmistamiseksi. Täydennyskoulutus on osaamisen ja henkilöstötyytyväisyyden kannalta huomioitava budjetoinnissa.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Erikoislääkäriostopalveluiden ja joidenkin tutkimusten hankinta vapailta markkinoilta saadaan osaksi joka päivästä toimintaa.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Ennuste
Perusterveydenhuolto €/asukas	565	576	573	561
Erikoissairaanhoido €/asukas	1 114	1 103	1 130	1 130

Suoritteet/mittarit	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Asukasluku	23835	23 800	24 315	24 534	24 747
Avohoitokäynnit	75 402	81 500	81 500	81 500	81 500
Avohitoasiakkaat	16 866	17 000	17 100	17 100	17 100
Suun terveydenhuollon käynnit	25 206	26 000	27 632	27 632	27 632
Suun terveydenhuollon asiakkaat	9 529	13 000	13 850	13 850	13 850
Avohoitokustannukset /asukas	293	316	313	311	311
Avohoitokustannukset/asiakas	414	446	445	443	443
Suun terveydenhuollon kustannukset/asukas	77	85	83	80	80
Suun terveydenhuollon kustannukset/asiakas	192	156	146	140	140
Siirtoviivemaksut (esh→perustaso)	26 735	0	0	0	0

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	10 860	5 104	5 401	+5,8	5 334	5 334
MENOT	-43 271	-37 428	-38 877	+3,9	-38 655	-38 655
TOIMINTAKATE	-32 411	-32 324	-33 476	-3,6	-33 322	-33 322

Sivistystoimi

Laila Mäkelä, toimialajohtaja

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

1.
Suomi kun vuosia täytti sata
ei sitä voi olla taustalle mainitsematta:
Lieto starttasi silloin pöhinään kovaan -
koko Varsinais-Suomi nousi työllisyyslukuun so-
maan.
2.
Silloin kun työtä on tarjolla,
tarvitaan myös päivähoitopaikkoja.
Ja vapaa-aikaan puuhaa mielekästä –
puhumme toiminnasta ennaltaehkäisevästä.
3.
Taatilaan rakentui koulu viihtyisä ja valoisa,
sivistyspalvelujen oma Majakka.
Tuloksia siitä nyt tarkasti seuraamme -
koko ajan uutta oppimisympäristöistä opimme.
4.
Jumppasali on Taatilas´ todella laaja,
siitä kiittää jokainen liikuntahetken saaja.
Liikunta auttaa oppimaan -
siksi lähiliikuntapihoja lisää rakennetaan.
5.
Uudesta OPS:sta haastetta saimme
kouluihoa ja merkityksellisyyttä aidosti haimme.
Digiloikkia lupaamme vielä muutaman ottaa -
unohtamatta vanhoja hyviä konsteja painottaa.
Toiveita riittää OPS:ssa monta,
tukea pitää myös oppijaa yksinäistä ja onnetonta.
6.
Tavoitteena yhtenä on Liikkuva ja Lukeva Lieto
ja että kaikille ehtii Liedosta tieto:
Lapset ja nuoret täällä ihan hyvin jaksaa,
vaikka joskus nostamme hieman taksaa.
Sisu, sinnikkyys ja kaikki hyvät tavat,
heitä parhaiten tulevaan valmistavat.
7.
Oppilashuolto meillä koulussa pelaa
ja uudessa pääkirjastossa kuntalaiset relaa.
- Musiikkia löytyy moneen makuun -välillä taas
upotaan ihanaan satuun.
8.
Yhdessä kun kaiken iloisina teemme
ei pääse kaatumaan kuntaveneemme.
Emme halua olla etäinen toimijoista muista,
haemme oppia yrityksistä ja elämyksiä metsien
puista.
9.
Talousarviomme vaikka nyt kasvaa,
perusteet siihen on tarkat.
Pelikentän rajat pitää kaikkien tietää
ja panna riittämään eurot eli ne vanhat markat.
10.
Tarjoamme siis oppia uutta, liikettä, lukemista
tapahtumia monenlaisia - toimintaa sosiaalista.
Musiikkia rummutamme, taidetta luomme,
Unkari-Slovakia ystävyysoimintaa uudistamme
ja hankkeilla kokeiluja uusia tuemme.
11.
Kotien tukea ja yhteistyötä arvostamme -
se näkyy lapsissa, joita opetamme ja kasvatam-
me.
Koskaan ei kukaan silloin koulusta pinnaa,
kun vaikkapa lähdemme kohti Vanhalinnaa -
tai kun teemme Nautelankoskelle retken
ja vietämme siellä upean historiallisen hetken.
12.
Lautakuntia meillä on kaksi
sanomme niitä kultvapiksi ja varkoksi.
Nuorisotyöttömyyttä yhdessä torjumme,
elämää varten jokaista ohjaamme ja kasvatamme.
Päihteistä ja terveydestä edelleen valistamme ja
rakentavasta yhteistyöstä aina kaikkia kiitämme.
Tiloissa puhtaissa viihdymme,
ja huumorilla toisiamme tsemppaamme:
Tahdomme parhaat tekijät ja päättäjät myös tule-
vaisuuteemme.

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta

Laila Mäkelä, toimialajohtaja

Kriittiset menestystekijät vuoteen 2020/2025 (hyväksytty valtuustossa 15.6.2015);

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta:

- Liedossa saa laadukasta varhaiskasvatusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta.
- Vaikuttavilla, aktivoivilla ja ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä huolehditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista.
- Esiopetuksen sijoittuminen koulun yhteyteen mahdollistaa kasvatuksellisen jatkumon, kasvun ja opimisen varhaisen tuen ja resurssien yhteiskäytön.
- Sähköisiä palveluja kehittämällä ja laajentamalla parannetaan asiakaspalvelua ja toiminnan tuottavuutta.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet on asetettu Lieto-strategian kriittiset menestystekijät huomioiden

TOIMINTA-AJATUS

Liedon laadukkaat sivistys- ja varhaiskasvatuspalvelut luovat hyvät edellytykset lasten ja nuorten kasvuille ja elinikäiselle oppimiselle sekä työllistymiselle.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet/Mittarin tavoitearvo
Liedon kunnassa on Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät / Liedossa saa laadukasta varhaiskasvatusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta	Lukeva Lieto Mediakriittisyys, tiedonhakutaitojen kehittäminen Lapsilähtöisyys huomioidaan kaikessa toiminnassa myös investoinneissa, ruokahuollossa jne.	Koulukirjastojen toiminnan integroiminen opetukseen:lainauksen automatisointi, Kirjastopalveluiden vieminen myös muihin yksiköihin. Opetussuunnitelman arviointi yhden lukuvuoden toteutuksen jälkeen. Jokainen koulu täyttää laatukortit 4 ja 5. Lukion opetussuunnitelman arviointi /kehittäminen opetussuunnitelman käytönoton liukuman puitteissa. Tieto- ja viestintätekniiikan laitteiden ja ohjelmistojen laajempi hyödyntäminen opetuksessa: Tvt-pedagogin työpanosta arvioidaan lukuvuoden 2017-2018 aikana jatkuvalla palautteella kouluista ja päiväkodeista. Varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen. Henkilöstöresurssien suunnittelussa painopistettä siirretään pedago-

		giselle puolelle, eli lastentarhanopettajien määrää lisätään suunnitelmallisesti varhaiskasvatuksen rakenteellisen uudistuksen ja VASU:n myötä lastenhoitajien vakanssien vapautuessa. Kielten opetuksen varhentamisen kokeilu toteutetaan valtion avustuksen avulla.
Liedon kunnassa on Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät / Esiopetuksen sijoittuminen koulun yhteyteen mahdollistaa kasvatuksellisen jatkumon, kasvun ja oppimisen varhaisen tuen ja resurssien yhteiskäytön	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön syventäminen	Tieto- ja viestintätekniikkataitojen (tv) syventäminen esi- ja alkuopettajille (ohjelmistot ja laitteet tutuksi). Kirjaston työpanosta kohdennetaan esi- ja alkuopetukseen "Lukeva Lieto" – ajatuksella.
Liedon kunnassa on Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät / Vaikuttavilla, aktivoivilla ja ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä huolehditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista	Lasten fyysinen ja henkinen hyvinvointi Oppilashuollon palveluiden riittävyyden parantaminen	Taatan koulun tutkimushanke: Liikkumisen lisäyksen vaikutus koulumenestykseen ja terveyteen. Liikenneturvallisuuksikasvatusta yhteistyössä Trafi, sivistys, yliopisto, tekninen toimi, sote. 1 koulupsykologin virka lisätään oppilasta toimipaikkamäärän mukaiseen tasoon.
Lieto toimii! - Lieto on aktiivinen ja liikkuva / Sähköisiä palveluja kehittämällä ja laajentamalla parannetaan asiakaspalvelua ja toiminnan tuottavuutta	Sähköisten varhaiskasvatuspalveluiden laajentaminen	Hoitoaikojen ilmoittaminen sähköisesti Sähköinen palveluseteli otetaan käyttöön Sijoitus- ja maksupäätökset tehdään sähköisesti.
Lieto toimii! Rakenteelliset ratkaisut	Toimivat asiakaspalveluketjut Aseman seudun varhaiskasvatuspalveluiden ja opetuspalveluiden keskittäminen kahteen toimipisteeseen	Toimivan yhteistyön mallintaminen varhaiskasvatuksen ja perhepalveluiden kanssa: Ns. lasten- ja nuortentalohankeen suunnittelun käynnistäminen yhdessä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (Liedon perhekeskusmalli). Aseman seudun varhaiskasvatus keskitetty Tammentupa ja esiopetustilat suunnitellaan Pahkamäen koulun yhteyteen.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tämän hetken suurin riski on mahdolliset sisäilman aiheuttamat äkilliset muutosvaikutukset toiminnalle, josta seuraa herkästi henkilöstöriskejä sairauspoissaolojen ja heikentyneen työhyvinvoinnin muodossa.

Etenkin pätevistä erityislastentarhanopettajista ja lastentarhanopettajista on pulaa. Liedon kunnan hyvän työnantajamaiseen ylläpitämisestä on huolehdittava kaikilla toimialoilla.

Talousriskinä varhaiskasvatuksen tilapula haittaa vielä toiminnan tehokasta suunnittelua; Huomioitu investointiesityksissä ja niiden toteutuessa riski poistumassa Kisakallion ja Tammentuvan päiväkotien valmistumisen myötä. Toiminnallisesti katsottuna Kisakallion ja Tammentuvan tulisi valmistua aikataulussaan eli 6/2018 ja 2/2018.

Tieto- ja viestintätekniikan koulutuksen lisääminen osaamisen varmistamiseksi esi- ja perusopetuksessa.

Sopimusten laatiminen ja valvonta /ulkoiset palvelut.

Tulevan sote -uudistuksen vaikutukset sivistyspalvelujen rajapinnassa.

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön vaihtuvuus, mikä vaikeuttaa suunnitelmallista yhteistyötä varhaiskasvatuksessa, koulutoimessa ja nuorisotoimessa.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	3 129	3 160	3 005	-4,9 %	3 035	3 035
MENOT	-37 693	-38 817	-38 740	-0,2 %	-39 780	-40 178
TOIMINTAKATE	-34 565	-35 657	-35 735	-0,2 %	-36 745	-37 113

Koulutoimi

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

Hallinto- ja talouspäällikkö Seija Piiparinen

TOIMINTASUUNNITELMA

Hallinto huolehtii ja vastaa osaltaan lautakuntien kokousvalmistelusta, päätösten täytäntöönpanosta ja tiedottamisesta. Hallinto vastaa toiminnan laillisuudesta, kehittämisestä ja laadusta sekä tuottaa tukipalveluita mm. henkilöstöhallintoon, taloushallintoon, hankintoihin, kuljetuksiin, arviointiin ja raportointiin. Lisäksi hallinto huolehtii toiminnan organisoinnista sekä toimitilajärjestelyistä. Hallinto tekee ja valmistelee päätöksiä ja tekee yhteistyötä yli hallintokuntien sekä eri sidosryhmien kanssa kunnassa ja seudullisesti.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Toimistosihteeriresurssia siirretään hallinnosta varhaiskasvatukseen.

INVESTOINNIT

Ei investointeja

TALOUS (HALLINTO ULK + SIS)

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/TA 17	TS 2019	TS 2020
TULOT						
MENOT	-378	-378	-406	-7,4 %	-383	-386
TOIMINTAKATE	-378	-378	-406	-7,4 %	-383	-386

Yleissivistävä opetus

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

Lukion rehtori Jyrki Saarnia ja johtava rehtori Teppo Vähä-Mäkilä

TOIMINTASUUNNITELMA

Yhtenäinen perusopetus antaa oppivelvollisuusikäisille opetusta ja kasvatusta turvallisessa ja tarkoituksenmukaisessa oppimisympäristössä. Opetus tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetus toteutetaan 1.8.2016 käyttöön otetun opetussuunnitelman mukaisesti. Koulujen vuosisuunnitelmissa esitetään tarkemmat koulukohtaiset painotukset, jotka on johdettu kuntastrategiasta.

Tukipalvelut sisältävät oppilaiden oppimiseen liittyvän fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin toiminnot perusopetuksessa ja lukiossa: kolmiportainen tuki, oppilashuolto, kiinteistönhoito, sisäinen hallinto, koulukuljetukset, koulukirjastot, kerho- ja oppilaskuntatoiminta.

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukioskoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys ja hyvät jatko-opintomahdollisuudet. Lukio tarjoaa etä- ja verkko-opetusta. Lukion, liikuntatoimen, Lieto-opiston ja ammatillisen koulutuksen yhteistyö tiivistyy. Liedon ja Kaarinan lukiot kartoittavat lisäksi konkreettisia yhteistyömahdollisuuksia.

Iltaopäivätoiminta tukee oppilaan koulupäivää. Toimintaa tarjotaan 1. – 2. -luokkalaisille sekä erityisen tuen 3.-9.-luokkalaisille. Painopiste on 1.-luokkalaisissa ja erityisen tuen oppilaissa tila- ja henkilöresurssit huomioiden.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Tautilan uusi koulurakennus valmistuu 10/2017. Syksyllä 2017 aloittaa 3 uutta perusopetusryhmää ja vielä syksyllä 2018 aloittavat 2-3 uutta perusopetusryhmää (iso ikäluokka aloittaa 1.-luokan (336) ja pieni ikäluokka poistuu (257). Perusopetukseen tulee yksi uusi psykologin virka.

Korennon kiinteistössä olevat Jokilaakson koulun oppilaat siirtyvät syksyllä 2018 Tuulenpesän kiinteistöön.

INVESTOINNIT

Erillisen liitteen mukaan.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17
Perusopetus				
Oppilasmäärä 20.9. (ei esioppilaat)	2 463	2 465	2 539	3,0 %
€ / oppilas (20.9.) -ip.kerho	8 423 €	8 777 €	8 510 €	-3,0 %
Muissa kunnissa opiskelevat, määrä (20.9.)	120	111	111	0,0 %
Ip-kerhotoimintaan osallistuvat, määrä ka	253	245	240	-2,0 %
€ / ip-kerholainen	1 660 €	1 805 €	1 825 €	1,1 %
Koulukuljetusoppilaiden määrä ka	568	580	615	6,0 %
Koulukuljetuskustannukset € / kulj.oppilas	995 €	967 €	977 €	1,0 %
Lukio				
Oppilasmäärä (kaikki, myös LSKKY) 20.9.	250	244	250	2,5 %
Yhdistelmäopiskelijat (LSKKY), määrä 20.9.	11	7	11	57,1 %
€ / oppilas	7 476 €	7 818 €	7 660 €	-2,0 %
Vieraskuntalaiset, määrä	48	26	30	15,4 %

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toimi	Perustamis- pvm	Yksikkö	TA 2018 palkat +sos €	TS 2019	TS 2020
1 koulupsykologi	virka	1.1.2018	Perusopetus	55.187 €		

TALOUS (YLEISSIVISTÄVÄ ULK + SIS)

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/TA 17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1 450	1 385	1 257	-9,2 %	1260	1260
MENOT	-23 049	-23 984	-23 954	+0,1 %	24 511	24 756
TOIMINTAKATE	-21 598	-22 599	-22 696	-0,4 %	23 243	23 475

Varhaiskasvatus

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

Varhaiskasvatusjohtaja Elina Lindholm

TOIMINTASUUNNITELMA

Perheillä on mahdollisuus valita tarpeita vastaavat varhaiskasvatuspalvelut. Palveluiden laadunarviointi ja kehittäminen tapahtuu yhteistyössä lasten vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä yhdessä perheen kanssa. Lähtökohtana ovat lapsen yksilöllinen huomioiminen ja turvallinen kasvuympäristö sekä lapselle ominaiset tavat toimia.

Avoimia varhaiskasvatuspalveluita järjestetään lietolaisille lapsiperheille Perhepesän avoimessa päiväkodissa, Loukilinnan päiväkodissa, Tammentuvan päiväkodissa, Yliskulman koululla ja Poutapilven päiväkodissa. Palveluvalikossa on avointa päiväkotitoimintaa yhdessä lapsille ja vanhemmille sekä puisto- ja kerhotoimintaa, joihin lapsi voi osallistua ilman vanhempaa. Tavoitteena on edelleen kehittää ja laajentaa toimintaa siten, että se voisi toimia vaihtoehtona subjektiiviselle varhaiskasvatukselle päiväkodissa tai perhepäivähoitossa.

Perhepäivähoitoa tarjotaan 28 perhepäivähoitajan kotona eri puolilla Liedon kuntaa ja 2-4 ryhmäperhepäiväkodissa keskustan alueella. Yksityistä perhepäivähoitoa on mahdollisuus hankkia päivähoidon palvelusetelillä 22 yksityiseltä perhepäivähoitajalta Liedon kunnan alueella tai ympäristökunnista.

Päiväkotipalveluita tarjotaan 8. kunnallisessa päiväkodissa ja ostopalvelusopimuksilla sekä palvelusetelillä 6. yksityisessä päiväkodissa Liedon kunnan alueella. Perheillä on mahdollisuus hankkia palvelusetelillä päiväkotipalvelut myös toisen kunnan alueelta.

Esiopetusta ja siihen liittyvää päivähoitoa toteutetaan Liedon esiopetussuunnitelman mukaisesti päiväkotien toimintana yhä enenevässä määrin koulujen yhteydessä, kun Taatilan, Jokilaakson ja Pahkamäen koululla alkaa esiopetus lukukaudella 2017 – 2018.

Liedon kunta maksaa lakisääteisin perustein suoritettavaa lasten kotihoidon- ja yksityisen hoidon tukea. Lisäksi maksetaan yksityisen hoidon tuen kuntalisää lapsen kotona tapahtuvaan yksityiseen perhepäivähoitoon.

Seutusopimuksen mukaisesti Liedon kunta voi ostaa tai myydä päivähoitopaikkoja sopimuksen piirissä olevien kuntien kesken.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Tulojen pienenemistä on arvioitu hyvin varovasti. Tulevat lakimuutokset päivähoitomaksuihin voivat aiheuttaa suurempiakin muutoksia.

Kisakallion 4-ryhmäinen päiväkotitoiminta valmistuu 6/2018 ja Tammentuvan päiväkotitoiminta 2/2018. Kuluvana toimintakaudella 2017- 2018 on myös Liedon kunnan suurin ikäluokka esikoulussa (336), kun normaalisti ikäluokka on n. 270-280. Väistötiloja ja väliaikaisia vuokratiloja joudutaan pitämään niin kauan kunnes em. päiväkodit valmistuvat. Varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatussuunnitelman 2017 mukaisesti, henkilöstörakennetta muutetaan hallitusti siten, että lastenhoitajavakanseja korvataan lastentarhanopettajien vakansseilla.

INVESTOINNIT

Erillisen liitteen mukaan

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17
0-6 vuotiaat	1763	1810	1850	2,2 %
Lapsia päivähoitossa kunnallisessa ja yksityisessä ka	1186	1200	1250	4,2 %
Lapsia päivähoitossa %/ 0-6-vuotiaat	67 %	66 %	68 %	1,9 %
Lapsia yksityisessä hoidossa % ka	32 %	30 %	30 %	0,0 %
Varhaiskasvatuspalveluiden piirissä olevat 0-6 v. lapset (ei eo) ka	1508	1560	1590	1,9 %
Päivähoito € / lapsi (kunnallinen ja yksityinen ilman tukia ja avointap.k.sis. Ulk ja sis.menot	10 718 €	10 814 €	10 394 €	-3,9 %

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toimi	Perustamis- pvm	Yksikkö	TA 2018 palkat +sos €	TS 2019	TS 2020
Nimikemuutokset: 7 Erityislastentarhanopettajan vakanssia muutetaan varhaiskasvatuksen erityisopettajiksi	työsuhde	1.8.2018	Jokilaakso, Järvinlinna, Lintukoto, Loukilinna, Melukylä, Poutapilvi, Tammentupa	ei talousarviovaikutusta		

1 konsultoiva erityislastentarhanopettajan vakanssi muutetaan konsultoivaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi	virka	1.8.2018	Varhaiskasvatuksen hallinto	ei talousarviovaikutusta		
3 perhepäivähoitajan vakanssia muutetaan lastentarhanopettajaksi	työsuhde	1.8.2018	Melukylä (2), Hanhilinna	4.800€	12.000 €	
6 perhepäivähoitajan vakanssia muutetaan lastenhoitajaksi	työsuhde	1.8.2018	Tammentupa, Perhepesä, Kisakallio (4)	ei vaikutusta		
1 ryhmäperhepäivähoitajan vakanssi muutetaan lastenhoitajaksi	työsuhde	1.8.2018	Kisakallio	ei vaikutusta		
Uusia vakansseja:						
1 päiväkodinjohtaja	virka	1.3.2018	Kisakallio	35.000€	46.000€	
1 varhaiskasvatuksen erityisopettaja	työsuhde	1.8.2018	Kisakallio	18.000€	43.000€	
6 lastentarhanopettajaa	työsuhde	1.8.2018	Kisakallio	88.000€	211.000€	

TALOUS (VARHAISKASVATUS ULK + SIS)

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/TA 17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1 678	1 775	1 748	-1,5 %	1748	1748
MENOT	-14 267	-14 455	-14 380	+0,5 %	-14 852	-15 000
TOIMINTAKATE	-12 589	-12 680	-12 632	+0,4 %	-13 086	-13 217

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Laila Mäkelä, toimialajohtaja

Kriittiset menestystekijät vuoteen 2020/2025 (hyväksytty valtuustossa 15.6.2015);

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta:

- Lietolaiset yhdistykset, järjestöt ja vapaaehtoiset toimivat aktiivisesti lietolaisten hyvinvoinnin edistäjänä.
- Kunnan keskustan puisto- ja ulkoilualueet houkuttelevat liikkumaan, kokoontumaan ja viihtymään.
- Hyväkuntoiset lähiliikuntapaikat ja kevyen liikenteen väylät ja reitit houkuttelevat liikkumaan yksin ja yhdessä.
- Lieto-opisto toimii aktiivisessa yhteistyössä toisen asteen koulutuksen, yliopiston, järjestöjen ja paikallisten yhdistysten kanssa.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Tavoitteiden asettelussa on huomioitu Lieto-strategian kriittiset menestystekijät.

TOIMINTA-AJATUS

Vapaa sivistystyö tukee elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisöissä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista yhteiskunnassa. Yhteistyötä kehitetään Liedon lukion kanssa.

Kirjaston palvelut tukevat monipuolisesti aktiivista kuntalaisuutta, elinikäistä oppimista ja kuntalaisten hyvinvointia.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut luovat edellytykset virikkeelliselle harrastustoiminnalle ja virkistymiselle sekä tukevat perheitä lasten ja nuorten kehityksessä itsenäisiksi, tietoisia ja terveitä valintoja tekeviksi aikuisiksi. Vapaa-aikapalvelut myös lisäävät yhdistysten, seurojen ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä myöntämällä avustuksia.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet /Mittarin tavoitearvo
Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pohinää / Lieto-opisto, toisen asteen koulutus, järjestöt ja paikalliset yhdistykset toimivat aktiivisessa yhteistyössä	Toimivat tilaratkaisut Lieto-opisto, Kaarinan kansalaisopisto, lukiot ja liikuntatoimi selvittävät yhteistyömahdollisuuksia. Taiteen perusopetuksen turvaaminen	Ratkaistaan keskustan alueen nuorisotalon ja Lieto-opiston tilakysymykset pitkäkestoisesti. Yhteistyömuotoja kartoitetaan. Musiikin taiteen perusopetuksen kilpailutus. Kuvataiteen perusopetuksen jatkuvuuden turvaaminen.

	Kirjastopalvelut laajenevat Koulujen iltapäivätoiminnan täydentäminen Kulttuuritarjonnan monipuolistaminen	Lieto-opiston antaman taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma on valmis keväällä 2018 Kirjaston palvelujen saatavuutta parannetaan kolme kärjen mallilla: pääkirjaston ja koulukirjastojen lisäksi palveluita viedään mm. palvelutaloihin ja päiväko-teihin (hakeutuvat palvelut). Toteutetaan kiertävä kirjastokerho–hanke koulujen iltapäiväkerhojen täydennykseksi. Kulttuuri, kirjasto, opisto, liikunta ja nuorisotoimi tuottavat yhteistyönä uusia toimintamalleja ja toteuttavat ne. Mahdollistetaan uusien kulttuuritapahtumien järjestäminen Liedossa /uuden esiintymislavan käyttöönotto Keskuspuistossa.
Lieto toimii! – Lieto on aktiivinen ja liikkuva / Hyväkuntoiset lähiliikuntapaikat ja kevyen liikenteen väylät ja reitit houkuttelevat liikkumaan yksin ja yhdessä Kunnan keskustan puisto- ja ulkoilualueet houkuttelevat liikkumaan, kokoon-tumaan ja viihtymään	Erityisliikuntaa ja terveysliikuntaa järjestään eri ikäryhmille Lähiliikuntapaikkoja kunnostetaan suunnitelmallisesti.	Move-fyysisen toimintakyvyn ja kunnan kehityksen seuranta oppilaille: 5. ja 8. -luokkalaisten Move –mittausten tulosten hyödyntäminen (fyysinen toimintakyky) Matalan kynnyksen liikunnan osallistujamäärän kasvattaminen Saattajakorttien lukumäärän kasvattaminen Erityisliikunnan ja soveltavan liikuntaryhmien määrä pysyy samalla tasolla Ratkaistaan Tarvasjoen alueen koululiikunta, kulttuuri, kirjasto, nuorisotoimi ja opistopalvelujen järjestäminen Lähiliikuntapaikkoja kunnostetaan 20 % vuosittain. Yhteistyö tekninen toimi / aluetoimi
Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pohinää / Lietolaiset yhdistykset, järjestöt ja vapaaehtoiset toimivat aktiivisesti lieto-laisten hyvinvoinnin edistäjinä	Terveysliikunnan vieminen ystävyyskuntiin Unkarissa ja Slovakiassa (EU-hanke) Nuorten päihteiden käytön ja seksuaalisen häirinnän kokemusten väheneminen	EU-hankkeella viedään terveysliikunnan osaamista ystävyyskuntiin. Nuorisotoimi järjestää kouluilla päihde- ja seksuaalivalistusta yhdessä järjestöjen/yhdistysten kanssa.

Liedon kunnassa on suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät / Rakenteelliset ratkaisut	Lukeva Lieto Mediakriittisyys, tiedonhakutaitojen kehittäminen Nuoret ja eri toimijat kohtaavat Suunnitelmallinen lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikka	Kirjaston palvelujen tehokkaampi nivelttäminen koulujen arkeen ja opetukseen: Kirjaston resurssia kohdennetaan kouluihin Hyödynnetään tilastotietoa toimenpiteiksi (nuorisotyöttömyys, kiusaaminen, yksinäisyys, mielenterveys, seksuaalinen häirintä jne.) yhteistyössä kouluterveys/oppilashuolto, sosiaalityö, perhetyö, etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö. Ns. lasten- ja nuortentalohankkeen suunnittelun käynnistäminen yhdessä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (Liedon perhekeskusmalli)
Lieto toimii! – Lieto on aktiivinen ja liikkuva / Sähköiset palvelut	Asiakaspalveluiden parantaminen ja rutiinityön vähentäminen tapahtumien järjestelyissä	Varaus-, laskutus- ja raportointijärjestelmäohjelman hankkiminen

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tämän hetken suurin riski on mahdolliset sisäilman aiheuttamat äkilliset muutosvaikutukset toiminnalle, josta seuraa herkästi henkilöstöriskejä sairauspoissaolojen ja heikentyneen työhyvinvoinnin muodossa.

Tarvasjoen uimahallin ja liikuntakeskuksen (Tarvashovi) tilojen saattaminen nykyvaatimusten mukaiseksi.

Ajantasaisen tilaselvityksen ja tilojen yksikkökustannustietojen puuttuminen toiminnan suunnittelun tueksi.

Sopimusten laatiminen ja valvonta /ulkoiset palvelut: Yhteistyötä tiivistettävä tilapalvelujen kanssa, että kysyntä ja palvelu kohtaavat.

Sote -uudistuksen vaikutus ennaltaehkäisevään toimintaan.

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön vaihtuvuus, mikä vaikeuttaa suunnitelmallista yhteistyötä sosiaalipalvelujen, perhepalvelujen, varhaiskasvatuksen, koulutoimen ja nuorisotoimen sekä etsivän nuorisotyön välillä.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Kirjaston laajennus ja peruskorjaus valmistuu 11/2017. Henkilökunnasta eläköityy neljä. Palvelukonseptia suunnataan ns. hakeutuviin palveluihin (mm. palvelutalot ja päiväkodit), koulukirjastojen ja koulujen yhteistyöhön sekä pääkirjaston ja asiointipalvelun yhteistyöhön. Palvelukonseptin muutokset huomioidaan rekrytoinneissa.

Tautilan kaksisarjainen koulu (0-6 lk) valmistuu 10/2017. Liikuntasalia (704 m³) ja koululuokkia käyttävät koulun lisäksi mm. seurakunta ja järjestöt sekä Lieto-opisto.

Keskustan nykyiset nuorisotalot puretaan 6/2018. Korvaavia tiloja käydään läpi heti alkuvuodesta 2018. Tarkastellaan myös sitä, että Lieto-opiston toiminta siirtyisi pääosin kouluille.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	399	389	405	+4,1	409	413
MENOT	-3 375	-3 770	-4 032	-6,9	-4 106	-4 141
TOIMINTAKATE	-2 976	-3 381	-3 627	-7,3	- 3 691	-3 728

Kulttuuripalvelut

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

Lieto-opiston rehtori Risto Suominen, palvelupäällikkö Kari Pohjola, kulttuuri- ja nuorisosihteeri Arttu Eteläpelto, liikuntasihteerit Helinä Nuutinen ja Mika Närvi.

TOIMINTASUUNNITELMA

Vapaa sivistystyö tukee elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisöissä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista yhteiskunnassa.

Kirjaston palvelut tukevat monipuolisesti aktiivista kuntalaisuutta, elinikäistä oppimista ja kuntalaisten hyvinvointia.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut luovat edellytykset virikkeelliselle harrastustoiminnalle ja virkistymiselle sekä tukevat perheitä lasten ja nuorten kehityksessä itsenäisiksi, tietoisia ja terveitä valintoja tekeviksi aikuisiksi. Vapaa-aikapalvelut lisäävät yhdistysten, seurojen ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä myöntämällä avustuksia.

INVESTOINNIT

Investointeja erillisen liitteen mukaan.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17
Asukasluku	19 418	19 515	19 878	1,9 %
Lieto-opisto				
Kansalaisopiston peittävyys	12,3 %	10 %	9 %	-10,0 %
Tot. Oppitunnit	9 498	9 500	9 000	-5,3 %
€/oppitunti	74,13 €	82,09 €	87,94 €	7,1 %
Kirjasto:				
Aukioloaika h	6 026	4 500	6 300	40,0 %
€ /asukas	48,26 €	47,84 €	48,39 €	1,1 %
Aineistokulut €	143 066 €	150 564 €	150 564 €	0,0 %
Aineistokulut € / asukas	7,37 €	7,72 €	7,57 €	-1,8 %
Liikunta:				
Liikuntatoiminnan osallistujat		36 000	36 000	0,0 %
Siitä erityisryhmien kävijämäärä	16 939	13 700	13 700	0,0 %
Siitä uimahallin kävijämäärä		14 500	14 500	0,0 %
€ / asukas	55,41 €	73,29 €	83,79 €	14,3 %
Nuoriso:				
Kävijämäärät	11 121	11 500	11 500	0,0 %
€/alle 29-vuotiaat (nuorisotoimi) netto	46,93 €	45,23 €	45,15 €	-0,2 %
Kulttuuri				
Kävijämäärät			2 100	

TALOUS (KULTTUURIPALVELUT ULKOISET +SISÄISET)

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	399	389	405	+4,1	409	413
MENOT	-3 375	-3 770	-4 032	-6,9	-4 106	-4 141
TOIMINTAKATE	-2 976	-3 381	-3 627	-7,3	- 3 691	-3 728

Tekniset palvelut

Toimialajohtaja, Ari Blomroos

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Teknisen lautakunnan vuoden 2018 talousarvioon on tehty useita muutoksia verrattuna vuoden 2017 talousarvioon. Muutokset johtuvat pääosin siitä, että toiminta on laajentunut (mm. toimitilojen kasvu, yleisten alueiden kasvu). Toiminnassa huomioidaan myös Liedon kunnan elinkeino-ohjelma 2016-2020:n strategiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Talonrakennuksen osalta merkittävin hanke on Kisakallion uuden päiväkodin loppurakentaminen ja useat rakennuksien korjaushankkeet. Kunnallistekniikassa tehdään merkittäviä investointeja uusiin asuinalueisiin (mm. Halmelan kentän alueen laajennus), kevyenliikenteen väyliin (mm. Tammentantie ja Saukonojantie), liikunta- ja urheilupaikkoihin ja erilaisiin infran korjauksiin. Lisäksi määrärahat on varattu mm. Tuulissuontien /Loukinaisten/Avantintien kiertoliittymän rakentamiseen.

Kunnallistekniikassa toteutetaan myös merkittäviä liikenneverkon toimivuutta ja turvallisuutta parantavia hankkeita. Yksi merkittävimmistä hankkeista on Loukinaistentie / Avantie/ Tuulissuontie kiertoliittymän rakentaminen. Lisäksi toteutetaan mm. Vt 10 / Kirkkotien risteyksen liityntäpysäköintialue. Ratkaisu vaikuttaa alueen liikenneturvallisuuteen.

Toimitilapalveluiden yhtenä tavoitteena on luoda kiinteistömässän salkutus-järjestelmä. Tarkoituksena on luoda järjestelmä, jossa kiinteistöille tehdään tarpeellisuusluokitus. Vuoden 2018 aikana selvitetään myös useita tilahankkeita mm. Tarvasjoen koulun liikuntapaikka, Asemanseudun esiopetustilat ja nuorisotoimen tilatarpeen.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Strategiaa toteutetaan teknisen lautakunnan sitovien tavoitteiden ja kriittisten menestystekijöiden avulla.

Tekninen lautakunta

Vt. toimialajohtaja, Ari Blomroos

TOIMINTA-AJATUS

Tekninen lautakunta tuottaa Liedon kunnan asukkaiden, yritysten ja kunnan omien toimintojen tarvitsemat yhdyskuntatekniset – ja tilapalvelut tehokkaasti ja taloudellisesti yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa siten, että palvelujen käyttäjät ovat tyytyväisiä.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet/Mittarin tavoitearvo
Kuntaa ja palveluita kehitetään hyviä joukkoliikenneyhteyksiä ja viihtyisiä kevyenliikenteen väyliä toteuttaen	Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	-osallistutaan MAL-hankkeisiin , Vt 10 parantaminen - Vt 10 Kirkkotien risteys ja liityntäpysäköintialueen toteutus - kevyenliikenteen väylien toteutus, Teilipolun kevyenliikenteen sillan toteutuksen aloittaminen, Avantin kiertoliittymän toteutus
Liedossa on Suomen tyytyväisimmät yrittäjät ja asukkaat/ Motivoituneella henkilöstöllä ja asiakaskeskeisillä palveluilla saavutetaan valtakunnallinen johtoasema asukkaiden ja yrittäjien tyytyväisyydessä	Avoimna olevat vakanssit täytetään tehtävään soveltuvilla ja motivoituneilla työntekijöillä Toimiva, asiakasystävällinen vesihuolto: laadukkaan talousveden toimittaminen, jätevedet johdetaan häiriöttä jätevesien puhdistuslaitokselle	Henkilöstön määrä ja osaaminen ovat ajan tasalla ja mahdollistavat erinomaisen asiakaspalvelun. Mittarina asiakastyytyväisyys ja kerätty palaute Talousvedestä 2 kpl verkostonäytteitä kahden viikon välein sekä lisäksi TSV ottaa tuloksia viikottain koko veden tuotanto – ja siirtolinjalta. Etäluettavien vesimittareiden avulla ajantasaistetaan laskutusta. Vesi- ja viemärihuollon toimivuus varmistetaan. Mittarit: - vesimittarit tullaan vaihtamaan etäluettaviin mittareihin alueittain / vuosittain. Vuonna 2018 Tarvasjoki 650 mittaria Kaukovalvonta / painemittaus, hälytykset, ajantasainen johtokartta, siirrettävä varavoimakone+ säiliö. Kumppanuussopimukset, liitososat ym. tarvikkeet.

	Nopea reagointi esim. putkirikotilanteissa. Vesihuollon ja vedensaannin turvaaminen poikkeustilanteissa, säiliöt, siirtokalusto, varavoima	Vesihuoltopäivystys 24/7, toimii myös esimiestasolla
Kunnan tarjoamille palveluille varmistetaan terveelliset ja toimivat toimitilat.	Kiinteistöjen tarpeellisuusluokituksen luominen Käyttäjien kokeman sisäilman laatu Ruokapalveluiden tavoitteena on tarjota terveellistä sekä maistuvaa ruokaa turvallisuus ja taloudellisuus huomioiden Puhtauspalvelut toimivat tehokkaasti Lähiliikuntapaikkoja kunnostetaan suunnitelmallisesti Lieto-Opiston ja nuorisotoimen tilantarpeiden ratkaiseminen Esiopetustilojen kehittäminen	- luodaan kiinteistömassan salkutusjärjeselmä / tehdään kiinteistöluettelo, jossa kiinteistöt jaetaan luokkiin: a) pysävä/ tarpeellinen perusparannettava /ylläpidettävä b) elinkaaren loppuun ylläpidettävä c) tarpeeton myytävä tai purettava kiinteistö -Tavoitteena on, että sisäilmailmoituksiin vastataan 5 työpäivän sisällä - Tarvittavat tutkimukset käynnistetään 30 vrk sisällä (yhteistyö ympäristöterveys) - Noudatetaan kansallisia ravitsemussuosituksia - Käytetään tuotannonohjausjärjestelmän testattua reseptiikkaa - Noudatetaan keskitettyä omavalvontajärjestelmää - Tuotannon toteumahinta on alle seudullisen keskihinnan Mittarit: Oiva-raportin arvosana min. ”hyvä” Asiakastytyväisyyskyselyn keskiarvio min. 3, 5 Tilinpäätös +/- 5 % - Palvelusopimukset on laadittu 2018 - lähiliikuntapaikkoja kunnostetaan /uusitaan vuosittain yhteistyössä sivistyspalveluiden kanssa , Parkour paikka, Tarvasjoen koulun kentän kunnostus - Tarvasjoen koulun liikuntapaikka on ratkaistu (yhteistyö sivistyspalvelut) - Koulujen ja päiväkotien leikkivälineiden kunnostus ja uudistustoimet jatkuvat. -ratkaistaan nuoriso- ja kansalaisopiston tilatarpeet (yhteistyö sivistyspalvelut)

		- Asemanseudun esiopetustilat on ratkaistu (yhteistyö sivistyspalvelut)
--	--	--

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Investointien osalta viime vuosina riskinä on ollut, että hankkeiden todelliset kustannukset ovat huomattavasti korkeampia kuin varattu määräraha. Muilta osin riskit liittyvät lähinnä käyttötalouden mahdolliseen määrärahojen riittämättömyyteen kunnossapitomenoissa ja henkilöstöriskeihin. Kiinteistönhoidossa on otettu käyttöön ympärivuorokautinen kiinteistöpäivystys. Katuvalaistus on siirtynyt etäohjauksen piiriin.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Toimitilat ja kunnan vastuulla olevat yleiset alueet ovat laajentuneet.

TALOUS (Sis. Vesihuolto)

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	15 093	15 169	15 960	+ 5 %	15 938	15938
MENOT	-15 793	-15 393	- 15 852	- 3 %	-16 090	-16090
TOIMINTAKATE	-699	-224	108	+ 148 %	-152	-152

Teknisten ja ympäristöpalveluiden hallinto

Vt. toimialajohtaja Ari Blomroos

TOIMINTASUUNNITELMA

Teknisten ja ympäristöpalveluiden hallinto tuottaa laadukkaita toimistopalveluita asiakkaille ja tulosityksiköille. Hallinnon alaisuudessa toimiva työpaja järjestää työvoimaa ja kuljetuspalveluita teknisen lautakunnan tulosityksiköille.

Hallinnon tehtäviin kuuluu asiakaspalvelun, toimistopalveluiden, asiakirjahallinnan ja laskutuksen järjestäminen. Hallinto valmistelee lautakuntien kokoukset ja panee päätökset täytäntöön. Työpaja on sisäinen kustannuspaikka, jonka avulla henkilöstön ja kuljetuspalvelujen kustannukset kohdennetaan eri rakennus- ja kunnossapitokohteille.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Menojen korotus johtuu lähinnä palveluiden ostojen korotuksista (mm. atk-palvelut). Lisäksi menoihin on lisätty kahden varikon uuden ajoneuvon leasingkustannukset. Korvattava ajoneuvo on yli 10 vuotta vanhoja ja se on tarkoitus luovuttaa vaihdossa tai myydä erikseen. Toinen ajoneuvo hankitaan jo syksyllä 2017. Palkkakuluihin lisätty kahden oppisopimuksella työskentelevän kiinteistönhoitajan palkkakulut ja viheralueiden hoitajan vakituisen vakanssin palkkamääräraha.

INVESTOINNIT

Ei investointeja

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TA 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Teknisen lautakunnan kokoukset	15	15	15	15	15	15
Työpajan sisäiset tunnit	38 000	38 000	40 000	40 000	40 000	40 00

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toimi	Perustamis- pvm	Yksikkö	TA 2018 palkat +sos €	TS 2019	TS 2020
Viheralueiden hoitaja	toimi	1.1.2018	Työpaja /puistotoimi	28 833€		

Vakanssin perustelut:

- rakennetut viheralueet lisääntyvät vuosittain. Vuoden 2017 aikana on toteutettu mm. Hyvättylänpuisto, Nenämäki ja tulevan Taatilan koulun alue. Tulevina vuosina rakennetaan ja kehitetään useita alueita. Lisäksi useiden kiinteistöjen (mm. Valmakoti) piha-alueita kehitetään. Nykyisillä henkilöresursseilla nykyisen hoitotason ylläpitäminen on mahdotonta.

- Viheralueiden hoitajan työ tulisi koostumaan monipuolisista puistotoimen tehtävistä, joihin tarvitaan ammattiosaajaa. Lisäksi viheralueiden hoitaja avustaisi tarpeen vaatiessa myös liikenneväylien kunnossapitohenkilöstöä ja liikuntatoimen henkilöstöä.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1070	968	1 073	+11 %	1072	1072
MENOT	-1 596	-1 585	-1 678	- 6 %	-1714	-1714
TOIMINTAKATE	-525	-616	- 605	+ 2 %	-641	-641

Toimitilapalvelut

Toimitilapääällikkö

TOIMINTASUUNNITELMA

Ylläpito- ja kunnossapitopalvelut

Toimitilapalvelut huolehtii kunnan hallussa olevien rakennettujen kiinteistöjen kunnossa- ja ylläpidosta, toimintakuntoisuudesta ja investointihankkeista. Toimitilapalvelu vastaa kunnan rakennettujen kiinteistöjen isännöinti- ja ylläpitopalveluiden järjestämisestä. Kiinteistönhoidossa hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti sähköisiä järjestelmiä kuten huoltokirjaa. Tarpeettomista tiloista luovutaan mahdollisuuksien mukaan (mm. Tarvasjoen alueen vuokra-asunnot, Tarvasjoen kunnantalo).

Tulevina vuosina kiinnitetään erityistä huomiota kiinteistöjen energiansäästötoimenpiteisiin ja peruskorjaustoimenpiteisiin.

Ruokapalvelut – ja puhtauspalvelut

Ruoka- ja puhtauspalvelut huolehtii toimialansa palvelujen toteuttamisesta Liedon kunnassa. Lisäksi organisaatio vastaa entisen sote-alueen siivouspalveluiden järjestämisestä. Toimintaa kehitetään järjestelmällisesti ja kustannustehokkaasti, Liedon kunnan palveluksessa työskentelevän osaavan ja motivoituneen henkilöstön toimenpitein.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Uusien kiinteistöjen ylläpitokulut ja vanhojen kunnossapitokulut on lisätty talousarvioon. Lisäksi on lisätty Tarvasjoen paloaseman leasingkustannukset 50 000 € /v. Liedon kunta laskuttaa paloaseman vuokran Varsinais-Suomen aluepelastuslaitokselta. Lisäksi siivouspalveluiden talousarvioon lisätty muiden hallintokuntien ulkoiset siivouskustannukset, jotka jatkossa maksetaan siivouksen kautta. Kustannukset laskutetaan sisäisellä laskulla käyttäjiltä.

Toimitilapalvelut osallistuu yhdessä sosiaalipalveluiden vanhusväestön asuntojen korjaushankkeisiin.

Talousarviossa ruokapalveluiden sisäisten erien arviot perustuvat talousarvio-ohjeen mukaisesti asiakkaiden vastuuhenkilöiltä saatuihin tietoihin. Sisäisten ateriamaksumien laskuttamisesta tärkeää on, että käyttäjiltä saadaan ajantasaiset tiedot.

Siivouksen ulkoiset ostopalvelumenot on poistettu käyttäjien talousarviosta ja lisätty siivouspalveluiden talousarvioon.

Toiminnan muutokset:

- Kisakallion muutos päiväkodiksi, ruokapalvelutarve 1 henkilö, siivous 1 henkilö
- Tarvasjoen koulun ja hyvinvointikeskuksen ruokapalveluesimiestehtävien yhdistäminen
- Ruokapalvelussa 2017 käyttöön otetun, uuden Aromi-tuotannonohjausjärjestelmän linkittäminen kansalliseen Ennustepankkiin, eRuokalisapalvelun lisääminen sekä liittyminen kansalliseen Synkka-palvelimeen.
- Päiväkodeissa 2017 käyttöön otetun Mukana-mobiilisovelluksen yhdistäminen ja lisääminen ruokapalvelun Aromi-tuotannonohjaussuunnitteluohjelmaan
- Tarvasjoen hyvinvointikeskuksen keittiön lattiaremontti

- Palvelusopimukset valmistuvat vuonna 2018. Tarkemmasta sisällöstä neuvotellaan vastualueiden vetäjien kanssa.

INVESTOINNIT

Kiinteistöihin liittyvät investoinnit esitetään investointiosassa. Vuoden 2018 merkittävin hanke on Kisakallion päiväkodin rakentaminen. Toimintakeskuksen rakentaminen rahoitetaan Kuntarahoituksen leasing-sopimuksella. Lisäksi toteutetaan useita peruskorjaushankkeita.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019
kiinteistöjen brm2 omien kiinteistöjen lkm (sis.asunto-osakkeet)	91948 114	91 365 87	94600 93	95000 90	95000 90
aterioiden yksikkökustannus €/luonas					
Koulut					
Päiväkodit	2,48	2,48	2,48	2,28	2,28
Hoiva, hajautettu	2,48	2,48	2,48	2,28	2,28
Hoiva, keskitetty				3,15	3,15
Laitokset	6,36			3,75	3,75
Muut kokopäivälaitokset	4,77	6,36 4,77	6,36 4,77		

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toi mi	Perusta- mispvm	Yksikkö	TA 2016 palkat +sos €	TS 2017	TS 2018
Siivooja / Kisakallion päiväkoti	Toimi	1.8.2018	Ruoka- ja puhtauspalvelut	34 151 €		
Keittiöapulainen/ Kisakallion päiväkot	Toimi	1.8.2018	Ruoka- ja puhtauspalvelut	36 594 €		

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	9 864	10 264	10 704	+4 %	10683	10683
MENOT	-9 323	-9 298	- 9 178	+1 %	-9371	-9371
TOIMINTAKATE	566	941	1 526	+62 %	1331	1331

Luvut sisältävät aikaisemman ruoka- ja puhtauspalvelut tulosalueen luvut.

Yhdyskuntatekniikka

Kunnallistekniikkapäällikkö Henna Paajanen

TOIMINTASUUNNITELMA

Tehtävänä on vastata liikenneväylien kunnossapidosta, virkistysalueista, liikuntapaikoista, kunnallistekniikan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Lisäksi vastuualueen tehtäviin kuuluu mm. hulevesiverkosto, katuvalaistus maankaatopaikan ylläpito, kunnan yksityistieasiat ja jätehuoltotehtäviä

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Yhdyskuntatekniikka ja Liedon vesi muodostavat kuntatekniikkayksikön. Liedon vesi toimii omana taseyksikkönään, mutta yhteistyötä tehdään tiiviisti. KeyAqua ohjelma on otettu käyttöön vesihuollon suunnittelussa ja ylläpidossa. Kunnallistekniikan yleissuunnittelu tehdään kaavoittajan kanssa yhteistyössä. Louhi-palvelun /Blom-Street –ohjelman avulla on tehty kunnan kaavateitä koskevat kuntoselvitykset. Näiden selvitysten pohjalta tehdään kaduille omaisuudenhallinnan kartoitus. Louhi-ohjelmaan lisätään yksityisteiden tietoja kunnan käyttöön. Tievalaistuksen ohjausta parannetaan SmartLight- ohjelman avulla Tievalokeskusten vanhentuneet ohjausyksiköt on korvattu automaattisilla ohjausyksiköillä, jotka mahdollistavat tievalojen etäohjauksen. Etäohjauksen kehittämistä jatketaan liikuntapaikoille. Seudullinen yhteistyö jatkuu liikenneväylien ja ulkoilureitistöjen kehittämisen alueella.

Koulujen ja päiväkotien leikkivälineiden ylläpidon ja kunnossapidon yhteistyön kehittäminen tilapalvelun ja aluetoimen kesken.

Yleisten alueiden kunnossapitomäärärahoja on korotettu, koska kunnan vastuulla olevien alueiden pinta-ala lisääntyy vuosittain. Vuonna 2017 toteutettiin mm. seuraavat : Vakiotien jatkaminen, Pääskykalliontien jatkaminen, Maunulan jatkoalue, Saukonojantien alue, Kaijasen pelto. Lisäksi Avantin alueen valaistus on koko yön päällä.

Metsänhoidon osalta pidetään välivuosi ja siksi metsätulojen arviota on pienennetty. Taajamametsien osalta laaditaan hoitosuunnitelma.

INVESTOINNIT

Rakennus investoinnit esitetään erillisessä investointiosassa.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Puistot ja viheralueet m2	182 354	182 554	182 754	182 954
Metsät	750			
Katuvalaisimien lkm	n.4700	n.4850		
Liikenneväylät			n.5000	. 5050
- asfaltoidut kevytväylät/km	n.44 km	n.46 km		
- asfaltoidut kadut/km	n. 102 km	n.104	n.48 km n.106 km	n. 50 km n. 108 km
Yksitystiet / km	260	260	260	260

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	362	174	104	-40 %	104	104
MENOT	-2 066	-1744	-1952	+12 %	-1961	-1961
TOIMINTAKATE	-1 704	-1570	-1 848	-18 %	-1856	-1856

Vesilaitos, viemärlaitos

Vesihuoltopäällikkö Aki Teini

TOIMINTASUUNNITELMA

Liedon Vesi toimittaa laadukasta talousvettä häiriöttä kuluttajille ja johtaa jätevedet häiriöttä jätevesien puhdistuslaitokselle. Talousvedestä otetaan 2 kpl verkostonäytteitä kahden viikon välein, sekä lisäksi TSV Oy ottaa tuloksia viikoittain koko veden tuotanto- ja siirtolinjalta. Ajantasaiset tulokset on nähtävillä Liedon kunnan nettisivuilla Liedon Vesi-osiossa.

Käyttövesi ostetaan TSV Oy:ltä, jota tullaan jatkossa toimittamaan myös Tarvasjoen kuluttajille. Osa käyttövedestä tullaan jatkossakin ostamaan Parravahan Vesi Oy:ltä. Omana toimintana hoidetaan jakeluverkostoa ja tehdään uusien liittyjien liitostyöt. Sekä Liedossa että Tarvasjoella on toiminnassa oleva vesitorni eli ylävesisäiliö. Jätevesi johdetaan kunnan alueella siirtoviemäriverkostoa pitkin Kaarinan kaupungin rajalle ja edelleen Kaarinan kautta Turun seudun puhdistamo Oy:n Kakolan kalliopuhdistamoon. Tarvasjoen jäteveden puhdistamo on lakkautettu 2017. Marttila-Tarvasjoki-Lieto siirtoviemäri on valmistunut 2017. Auran sekä Marttilan jätevedet johdetaan Liedon viemäriverkoston kautta, kuntien rajoilla on virtausmittaus. Omana toimintana hoidetaan kunnan viemäriverkostoa ja pumppaamoita.

Liedon Vesi perii liittymismaksua kiinteistöiltä kiinteistön käyttötarkoituksen, laajuuden ja palveluiden käytön perusteella. Asiakkailta peritään kulutusmaksua talousvedestä ja jätevedestä vedenkulutuksen mukaan. Lisäksi peritään erillisillä sopimuksilla jäteveden siirtomaksuja Auran ja Marttilan kunnilta sekä Saukonon vesihuolto –osuuskunnalta. Turun Seudun Puhdistamo laskuttaa Auran sekä Marttilan kunnan jätevesimaksut suoraan ko. kunnalta. Lisäksi Saukonon vesihuolto-osuuskunnan maksu sisältää sopimuksen mukaiset investointikulut Liedon Vedelle.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Marttila-Tarvasjoki-Lieto siirtoviemäriin rakentaminen alkanut vuonna 2015 ja valmistunut syksyllä 2017. Siirtoviemäriin rakentamisen yhteydessä on rakennettu runkovesijohto Ø 160 mm Yliskulmalta Tarvasjoelle. Tarvasjoen kuluttajille johdetaan vettä Liedosta sekä osa tullaan jatkossakin ostamaan Parravahan Vesi Oy:ltä. Tarvasjoella tullaan vaihtamaan kaikki vesimittarit etäluettaviin vesimittareihin, vaihtotyö aloitetaan vuoden 2018 aikana. Tarvasjoen jätevedenpuhdistamon toiminta on lakkautettu maaliskuussa 2017, Tarvasjoki-Yliskulma siirtoviemäriin valmistuttua. Lisäksi Marttilan kunnan kanssa tehty jätevesien johtamissopimus.

Laskutuskausi muutettu siten että kulutuslaskutus tehdään 4 krt/vuosi (edellinen 3 krt/vuosi).

70-luvun lopulla rakennetut Kahlojan ja Sillilän pumppaamot saneerattu lisääntyneiden jätevesimäärien takia. Uuden tekniikan myötä energiankulutus puolittuu. Tiemestarintien pumppaamon vaihto, paineviemäriin jatkaminen sekä hajunpoiston parantaminen liittyvät Kronfågel Oy:n tuotannon nousuun.

Laakkari-Liedon aseman välisen runkovesijohdon suunnittelu alkanut, toteutus v. 2019 – 2020, tarve lisääntyneen vedentarpeen varmistamiseen Liedon pohjoisosalla sekä varautumisen myötä yhtenä syöttösuuntana.

INVESTOINNIT

Investoinnit esitetään erillisessä investointiosassa.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
verkkoon pumpattu vesi/ m3					
- Lieto	988 946	970 000	980 000	1 070 000	1070 000
- Parravaha	92 000	95 000	95 000	35 000	35 000
verkkoon pumpattu jätevesi/m3					
- Lieto	926 144	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
- Tjoki	75 842	75 000	75 000	75 000	75 000
- Aura		400 000	400 000	420 000	420 000
- Marttila		40 000	100 000	100 000	100 000
Siirtomaksu /m3	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
investointimaksu	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
puhdasvesitaksa /m3	2,31	2,31	2,31	2,31	2,31
jätevesitaksa /m3	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toimi	Perustamis- pvm	Yksikkö	TA 2017 palkat +sos €	TS 2018	TS 2019
Vesihuoltomestari	toimi	1.1.2018	Liedon Vesi	50 000 €		

Perustelut vesihuoltomestarin toimen perustamista varten:

-Valmiusharjoitus 15.3.2017 osoitti, että tarpeen lisäresurssitarpeesta. Vesihuoltopäällikkö ei pysty, eikä voi vastata yksin mahdollisen kriisin sattuessa kaikesta. Uuden henkilön työpanosta tarvitaan mm. johtokarttojen päivittämiseen, vesihuoltopäällikön lomien ja vapaiden sijaistamiseen ja hallinnollisten asioiden valmisteluun. Lisäksi resurssilisäyksellä pystyttäisiin myös tarvittaessa avustamaan kunnallistekniikan rakentamis-, saneraus- ja kunnossapitotehtävissä. Seudulliset siirtoviemärihankkeet vaativat myös resursseja Aura-Oripää / Marttila- Lieto ja niihin liittyvät pumppaamot, vesijohtolinjat ja kaukovalvonta.

TALOUS

1 000 EUROA	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	3 656	3 672	4 077	+ 11 %	4 177	4277
MENOT	-2 724	-2 721	3 043	+11 %	3043	3043
TOIMINTAKATE	932	950	1 034	+8,7	1034	1034

Liedon Vesi

TULOSLASKELMA €	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Liikevaihto	3 775 670	3 656 043	4 058 176	4 158 176	4 258 176
Liiketoiminnan muut tuotot	20 819	16 600	19 800	19 800	19 800
Ostot tilikauden aikana	-610 554	-666 288	-744 100	-744 100	-744 100
Palvelujen ostot	-2 020 645	-1 910 570	-2 139 086	-2 139 086	-2 139 086
Liiketoiminnan muut kulut	-183 334	-144 792	-160 336	-160 336	-160 336
Poistot ja arvonalentumiset	-608 732	-709 760	-817 237	-930 000	-1 050 000
Liikeylijäämä (-alijäämä)	373 224	241 233	217 217	204 454	184 454
Rahoitustuotot ja -kulut	-136 490	-141 144	-114 206	-103 206	-93 206
Korkotuotot	298	6 287	6 287	6 287	6 287
Muut rahoitustuotot	4 331	2 000	2 000	2 000	2 000
Korkokulut	-48 603	-58 603	-30 000	-19 000	-9 000
Korvaus peruspääomasta	-92 493	-90 828	-92 493	-92 493	-92 493
Muut rahoituskulut	-22	0	0		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	236 733	100 089	103 011	101 248	91 248

Liedon Vesi

RAHOITUSLASKELMA €	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toiminnan rahavirta					
Liikeliikettä (-aliäämä)	373 224	241 233	217 217	204 454	184 454
Poistot ja arvonalentumiset	608 732	709 760	817 237	930 000	1 050 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-136 490	-141 144	-114 206	-103 206	-93 206
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 711 022	-2 200 000	-1 930 000	-2 150 000	-2 090 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 293 357	775 800	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	101 034	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-471 166	-614 351	-1 009 752	-1 118 752	-948 752
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-60 000				
Lainakannan muutokset	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-172 068
Vaikutus maksuvalmiuteen	-731 166	-814 351	-1 209 752	-1 318 752	-1 120 820

Kaavoitus ja rakentaminen

Vt. toimialajohtaja Ari Blomroos

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Kaavoitus- ja rakennuslautakunnan vuoden 2018 talousarvio vastaa määrärahojen osalta pääpiirtein vuoden 2017 talousarviota. Toiminnassa huomioidaan erityisesti Liedon kunnan elinkeino-ohjelma 2016-2020:n strategiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Yleiskaavoituksen osalta jatketaan vireillä olevia osayleiskaavahankkeita; Kanta-Liedon ja Maaria-Ilmaristen osayleiskaavoja. Valmistelussa olevat osayleiskaavat kattavat koko vanhan Liedon alueen. Osayleiskaavojen tavoitteellinen valmistumisaikataulu on vuoden 2018 aikana. Kanta-Liedon osayleiskaavaan liittyy Yliskulman tarkennus (Yliskulman kyläkaava), jossa selvitetään taajaman maankäyttö rakennuspaikkakohtaisesti. Oikeusvaikutteinen yleiskaava on kunnan tuloksellisen maankäyttöpolitiikan yksi oleellinen väline. Nykyinen yleiskaava on vanhenemassa, sen ohjeluusi on 2020 ja sille haetaan jatkoaikaa.

Asemakaavoituksessa painopiste on kaikissa taajamissa pl. Yliskulma, jonka maankäyttö selvitetään yleiskaavatyössä. Keskustan alueella varaudutaan laatimaan 2010 käydyin arkkitehtikilpailun pohjalta ydinkeskustan ja Kievarintien alueille täydennysrakentamisen mahdollistavat asemakaavat. Aurajoen ranta-alueille toteutetaan puisto, josta hyväksytyn kuntastrategian mukaisesti muodostuu kuntalaisten olohuone. Asemanseudulla pääpaino on työpaikka-alueiden laajentamisessa. Pientaloalueita kaavoitetaan Ilmarisiin Kirkonseudulle, Loukinaiisiin sekä Tarvasjoelle.

Toisena painopisteenä kaavoituksessa on pääliikenneverkon toimivuutta ja turvallisuutta parantavat hankkeet, kuten kokoojakatu yhteyden mahdollistaminen Avantista Vt 10:lle. Tässä järjestelyssä paranevat oleellisesti myös Tammitien ja Vanhan Härkätien liikenneturvallisuus. Keskustaajamassa selvityksen alla on Kirkkotien-, VT 10:n- ja Uuden Kievarintien liikennejärjestelyt kevyen liikenteen ja Fölin tarpeet huomioiden. Ely-keskuksen kanssa jatketaan Valtatie 10:n kehittämistä vuoden 2017 aikana valmistuneen Valtatie 10 välillä Kaarina-Lieto-toimenpideselvityksen antamilla lähtökohdilla. Yleiskaavatasolla selvitetään Saukonojantie-Kurkelantie-yhteyden toteutusmahdollisuus. Ratkaisulla rauhoitetaan Kirkkotie läpiajoliikenteeltä ja se vaikuttaa alueen liikenneturvallisuuteen sekä Jokiranta-kaupallinen keskus-akselin virkistysaluekokonaisuuden toimivuuteen.

Yhtiömuotoisen rakentamisen painopiste keskustaaajamassa. AO-tonttien osalta myynnin rungon muodostaa Ilmaristen Halmelan kentän laajennuksen tonttivaranto sekä nykyinen, eri taajamista koostuva laajahko tonttivaranto. Vaihtoehtoksi hajarakentamiselle Asemanseudun ja Tarvasjoen asemakaava-alueilla mahdollistetaan myös isommat tontit kaavamuutoksilla tai vaihtoehtoisesti yhdistelemällä nykyisiä tontteja.

Yritystonttien luovuttamisen pääpaino on Avantin ja Pääskykallion alueilla, joilla on laaja ja monipuolinen tonttivaranto. Kaavallisesti ja maapoliittisesti varaudutaan Asemanseudulla moottoritien pohjoispuolisen yritysalueen laajentamiseen.

Asiakaskeisellä, mahdollistavalla kaavoitus- ja lupapolitiikalla turvataan olevien yritysten pysyminen ja laajentuminen kunnassa ja uusien sijoittuminen kuntaan.

Kunnan maavarantoa varmennetaan hankkimalla raakamaata kunnan kehittämisen kannalta keskeisiltä alueilta. Ylläpidetään riittävä tonttivaranto. Tontinmyyntivoiton näytellessä keskeistä roolia lautakunnan

budjetissa tuleekin tonttivarannosta pitää erityistä huolta. Tonttivarannon tulee koko ajan vastata kysyntää, niin käyttötarkoituksen, sijainnin kuin muiden luovutusehtojenkin osalta.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Lieto-strategiaa toteutetaan kaavoitus- ja rakennuslautakunnan hyväksymien strategisten tavoitteiden ja kriittisten menestystekijöiden avulla.

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta

Vt. toimialajohtaja Ari Blomroos

TOIMINTA-AJATUS

Kaavoitus- ja rakennuslautakunnan tehtävänä on maankäytön suunnitelmallinen ohjaus, tontinmyynti, maanmittaus, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu. Kaavoituksen tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää korkealaatuista rakennettua ympäristöä, joka tarjoaa asukkaille vaihtoehtoisia asuin-, työpaikka- ja virkistysalueita. Mittaustoimi tuottaa maaomaisuuden hallintaan, kiinteistöjen muodostamiseen ja paikkatietoihin liittyviä palveluja.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet/Mittarin tavoitearvo
Ylivertainen maankäyttö- ja lupapolitiikka takaavat seudullisen johtoaseman säilymisen	-valmius vastata tehokkaasti asumis- ja yritysraentamisen tarpeisiin	- tontinluovutusohjelman mukaiset tontit luovutettu (mittari asuntomäärä ja yritystontit) - osayleiskaavat hyväksymisvalmiudessa - raakamaavarantoa ylläpidetään 5 vuoden tarpeisiin - tonttivarantoa ylläpidetään 3 vuoden tarpeisiin - yrittäjän tarpeeseen räätälöidyt tontit (toteutuma kpl) - rakennuslupien käsittelyn tavoiteaika 4 viikkoa -ympäristölupien käsittelyn tavoiteaika 3-4 kuukautta -ympäristönsuojelun valvontaohjelman mukaiset tarkastukset suoritettu

Jokirannan ja Keskuspuiston kehittäminen luo kaikenikäisille kuntalaisille yhteisen olohuoneen	- tarkoituksenmukainen toteutus varmistetaan kaavoituksella ja maisemasuunnittelulla	- suunnittelu yhteistyössä eri toimialojen ja käyttäjäryhmien kanssa - 1.vaiheen toteutus v.2018
Kunnan eri osiin sijoittuvalla monipuolisella yritystonttitarjonnalla varmistetaan työpaikkaomavaraisuuden kasvu ja kärki-sijoitus yrittäjä-ystävällisyyskyselyssä	-Avantin, Tuulissuon, Asemanseudun, Tyllin ja keskustan yritysalueiden monipuolisen yritystonttitarjonnan ylläpito - valmius vastata erilaisten yritysten tarpeisiin -yritystoiminnan toimivuus varmennetaan liikenne- ja ratkaisulla	- kiireellisten kaavamuutosten käsittelyaika 4 kk - Kehätien parantamiseen liittyvät kaavahankkeet ovat valmiit - Avantin eritasoliittymän toteutusta edistetään - Loukkaistentien ja Avantintien kiertoliittymän toteutus varmistetaan
Motivoituneella henkilöstöllä ja asiakaskeskeisillä palveluilla saavutetaan valtakunnallinen johtoasema asukkaiden ja yrittäjien tyytyväisyydessä	-Hyvän työilmapiirin ja me-hengen ylläpitäminen ja edistäminen - Hyvän palveluasenteen ylläpitäminen ja edistäminen: etsitään yhdessä keinoja tehdä asiakkaan hanke mahdolliseksi	Avoimena olevat vakanssit on täytetty. Paikkatiedon hallintajärjestelmä on toteutettu.
Liedossa on elinvoimaa ja positiivista pohinaa.	Kunnan eri alueiden monipuolinen tonttitarjonta ja yritysten tarpeisiin vastaaminen tontti- ja sijoittumisasioissa	Tonttivarannon ylläpitämiseen ja tonttien markkinointiin on varattu riittävä henkilöresurssi.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Lautakunnan tuloista oleellisen osan muodostaa tontinmyyntivoitto, joka on hyvin suhdanneriippuvainen. Tontinmyyntitulon toteutumisen varmistaminen edellyttää markkinatilanteen kokoaikaista seuranta ja valmiutta tarvittaessa tehdä nopeasti muuttuvien tilanteiden edellyttämiä korjausliikkeitä. Viestintää ja markkinointia lisätään.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1 964	2 254	4 598	+104%	2 898	2 898
MENOT	-1 432	-1 448	-1 801	-24%	-1 817	-1 817
TOIMINTAKATE	532	806	2 797	+247%	1 081	1 081

Kaavoitus- ja mittaus-toimi

Vt. toimialajohtaja Ari Blomroos

TOIMINTASUUNNITELMA

Kaavoituksen tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää korkealaatuista rakennettua ympäristöä, joka tarjoaa asukkaille vaihtoehtoisia asuin-, työpaikka- ja virkistysalueita. Mittaus-toimi tuottaa maaomaisuuden hallintaan, kiinteistöjen muodostamiseen ja paikkatietoihin liittyviä palveluja.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Toimiva markkinointi ja toteutumisen seuranta.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN

Henkilöstöön esitetään yhden henkilön lisäys. Lisäksi tehtäväkuvia tarkistetaan ja suunnittelijan nimike

INVESTOINNIT

Raakamaan hankintaan varattu määrärahaa on 2M euroa. Raakamaata on saatavilla keskeisiltä alueilta ja näiden hankintaan varaudutaan.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kaavojen lkm	16	10	10	10	10
luovutettujen tonttien lkm, joista myytyjä	42	70/35	70/35	70/35	70/35

VAKANSSIMUUTOKSET

Vakanssimuutokset Nimike	Virka/toimi	Perustamis- pvm	Yksikkö	TA 2018 palkat +sos €	TS 2019	TS 2020
Suunnittelijan vakanssi paikkatietosuunnittelijaksi	V vakanssi- numero 400134	1.3.2018	Kaavoitus ja mittaus	Määräraha olemassa		
Suunnitteluavustaja	T	1.3.2018	Kaavoitus ja mittaus	+37 000	määrärahat varattava	määrärahat varattava

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos% TA 18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	1 778	2 086	4 406	+111 %	2 706	2 706
MENOT	-877	-979	-1 247*)	-27 %	-1 257	-1 257
TOIMINTAKATE	902	1 106	3 159	+186 %	1 449	1 449

Lisätty 300.000€ kulut tonttien esirakentamiseen.

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Rakennustarkastaja Jani Kreula

TOIMINTASUUNNITELMA

Huolehtii rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun keinoin elinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

MUUTOKSET EDELLISEEN VUOTEEN:

Louhi- ja Lupapiste-ohjelmien täysimääräinen käyttö ja rakennuslupien sähköinen pysyvyysarkistointi.

Selvitetään rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yhteistyötä lähikuntien kanssa.

Littoistenjärven neuvottelukunnalle esitetään 25 000 euron määrärahaa vuoden 2017 tapaan.

Valonian vesiensuojelu- ja vesihuoltoyhteistyöhön kaudelle 2018-2020 esitetään 1500 euron määrärahaa.

Rakennusvalvonnan tehtäviä on hoidettu tilapäisjärjestelyin, Johtava rakennustarkastaja jatkaa todennäköisesti vt. toimialajohtajana. Rakennusvalvonnan olemassa olevat vakanssit esitetään täytettäväksi alkuvuonna.

INVESTOINNIT

Ei investointeja

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Lupien määrä: Rakval/	437	370	400	400	400
Suoritetut tarkastukset: Rakval/katselmusten lkm	1489	1600	1600	1600	1600
Ymp.suoj/Valvontatark. lkm	110	105	100	100	100

VAKANSSIMUUTOKSET

Avoinna olevat vakanssit täytetään.

TALOUS

1 000 EUROA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	MUUTOS % TA18/17	TS 2019	TS 2020
TULOT	186	168	192	+14 %	192	192
MENOT	-555	-468	-554	-18 %	-560	-560
TOIMINTAKATE	-369	-300	-362	-21 %	-368	-368

Tontinluovutusohjelma ja kaavoitusohjelma

Käsitelty kunnanhallituksessa §405/2.10.2017

TONTINLUOVUTUSOHJELMA 2018-2020

KAAVRAK __2017 / KH __2017 / KV __2017

TA 7.9.2017

ALUE	TONTTI-TYYPPI	2018	2019	2020	2018-2020 YHTEENSÄ
1. KIRKONSEUTU	AK/AR/AP	40	45	40	125
	AO	5	25	15	45
	A YHT	45	70	55	170
	T/K	2	2	2	6
2. ASEMA	AR/AP	5	5	-	10
	AO	5	-	5	10
	A YHT	10	5	5	20
	T/K	2	2	2	6
3. ILMARINEN	AR/AP	5	15	10	30
	AO	20	10	-	30
	A YHT	25	25	10	60
	T/K	-	-	-	-
4. LOUKINAINEN	AR/AP	15	-	10	25
	AO	10	-	20	30
	A YHT	25	0	30	55
	T/K	-	-	-	-
5. LITTOINEN / AVANTI-TUULISSUO	AR/AP	-	-	-	0
	AO	-	-	5	5
	A YHT	0	0	5	5
	T/K	10	10	10	30
6. YLISKULMA	AO	-	5	-	5
7. TARVASJOKI	AO	5	-	5	10
	T/K	1	1	1	3
KOKO KUNTA	AK/AR/AP	65	65	60	190
	AO	45	40	50	135
	A YHT	110	105	110	325
	T/K	15	15	15	45

LUVUT OSOITTAVAT TOTEUTETTAVAN ASUNTOMÄÄRÄN

AMMATTIMAISEEN RAKENTAMISEEN OSOITETTAVA TONTTITARJONTA

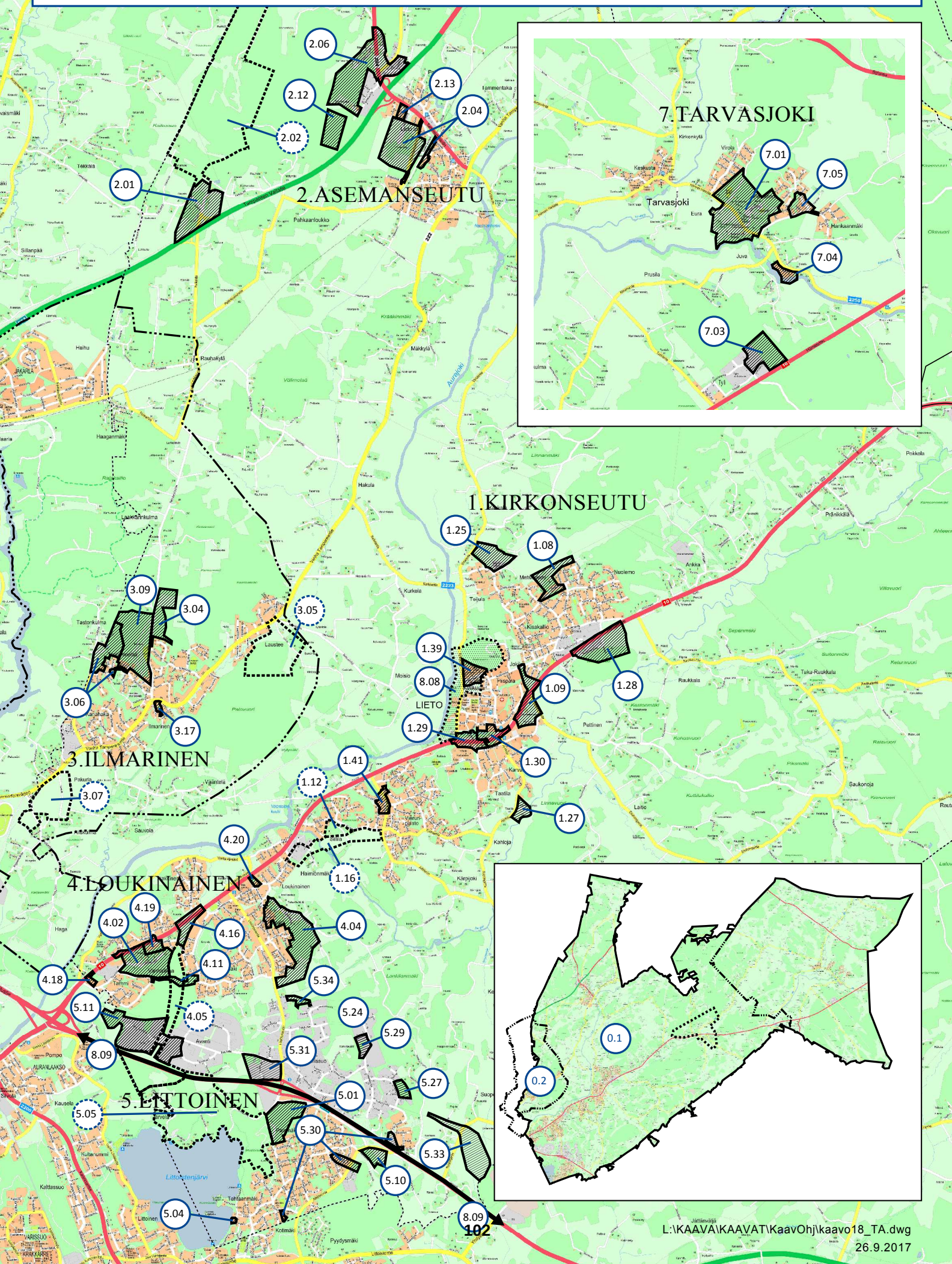
KAAVOITUSOHJELMA 2018-2020

L:\kaava\kaavat\kaavohj\kaavoh18_TA.xls KAAVRAK 00.0.2017 / KH 00.0.2017

26.9.2017

SUUNNITELMA		2017	2018	2019	2020
YLEISKAAVAT					
0.1	Kanta - Liedon OYK (+ Yliskulman tarkennus)				
0.2	Maaria - Ilmarinen OYK				
ASEMAKAAVAT					
1. KIRKONSEUTU		2017	2018	2019	2020
1.08	Pohjois - Nuolemo				
1.09	Saukonjantie II / Yhdistysten muutos				
1.12	Sillilä IV				
1.16	Sillilä - Haimionmäki yhdistie				
1.25	Teijulan laajennus				
1.27	Taatilan lämpölaitos II				
1.28	Huoltomiehentie ak ja akm				
1.29	Uusi Kievarintie ak ja akm				
1.30	Ydinkeskustan ak ja akm				
1.39	Seurakunnan alue				
1.41	Rekikujan muutos				
2. ASEMANSEUTU		2017	2018	2019	2020
2.01	Kailassuonkallio 1				
2.02	Kailassuonkallio 2				
2.04	Zoolandia				
2.06	Liedon Portin laajennus II				
2.12	Tiemestarintien jatko II				
2.13	Hiippakujan muutos				
3. ILMARINEN		2017	2018	2019	2020
3.04	Halmelan laajennus II				
3.05	Sumentola				
3.06	Tastonmetsä II				
3.07	Pakurla				
3.09	Tastonmetsä III				
3.17	Valkkiaisvuorentien muutos				
4. LOUKINAINEN		2017	2018	2019	2020
4.02	Tammen laajennus				
4.04	Matintalo II				
4.05	Kaarinantien kääntö				
4.11	Tammi - Nenämäki yhdistie				
4.16	Hakkisten risteysalue				
4.18	Tammen muutos				
4.19	Pohjoisrinteen muutos				
4.20	Myllymäen muutos				
5. LITTOINEN		2017	2018	2019	2020
5.01	Järveläntien asuin-, palvelu- ja yritysalue				
5.04	Littoisten vesilaitoksen / muutos				
5.05	Järvelä				
5.10	Alisippaantien työpaikka-alue				
5.11	Länsi-Avantintien jatko				
5.24	Lämpövoimala				
5.27	Itä-Tuulissuo				
5.29	Asfalttiaseman muutos				
5.30	Littoisten muutokset				
5.31	Tuulissuon risteysalueen muutos				
5.33	Tuulissuontien jatko 2				
5.34	Kuljuntie - Siiventie				
7. TARVASJOKI		2017	2018	2019	2020
7.01	Koulukeskuksen - Jäähallin alue				
7.03	Tyllin alueen muutos ja laajennus				
7.04	Meijerin muutos				
7.05	Tuohitien muutos				
8. MUUT SUUNNITELMAT		2017	2018	2019	2020
8.01	Turun kaupunkiseudun maakuntakaavan päivitys				
8.07	Maa-Ilma ulkoilureittisuunnitelma				
8.08	Jokirannan ja keskuspuiston suunnittelu ja tot.				
8.09	Kehätien E18 tiesuunnittelu ja toteutus				

Vuoden 2018 tärkeimmät asemakaavakohteet

Investointiosa

Yhteenveto hankeryhmittäin 1000 €		TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Talonrakennus Tekninen lautakunta	Investointimenot	-4 836	-10 630	-12 123	-3 260	-2 025	-1 730
	Koulut				-695	-835	-800
	Päiväkodit				-1 385	0	0
	Sote				-250	-80	0
	LVI jakamaton				-100	-300	-300
	Muut				-440	-180	0
	Pienhankkeet				-390	-630	-630
	Investointitulot	0	1 030	1 030	0	0	0
	Rahoitusosuudet	0	1 030	1 030	0	0	0
	Luovutustulot	0	0	0	0	0	0
	Netto	-4 836	-9 600	-11 093	-3 260	-2 025	-1 730
Yhdyskuntatekniikka: tiet, sillat, puistot, liikuntapaikat, yleiset alueet Tekninen lautakunta	Investointimenot	-2 711	-3 870	-4 300	-4 000	-5 420	-4 610
	Keskusta				-1 250	-1 370	-850
	Loukinainen				0	0	-350
	Ilmarinen				-350	0	-300
	Avanti				-340	-1 260	-800
	Asema				-100	-300	-100
	Koko kunnan alue				-330	-440	-440
	Hulevesi				-150	-100	-200
	Tarvasjoki				-30	-170	-500
	Valaistus				-140	-270	-250
	Puistot, leikkipaikat				-860	-1 060	-370
	Asfaltointi				-450	-450	-450
	Investointitulot	0	0	0	160	0	0
	Rahoitusosuudet	0	0	0	160	0	0
	Luovutustulot	0	0	0	0	0	0
	Netto	-2 711	-3 870	-4 300	-3 840	-5 420	-4 610
Liedon Vesi Tekninen lautakunta	Investointimenot	-2 715	-2 180	-2 180	-1 910	-2 130	-2 070
	Keskusta				-350	-350	0
	Asema				0	-450	-550
	Littoinen				-150	-200	-200
	Loukinainen				-80	-100	-250
	Ilmarinen				-300	0	-200
	Tarvasjoki				-300	-280	-100
	Muut jakamaton				-730	-750	-770
	Investointitulot	1 293	776	776	0	0	0
	Rahoitusosuudet	1 293	776	776	0	0	0
	Luovutustulot	0	0	0	0	0	0
	Netto	-1 422	-1 404	-1 404	-1 910	-2 130	-2 070

Yhteenveto hankeryhmittäin 1000 €		TP 2016	TA 2017	MTA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Maanhankinta, tonttien ja rakennusten myynti	Investointimenot	-1 007	-1 500	-1 500	-2 000	-2 000	-2 000
	Investointitulot	116	500	500	1 000	500	500
	Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
	Luovutustulot	116	500	500	1 000	500	500
	Netto	-891	-1 000	-1 000	-1 000	-1 500	-1 500
Irtaimisto	Investointimenot	-553	-1 497	-1 497	-591	-118	-100
	Hallintopalvelut				-190	-100	-100
	Sivistyspalvelut				-280	-18	0
	Sote-palvelut				-101	0	0
	Liedon Vesi				-20	0	0
	Investointitulot	1 000	0	0	0	0	0
	Netto	-552	-1 497	-1 497	-591	-118	-100
Investoinnit yhteensä	Investointimenot	-11 822	-19 677	-21 601	-11 761	-11 693	-10 510
	Investointitulot	1 410	2 306	2 306	1 160	500	500
	Rahoitusosuudet	1 294	1 806	1 806	160	0	0
	Luovutustulot	116	500	500	1 000	500	500
	Netto	-10 412	-17 372	-19 295	-10 601	-11 193	-10 010

Kuntakonserni

KUNTAKONSERNIN TOIMINNAN JA TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Kunnanvaltuusto on 25.9.2017 hyväksynyt Liedon kunnan konserniohjeen, joka on astunut voimaan 1.10.2017. Konserniohjeen tarkoitus on parantaa kunnan omistuksessa olevien yhtiöiden kannattavuutta ja kilpailukykyä, niiden välistä tiedonkulkua ja omistajaohjausta, karsia toimintojen päällekkäisyyttä ja lisätä toimintojen tehokkuutta sekä riskienhallintaa ja näin edistää konsernin kokonaisuutta. Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Konserniohjeen 2. luvun mukaan konsernijohtoon edustajat käyvät vuosittain tavoite- ja talousarviokeskustelut tytäryhteisön johtoon kanssa. Talousarvion käsittelyn ja hyväksymisen yhteydessä määritellään yhteisön tavoitteet sekä toimintaa ja taloutta kuvaavat tunnusluvut. Tavoitteiden tulee olla talousarviokauteen sidottuja ja mitattavia.

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot (Kuntalaki 116 §). Konserniohjeen kohdan 7.1.3. mukaan osavuositarkastukset annetaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Ne laaditaan kunnanhallituksen antamien ohjeiden ja määräämien aikataulujen mukaisesti. Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi konsernijohtolle. Tytäryhtiön on annettava tarvittaessa konsernijohtoon pyynnöstä erillisiä selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

Liedon kunnan konsernitalinpäätökseen yhdisteltäviä tytäryhtiöitä ovat Liedon Asunnot Oy ja Liedon Lämpö Oy. Tytäryhtiö Nuortentalo Tarvashovi Oy:n osakkeet on myyty tilikauden 2017 aikana ja se ei kuulu enää kuntakonserniin.

Liedon Asunnot Oy

toimitusjohtaja Tapio Hänninen

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Tulevana vuonna yhtiön toiminta jatkuu ennallaan. Remontteja tehdään tarpeen ja suunnitelman mukaan vuokrataloissa. Suunnitelmissa on tehdä kolmeen vuokrataloon osin keittiö ja osin kph remontteja.

Uuden vuokrakerrostalon hankkeeseen varautuminen.

LIETO-STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

TUOTTAVUUS

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

YHTIÖ OSTAA KAIKKI PALVELUT YRITYKSILTÄ, JOTEN VAIKUTUS ON HUOMATTAVA.

TALOUS

1 000 EUROA	TAP 2017	TA 2018		TS 2019	TA 2020
TULOT	1906	1911		1950	1990
MENOT	1899	1900		1945	1985
TOIMINTAKATE	7	11		5	5

TOIMINTA-AJATUS

Tuottaa ja ylläpitää kysyntää nähdessä riittävää vuokra-asuntokantaa.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite ja kriittinen menestystekijä	Tavoite	Mittarin tavoitearvo
Kohtuullinen vuokrataso	Kulujen pitäminen kurissa	n. 0-1 %:n vuokrien korotus
Asukas viihtyvyys	Huoneistojen hyvä kunto -tarvikekulut yhtiöltä Häiriöiden poisto	asukkaiden pieni vaihtuvuus (alle 50/vuosi)

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

TUOTTOPUOLELLA LIEDON ASUNNOT OY:N TALOUSARVIO EI YLEENSÄ JUURIKAAN HEITÄ JA VUOSIKULUPUOLELLA ON PYSYTTY BUDJETIN RAAMEISSA.

VUOKRASAATAVAT (30.6.2017 37 229 €) PIDETÄÄN MAHDOLLISIMMAN PIENINÄ TEHOKKAAN PERINNÄN AVULLA.

ASUNTOJEN KORJAUSTARVE SUUNNITELMIEN MUKAAN JA MUUT ESILLETULEVAT KORJAUSTARPEET ERIKSEEN HARKITEN.

TALOUS

1 000 EUROA	TAP 2017	TA 2018		TS 2019	TA 2020
TULOT	1906	1911		1950	1990
MENOT	1899	1900		1945	1985
TOIMINTAKATE	5	11		5	5

LIEDON ASUNNOT OY TALOUSARVIO						
TUOTOT						
			2018	2017		muutos-%
Vuokratuotot ja käyttökorvaukset		1681639		1674965		0,40
Junninpiha		135312		135312		-
Itsenäiset as oy:t		94000		96000	-	2,08
Tuotot yhteensä		1910951		1906277		0,25
KULUT						
Hoitovastikkeet						
Junninpiha		57100		130904	-	56,38
Itsenäiset as oy:t		55000		64918		
Kokous- ja tilintarkastuspalkkiot		10500		10200		2,94
Pankki- ja toimistokulut		15000		15000		-
Isännöintipalkkio		55209		53601		3,00
Kiinteistön huolto ja siivous		190113		188877		0,65
Kaapeli-TV-vuosimaksu		24200		25000	-	3,20
Hissin vuosihuolto		12200		12200		-
Ulkoalueet		11000		11000		-
Vesi		144402		147043	-	1,80
Sähkö		74067		69348		6,80
Lämpö		237980		240170	-	0,91
Jätehuolto		40500		41100	-	1,46
Vakuutukset		13700		12600		8,73
Kiinteistövero		46300		45400		1,98
Vuosikorjaukset		184000		184000		-
Muut hoitomenot		22500		22500		-
Tonttivuokra		14550		14500		0,34
Varautuminen uuden kerrostalon hankkeeseen		45000		0		
Menot yhteensä		1253321		1288361	-	2,72
KÄYTTÖKATE		657630		617916		6,43
RAHOITUSKULUT						
Korot		81824		112763	-	27,44
Kuolelut		513189		380859		34,75
Omanpääoman korot		27000		27000		-
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ		622013		520622		19,47
KAIKKI KULUT YHTEENSÄ		1875334		1808983		3,67
voitto/tappio		35617		97294	-	63,39
tyhjäkäynti ja luottotappiot		25000		45000	-	44,44
Varaus tuleviin lyhennyksiin ja korkoihin		0		45000	-	100,00
		10617		7294		45,56

TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2018

Liedon Lämpö Oy

Tilivelvolliset

Liedon Lämpö Oy:n hallitus ja toimitusjohtaja.

Toiminta-ajatus

Liedon Lämpö Oy tuottaa ja toimittaa kohtuuhintaista kaukolämpöä toiminta-alueensa sopimusasiakkaille.

Liittymismaksuilla ja perusmaksutuloilla katetaan verkostojen rakentamiskulut.

Lämpöyhtiön verkostoa kasvatetaan huomioon ottaen kaavoituksen ja alueen taloudellisen kehityksen vaatimukset.

Kasvua haetaan vain taloudellisesti kannattavalla tavalla.

Toiminnan painopisteet ja strategiset tavoitteet 2018-2019

Kohtuuhintaisen lämmönmyynnin toimintamallin toteuttamisen jatkaminen.

Lisätään lämmöntuotantoa vastaamaan verkoston kasvaneita vaatimuksia.

Parannetaan lämmöntoimitusvarmuutta kunnostamalla lämpökeskuksia ja lisäämällä automaatiota sekä kehittämällä kaukolämpöverkostoa.

Korvataan kevyen polttoöljyn käyttöä mahdollisuuksien mukaan etenkin Ilmaristen verkossa.

Tavoitellaan 100% uusiutuvaa lämmöntuotantoa.

Tutkitaan auringon hyödyntämismahdollisuuksia lämmön ja sähkön tuotannossa.

Parannetaan tiedotusta ja nostetaan kaukolämmön profiilia paikallisena, ekologisena ja kannattavana lämmitysratkaisuna.

Suunnitellaan kunnan kaavoituksen kanssa yhdessä uusia asuinalueita kaukolämpöön.

Tavoitellaan 5-10 % kasvua vuositasolla lämmönmyynnissä mitattuna.

TALOUSARVIO 01.01.2018 - 31.12.2018

	TOT 2016	BUD 2017	ENN 2017	BUD 2018	BUD %-muutos
Myynti	2552610	2447300	2569966	2785000	13,80
LIIKEVAIHTO	2552610	2447300	2569966	2785000	13,80
Liiketoiminnan muut tuotot	774	0	0	0	
Materiaalit ja palvelut					
Aineet ja tarvikkeet					
Ostot tilikauden aikana	-1523735	-1242770	-1591011	-1559620	25,50
Varastojen muutos	-6703		30000	25000	
Ulkopuoliset palvelut	-90580	-70000	-70000	-70000	0,00
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-116961	-115660	-108500	-120000	3,75
Eläkekulut	-19725	-21000	-20000	-21000	0,00
Muut henkilösivukulut	-3946	-4530	-3971	-4200	-7,28
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-475273	-520250	-660724	-608424	16,95
Liiketoiminnan muut kulut					
Vapaaeht. henkilöstökulut	-18069	-7000	-15000	-8000	14,29
Toimitilakulut	-15416	-18300	-19000	-18500	1,09
Irtaimistokulut	-136600	-180000	-146500	-117000	-35,00
Matka- ja kuljetuskulut	-5945	-6000	-6500	-8500	41,67
Mainos- ja edustuskulut	-3399	-7000	-8000	-8000	14,29
Muut liiketoiminnan kulut	-70903	-71200	-65107	-69500	-2,39
LIIKEVOITTO -TAPPIO	-91688	183590	-114347	197256	7,44
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut korko- ja rahoitustuotot	53	200	177	0	-100,00
Korko- ja muut rahoituskulut	-70629	-51400	-29172	-60663	18,02
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNN.ER.	-8759	132390	-143519	136593	3,17
Satunnaiset erät					
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILIN- PÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-8759	132390	-143519	136593	3,17
Tilinpäätössiirrot					
Tuloverot	0	-26478	0	-33943	28,19
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-8759	105912	-143519	102650	-3,08

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, valtuutetut, virkamiehet ja lehdistön edustajat sekä lehteriyleisö,

Liedon talousarvio vuodelle 2018

Suomen, Varsinais-Suomen ja Liedon talous on kehittynyt myönteisesti viime aikoina. Emme enää ole samanlaisessa akuutissa ongelmatilanteessa kuin mihin viime vuosina jo jouduimme totuttelemaan ja talouden odotetaan kasvavan myös ensi vuonna, joskin kuluvaan vuotta maltillisemmin. Verotulomme ovat kasvussa ja taloudellinen tilanteemme on sitä kautta koko lailla vakaa.

Tulevan vuoden talousarviota sorvattiin näin ollen muutamaa edellistä positiivisimmissa merkeissä. Ei haettu leikkauksia - pyrittiin vain hillitsemään käyttötalouden kustannusten kasvua. Tässä onnistuttiinkin – tosin ei täysin tyylipuhtaasti. Veroennustetta, saatavien valtionapujen määrää ja tontinmyynnistä saatavien tulojen määrää nostamalla saatiin kuitenkin talousarvio ylijäämäiseksi.

Edellä mainittujen arvioiden korottaminen on toki perusteltua. Positiivisemmassa suhdanteessa verotuloja kertyy enemmän ja tonttikauppakin käy paremmin. Silti yhtään ensi vuoden veroeuroa ei ole vielä kunnan kirstuun kilahtanut, eikä yhtään tonttia ole vielä myyty ensi vuoden tonttikiintiöstä. Epävarmuustekijöitäkin siis on.

Kulunut vuosi oli isojen investointien vuosi ja sellainen on ensi vuosikin. Tämä esitys kasvattaa lainakantaamme 3,3M€:lla. Investoimme ensi vuonna selvästi vähemmän kuin tänä vuonna, mutta Lieto edelleen velkaantuu lisää investointien kautta. Laajat investoinnit luovat myös kustannuksia käyttötalouden puolelle. Kokonaisvaltainen suunnittelu ja maltti ovat tärkeitä investointeja harkitessamme.

On paljon mukavampaa tehdä politiikkaa optimistisemmassa taloustilanteessa. Meillä ei ole nyt tarvetta ikäville leikkauksille tai toimintojen supistamisille. Tärkein tehtävämme on jatkaa Liedon suunnitelmallista ja vastuullista kehittämistä yhdessä ja samalla pitää huolta kustannustasosta ja välttää lisävelkaantumista. Siten varmistamme terveen taloudellisen pohjan tulevillekin vuosikymmenille. Jos me nyt osaamme hillitä kustannusten nousua vastakkaisen suuntaisista paineista huolimatta ja edelleen jatkamme pitkäjänteistä työtä palveluntuotannon rakenteiden uudistamiseksi – varmistamme myös, ettei meillä suhdanteiden muuttuessaan ole välittömästi tarvetta rajuille toimenpiteille.

Olemme osanneet tehdä monia asioita ennakoiden ja fiksusti. Liedon harjoittama elinkeino- ja kaavoituspolitiikka houkuttelee yrityksiä alueelle ja alueen työpaikat sekä toimivat palvelut varmistavat, että uusia asukkaita saadaan myös muuttoliikkeen kautta. Näitä asioita me haluamme jatkossakin vahvistaa.

Kuitenkin, koska maamme hallitus päätti viime viikon torstaina alentaa päivähoitomaksuja jo tammikuusta 2018 lähtien - esitämme muutoksena talousarvioesitykseen 200K€ lisäystä näiden varhaiskasvatuksen menetettyjen tulojen aiheuttaman aukon kattamiseksi.

Tällä muutoksella Liedon Kokoomuksen ja Liedon Kristillisdemokraattien yhteinen valtuustoryhmä hyväksyy esitetyn talousarvion vuodelle 2018 sekä taloussuunnitelman vuosille 2019-2020.

Valtuustoryhmä edellyttää vahvaa sitoutumista hyväksyttävään talousarvioon ja kriittistä suhtautumista kaikkiin kustannusten kasvua aiheuttaviin toimintoihin kaikilla toimialoilla.

Liedossa 11.12.2017,

Liedon Kokoomuksen ja Liedon Kristillisdemokraattien yhteinen valtuustoryhmä.

Matti Mäkelä

Hanna Lindholm

Jari Kumpulainen

Antti Väänänen

Antti Väänänen

Matti Kumpulainen

Jari Kumpulainen

Heidi Garmala

KESKUSTAN VALTUUSTORYHMÄN PUHEENVUORO TALOUSARVIOSTA 2018

Hyvä valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuutetut, kunnanjohtaja, virkamiehet sekä lehteriyleisö ja media.

Viimeiset kymmenen vuotta, Suomen talous on ollut syöksykierteessä. Tästä johtuen, maassamme on jouduttu tekemään välttämättömiä muutoksia, kipeitäkin. Pääministeri Sipilän johdolla, Suomen hallitus on tarttunut ongelmiin ja onnistunut kääntämään maamme talouden vihdoin noususuuntaan. Tällä on positiivisia kerrannaisvaikutuksia, jotka ylettyvät myös Lietoon.

Nopeinta talouden ja työllisyyden kasvu on ollut Varsinais-Suomessa. Alueen nousujohteinen kehitys, sekä muiden kuntien kanssa tehtävä yhteistyö, vahvistaa Liedon tulevaisuuden näkymiä.

Talousarvioesitys 2018 on puhuttanut valtuustoryhmäämme ja varsinkin sen investointisuunnitelma. Investoinnit tulee pitää järkevällä tasolla. Kannatamme tiukan euron talouspolitiikkaa, jossa katsotaan ensi vuotta pidemmälle. Suomen velkasuhde on vihdoin kääntynyt. Myös Liedossa, velan oton tulee pitäytyä mahdollisimman alhaisena.

Kunnanjohtaja on puheissaan vakuuttanut, että tämän talousarvioesityksen myötä lietolaisten palvelut säilyvät. Tämä on meille tärkeää.

Palveluihin liittyen, Liedon keskustan valtuustoryhmä tukee Suomen keskustan suuria, poliittisia linjauksia. SOTE-uudistus on turvattava, jotta julkiset palvelut säilyvät tulevaisuudessakin vahvoina. Yksityiset palvelut ovat osana tulevaisuuden SOTEa. Kannatamme pk-yrityksiä ja vapaata kilpailua, mutta suuryrityksille ei tule mahdollistaa SOTE:ssa monopoliasemaa.

Meille keskustalaisille hajautettu aluepolitiikka takaa mahdollisuuden asua ja elää muuallakin kuin kaupungeissa tai kuntien keskuksissa.

Siksi valtuustoryhmämme tukee Liedon keskusta-alueeseen panostamista, mutta muita kyliä ei tule unohtaa.

Liedon on pidettävä huolta heikoimmista asukkaistaan. On panostettava vanhusten hyvinvointiin ja omaishoitajiin, nuoriin, jotka ovat syrjäytyneet, tai ovat vaarassa syrjäytyä.

Kiitos Sipilän hallituksen, maamme talous on nousussa. Tämä luo positiivisia näkymiä myös Liedon kunnan talouteen. Meidän tehtävämme on pitää talous kurissa ja suunnata eurot niihin kohteisiin, missä niitä eniten tarvitaan.

Lopuksi haluamme kiittää kunnan virkamiehiä ja henkilöstöä erinomaisesta yhteistyöstä kuntamme hyväksi. Näistä asetelmista on hyvä jatkaa yhdessä eteenpäin.

Näillä sanoilla, Liedon keskustan valtuustoryhmä hyväksyy ~~pääpiirittain~~ talousarvioesityksen 2018.

Liedossa, 11.12.2017

☐ Liedon Keskustan valtuustoryhmä

Liedon Sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuoro talousarvioon 2018
Liedon kunnanvaltuustossa 11.12.2017:

Liedon kunnanvaltuusto käsittelee tänään Liedon kunnan talousarviota vuodelle 2018 sekä taloussuunnitelmaa 2018-2020. Talousarvion lukujen lisäksi arvioon sisältyy toimintasuunnitelma siitä mitä palveluja ja toimintoja kuntalaiset Liedon kunnalta saavat.

Talousarvion yhtenä perustana oleva Liedon kunnan veroprosentti pysyy entisellään ja on myös samassa tasossa lähinaapureittemme kanssa, tämä on hyvä asia.

Liedon kunnanhallituksen kokouksessa 4.12.2017 päätti kunnanhallitus lisätä 2018 talousarvioesitykseen 300.000 euron määrärahan avoterveydenhuollon, sairaalapalveluiden ja suun terveydenhuollon palveluiden laadun ja saatavuuden kehittämiseksi. Ottaen huomioon, että tämä sinänsä tarpeellinen lisäys tehtiin vasta viikko sitten olleessa kunnanhallituksen kokouksessa, syntyy luottamushenkilöille epävarmuutta siitä, että onko budjetoinnissa mahdollisesti muitakin heikkouksia.

Maan hallitus päätti viime viikolla alentaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja, tätä ei ole vielä huomioitu talousarviossa, mutta on ilmanmuuta selvää, että asiakasmaksujen menetys tulee huomioida käsiteltävänä olevassa talousarviossa.

Ympäri vuorokautisen laitospäivähoitoon sijaan vahvistetaan kotiympäristössä selviytymistä ja palveluiden käytössä perhehoitoon ja omaishoidon (lastensuojelu, vanhukset ja vammaiset) ensisijaisuutta. Näin ei ole Liedossa ja tänä vuonna esimerkiksi omaishoidon määrärahat ovat jo syksyn mittaan loppumassa.

Samoin tehostetun palveluasumisen määrärahat vuonna 2018 eivät tule riittämään. Vanhustyönjohtaja Ulrika Lundbergin laskelma vuoden 2018 ostopalvelun ja palvelusetelin asiakkaiden kustannuksista on yhteensä 1.663.000 € koko vuosi. Talousarviossa 2018 on varattu määrärahaa yhteensä 622.276 €, kun se vuonna 2017 oli 893.000 €..

Kustannuksia on lisännyt Valmakodista yksityisille siirretyt sekä jononpurkusuunnitelman perusteella hankitut lisäpaikat. Liedon yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa joka vuosi noin sadalla henkilöllä, tilastoennusteet huomioivat luonnollisen poistuman eli vanhusväestön nettolisäys on kyseessä.

Valmakodista siirrettyihin tehostetun palveluasumisen paikkoihin ei aikanaan haettu lisämäärärahaa, koska ajateltiin, ettei soten tarvitsisi maksaa sisäisiä vuokria, koska tilat olivat saneeraustyön alla. Kuitenkin sisäiset vuokrat on jouduttu maksamaan täysimääräisesti, vaikkei tiloista ole voitu periä keneltäkään vuokraa.

Näistä syistä johtuen on odotettavissa, että vanhustyön määrärahat tulevat olemaan alimääräiset vähintään 350.000 euroa ja vaatinevat tulevana vuonnakin valtuustokäsittelyä.

Vaikkakin talousarviossa on edellämainittuja epävarmuustekijöitä, hyväksyy Liedon Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä laaditun talousarvion vuodelle 2018 ja taloussuunnitelman 2018-2020.

Liedon Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Matti Metsistö, pj

Rami Ström

Minerva Peltola

Henna Vuoristo

Nina Piippo

Minna Ylikännö

Ismo Saarinen

Perussuomalaisten talousarviopuheenvuoro vuoden 2018 budjetista ja vuosien 2019 sekä 2020 taloussuunnitelmasta.

Arvoisat valtuutetut, viranhaltijat ja lehteriyleisö sekä lehdistön edustajat.

Tämän valtuuston ensimmäinen talousarvio on nyt käsittelyssä. Talousarvio perustuu voimassa olevaan veroprosenttiin. Verotulot ovat kuitenkin todennäköisesti lievässä nousussa parantuneen työllisyystilanteen ja väestönlisäyksen johdosta.

Nyt esillä oleva talousarvio näyttää noin miljoonan ylijäämää. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä taseessa on vanhoja ylijäämiä melkein 6 miljoonaa ja alustavien tietojen mukaan vuoden 2017 tilinpäätösikin tulee olemaan ylijäämäinen. Tältä osin siis Liedon talous näyttää hyvältä.

Vaikka talousarvio onkin ylijäämäinen kunnan velkamäärä kuitenkin on kasvamassa 3,3 miljoonalla, joten oikeasti tehdään edelleen miinusmerkkistä talousarviota. Liedon velkamäärä tulee olemaan vuoden 2018 lopussa noin 63,5 miljoonaa eli noin 3200 euroa asukasta kohti. Myöskin vuosien 2019 ja 2020 suunnitelmien mukaan velkamäärä tulee edelleen kasvamaan ollen vuoden 2020 lopussa jo noin. 70 miljoonaa, lähes 3500 euroa asukasta kohti. Perussuomalaisten valtuustoryhmä on jo usean vuoden ajan varoitellut kunnan velkamäärän jatkuvasta kasvusta. Tulevien vuosien verotuloista joudutaan käyttämään velan ja korkojen maksuun yhä isompi siivu, joka on pois muusta toiminnasta.

Tulopuolella on merkittävässä osassa tontinmyyntitulot. Vuodelle 2018 tontinmyyntitulojen odotetaan kasvavan tämän vuoden talousarviosta nettona (toimintakate) 2,8 miljoonaa, kasvua vuoden 2017 talousarvioon huimat 247%. Tämä tulee olemaan erittäin haasteellinen tavoite. Toivottavasti onnistuu.

Pienenä lisähuomiona talousarviokirjasta pitää vielä mainita, että turvapaikan saaneiden pakolaisten kotouttamis- ja siihen liittyvistä menoista tai tuloista ei löydy minkäänlaista merkintää talousarviossa.

Varsinais-Suomeen on povattu parempia aikoja varsinkin telakkateollisuuden ja autotehtaan myötätuulen nostamana. Tämä luo edelleen haasteita oikeanlaisen ammattikoulutuksen tarjontaan. Tässä asiassa myös Liedon pitää aktivoitua Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymän jäsenkuntana, jotta Lietoon saataisiin oikeanlaista ammattikoulutusta.

Lopuksi suurella tyytyväisyydellä Perussuomalaisten valtuustoryhmä huomioi kunnanhallituksen esittämän 300-tuhannen lisämäärärahan perusterveydenhoitoon käytettäväksi kuntalaisten terveystalvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseen sekä terveysteskuksen kilpailukyvyyn lisäämiseen. Tätä satsausta tulee käyttää mm. toimivan ja riittävän iltavastaanoton kehittämiseen.

Näillä huomioilla Perussuomalaisten valtuustoryhmällä on valmius hyväksyä vuoden 2018 talouarvio ja vuosien 2019 sekä 2020 taloussuunnitelmat.

Liedon Vasemmistoliiton valtuustoryhmän talousarviopuheenvuoro

Arvoisa puheenjohtaja, valtuutetut ja muut läsnäolijat

Talouteen kuuluu nousevien ja laskevien kausien vaihtelu. Tällä hetkellä eletään selkeää nousukautta ja se tekee Liedon kunnan talousarvion laadinnasta vaihteeksi hieman helpompaa. Liedon taloutta on hoidettu viime vuosina vastuullisesti. On vältetty kipeät leikkaukset, muttei ole myöskään sorruttu elämään yli varojen. Monilla mittareilla meillä menee varsin hyvin ja tulevaisuus on positiivisesti avoinna. Liedon kunnan imago ja tunnettavuus ovat niin ikään nousussa.

Talousarvioesitys asettaa tulevalle vuodelle miljoonan euron ylijäämän. Virkamiehet ja luottamushenkilöt ovat tehneet tunnollisesti työtään. Valmistelun aikana esitystä luonnehdittiin melko riskittömäksi. Pelivaraa jää yllättävien kulujen varalta. Samalla mahdollisuus suurempaan ylijäämään on. Hyvä taloudenpito vaatii aina pitkän aikavälin näkökulmaa. Nyt hyvänä aikana on tehtävä ratkaisuja jotka kantavat meitä, sitten kun laskusuhdanne taas aikanaan iskee. Sote-uudistusta saadaan myös vielä odottaa useita vuosia. Sen edistymistä pitää seurata tarkoin ja mahdollisesti tehdä jonkun verran valmistelevia toimenpiteitä. Pitää silti ymmärtää, että uudistuksen lopullinen muoto ei ole vielä kenenkään tiedossa.

Talousarvioesityksessä näkyy halu kehittää Lietoa, takoa kun rauta on kuumaa. Valtava tontinmyyntitavoite tarkoittaa onnistuessaan lisää yrityksiä ja asukkaita. Ja näiden myötä lisää työpaikkoja, verotuloja, palveluita ja hyvinvointia. Lieto kehittyy pikkukaupunkimaiseen suuntaan. Uusia alueita syntyy ja vanhoja muokataan, ei anneta olla ”entisellänsä vaan”. Liedon keskustan kehittäminen on tärkeä strateginen tavoite, joka alkaa nyt konkretisoitumaan. Tässä prosessissa myös eri asumismuodot pitää olla edelleen tarkoin huomioitu. On päivänselvää, että uudistuvaan Liedon keskustajamaan tehdään myös lisää vuokra-asuntoja.

Liedon Vasemmistoliitto haluaa talousarvion yhteydessä muistuttaa, että menestys tehdään yhdessä. Meitä on kohta 20 000 ja olemme kaikki lietolaisia, ikään, terveyteen tai varallisuuteen katsomatta. Siksi on äärimmäisen tärkeää että eri väestöryhmät huomioidaan, kun kuntaa kehitetään. Jonkun pahoinvointi on aina muiden hyvinvoinnista pois.

Vaikka nyt ajat ovat varsin hyvin niin haasteita toki on aina. Päiväkotit ja kouluverkko tasapainoilee paikkojen riittävyyden kanssa. Väestön ikääntyessä vanhuspalveluiden käyttäjiä on

yhä enemmän ja epäselvä sote-uudistus tekee tulevaisuuden mutkikkaaksi. Työllistämispalvelut ovat avainasemassa syrjäytymisen ehkäisyssä ja näissä Lieto onkin ollut edelläkävijöiden joukossa. Käytössä on mm. kunnallinen palkkatuki ja varhainen puuttuminen työttömyyteen. Tätä myönteistä kehitystä on syytä jatkaa ennakkoluulottomasti.

Pitää ylipäätään tiedostaa, miten monipuolinen toimija kunta on ja nähdä se potentiaalina. Väheksymällä ei saavuteta mitään. Jos jokin ei toimi, niin tartutaan toimeen ja ratkaistaan asia itse uudella tavalla. Yksityistäminen toimii huonosti kunnan ydintehtävissä.

Liedon Vasemmistoliitto kiittelee Liedon järkevää investointipolitiikkaa. Rakennetaan rohkeasti se mitä tarvitaan, eikä pitkitetä hankkeita. Taatilan koulu ja Kisakallion päiväkotit ovat tästä viimeisimmät esimerkit. Velkaa otetaan vain rakentamiseen ja korjaamiseen, ei käyttötalouteen. Kasvavassa kunnassa investointeja kannattaa ilman muuta tehdä pitkäaikaisilla lainoilla, joita sitten tulevatkin lietolaiset ovat mukana maksamassa.

Liedon Vasemmistoliiton valtuustoryhmä hyväksyy talousarvion 2018 ja taloussuunnitelman vuosille 2019–2020. Mutta koska hallitus päätti viime torstaina alentaa päivähöitomaksuja jo tammikuusta 2018 lähtien, esitämme muutoksena talousarvioesitykseen 200 000e lisäystä näiden varhaiskasvatuksen menetettyjen tulojen kompensoimiseksi.

Liedossa 11.12.2017

Matti Föhr

Juha Heikkilä

Reijo Korhonen

Raija Salmi

Talousarvio strategian näkökulmasta

Liedon valtuuston hyväksymän strategian tavoitteiden mukaan ”Liedon kunnassa ovat Suomen tyytyväisimmät asukkaat ja yrittäjät” ja että ”Lietolainen lapsiperhe voi hyvin ja hymyilee”. Viimeisimmän tyytyväisyyskyselyn perusteella voisi sanoa että näissä on onnistuttu varsin hyvin.

Kasvun ja kehityksen turvaamiseksi kunnassa on panostettu kasvua mahdollistaviin investointeihin jolloin myös Liedon velkaantumisasaste on noussut nopeasti. Lähivuosina velan määrä asukasta kohden nousee jo hälyttävälle, 3500 euron tasolle/asukas, eli strategian mukaista talouskehitystä ei ole saavutettu. Lienee kaikille selvää ettei tätä kehitystä voida tulevana vuosina jatkaa. Velkaantuminen on saatava taittumaan. Toki lähivuosina myös Liedon talouteen myönteisesti vaikuttavat alueen positiivinen rakennemuutos, työttömyyden lasku ja sitä kautta todennäköinen verotulojen nousu. Samaan aikaan haasteeksi muodostunee kuitenkin koulutetun työvoiman saanti sekä riittävä asuntotarjonta. Aktiivista kaavoituspolitiikkaa, kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja riittävän tonttivarannon turvaamiseksi on jatkettava.

Talousarviovalmistelussa tulee kiinnittää huomioita kokonaisuuden hallintaan ja se tulee valmistella niin, että tuloveroprosentista päätettäessä myös itse talousarvio on selvillä. Kunnanhallituksen esittämä varhaiskasvatuksen 500.000 euron palkkamääräraha leikkaus on tehty tuloveroprosenttipäätöksen jälkeen ja myös ilman lautakuntakäsittelyä. Tällaista toimintatapaa ei voi pitää hyväksyttävänä.

Liedossa on viime vuoden aikana panostettu varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden seiniin Kisakallion päiväkodin ja Taatilan koulun muodoissa. Nämä panostukset ovat olleet välttämättömiä, jotta valittua kasvun strategiaa voidaan jatkaa. Pitää kuitenkin muistaa etteivät pelkät seinät vielä riitä, vaan myös toimintaan on panostettava. Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarvioon sisältyy useita riskitekijöitä, joiden todennäköinen laukeaminen vaarantaa palveluiden tason. Tämän estämiseksi ja palveluiden kehittämisen mahdollistamiseksi esitämme, että kunnanhallituksen hyväksymään talousarvioon lisätään 200.000 euroa, jonka tarkemmasta kohdennuksesta päätetään lautakunnan käyttötalousuunnitelmassa.

Muun toiminnan osalta pidämme tärkeinä että kasvisruuan tarjontaa edelleen jatketaan, rakentamisessa huomioidaan energiatehokkuus ja uusiutuvanenergian käyttö, nuorisotilapäätökset saadaan tehtyä ja että hallituksen hyväksymä perusterveydenhuoltoon kohdistama 300.000 euron lisämääräraha tullaan käyttämään mahdollisimman tehokkaasti kuntalaisten hyväksi. Esimerkiksi lapsiperheitä palveleva aamuvastaanotto sekä iltavastaanottoaikojen saatavuuden parantaminen ovat mielestämme tällaisia toimenpiteitä. Samaan aikaan on myös muistettava ikäihmisten määrän kasvu kuntamme alueella, jolloin myös palvelurakennetta tulee tarkastella ja kehittää suunnitelmallisesti ja ennakoiden.

Muilta osin hyväksymme talousarvioesityksen.

Liedon Vihreä Valtuustoryhmän puolesta

Birgitta Ristolainen
Valtuustoryhmän puheenjohtaja